ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1299

5 динара

19. 11. 1976. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVII

Двобој с машинама

страна 8

КОМПЛЕТАН СТРИП

НЕУСТРАШИВИ РОЛДАН

Ripley

Веровали или не!

НИКОЛАС ЛОНГВОРТ

(1782–1863) ИЗ СИНСИНАТИЈА (САД) АДВОКАТ, ВИНОГРАДАР И ОДГАЈИВАЧ ЦВЕЋА, ОСТАВИО ЈЕ ИЗА СЕБЕ ИМАЊЕ КОЈЕ ЈЕ ВРЕДЕЛО ВИШЕ ОД **255 МИЛИОНА ДИНАРА**- А ИПАК СЕ ЗА ЖИВОТА ОБЛАЧИО ТАКО БЕДНО ДА СУ ГА ЧЕСТО **СМАТРАЛИ ЗА СКИТНИЦУ И ПРОСЈАКА.**

ФРИДРИХ ВЕЛИКИ

(1712–1786) ВЛАДАР ПРУСКЕ, КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ВЕЛИКИ ВОЈСКОВОЂА, У МЛАДОСТИ ЈЕ ТОЛИКО МРЗЕО ВОЈНИЧКИ ЖИВОТ ДА ЈЕ ПОКУШАО ДА ПОБЕГНЕ ИЗ ВОЈСКЕ. **ЊЕГОВ ОТАЦ ЈЕ ЧАК ПОМИШЉАО ДА ГА ОСУДИ НА СМРТ КАО ДЕЗЕРТЕРА.**

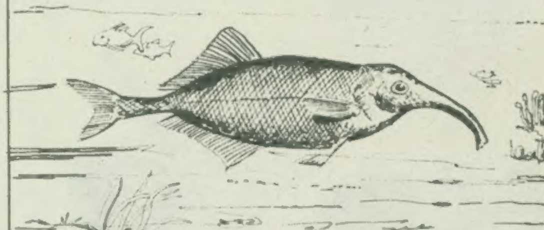
СВАКИ МУШКАРАЦ

ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА **КИТУИ** КОЈИ БИ, МАКАР И СЛУЧАЈНО, СЕО НА ОВАКВУ СТОЛИЦУ МОРАО БИ ДА СЕЛУ ДА **КОЗУ.** НА ОВАКВИМ СТОЛИЦАМА СМЕЛЕ СУ ДА СЕДЕ САМО ЖЕНЕ.

ИСТРАЖИВАЧКИ БРОД „ЖАНЕТА"

БИО ЈЕ ГОТОВО ДВЕ ГОДИНЕ ЗАРОБЉЕН АРКТИЧКИМ ЛЕДОМ, А ОНДА ЈЕ ПОД ПРИТИСКОМ САНТИ **ПОТОНУО.**

АФРИЧКА РИБА-СЛОН

ИМА УСТА КОЈА ПОДСЕЋАЈУ НА **СУРЛУ.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● за време једномесечног тренинга једна скакачица у воду пењући се на трамбулину савла да три пута више степеника но што их има Ајфелова кула која је висока 320 метара. Наиме, она у просеку скочи сто пута с трамбулине високе десет метара.

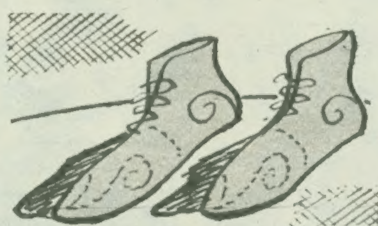

● у 16. веку главни доказ љубави жена према мужевима који би отишли у рат представљале су сузе које су лиле у вазе богато украшене драгим камењем. По мужевљевом повратку из рата добра супруга износила је пред њега читав низ ваза сузама напуњених. Што је љубав била већа то је и низ био дужи. Жене које нису много туговале за својим мужевима пуниле су уочи њиховог доласка вазе — сланом водом.

● сер Роберт Р. Робинсон (1840 — 1929) први је открио налазиште злата у јужној Африци филтрирајући у свом шлему воду из једног потока. Од тога дана па све до своје смрти Робинсон је носио колонијални шлем у свим приликама, па чак и за време највећих свечаности.

● обућа прилагођена свакој нози, десној и левој, скоријег је датума. Наиме, све до 1785. године ципеле су за оба ноге биле исте.

● канадске дивље гуске увек лете само у правцу север-југ и обратно.

● сматра се да је сахрана македонског краља и највећег војсковође старог века Александра Великог (356—323. пре н. е.) била највећа церемонија ове врсте. Његово тело превезено је из Вавилона у Александрију колима украшеним драгим камењем која су вукла 64 коња. За ову прилику био је кроз дивљину прокрчен пут дугачак око 1600 километара.

● слонову сурлу покреће четрдесет хиљада мишића.

● сматра се да је прва жена тореадор била Перуанка Кончита Синтрон рођена 1922. године. Кончита је учествовала у 550 борби и убила 350 бикова. За све то време рањена је само два пута.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

МАЛИ ЈУНАЦИ ВЕЛИКОГ РАТА

КОШМАР У ЦРЕ[...]

Петнаестогодишња партизанка поскакивала је испод разгранате трешње да би убрала зрело воће. Тада није ни помишљала да се испод њених ногу налази земуница, препуна усташа.

МИЛИСАВА ТЕШИЋ ИМАЛА ЈЕ 14 ГОДИНА КАДА ЈЕ ОТИШЛА У ПАРТИЗАНЕ

Био је мај, усцветано, топло. Седећи на трави, Милисава Тешић загледала се у даљину, тамо према Новској. Непуне две године раније, у августу 1943, с групом ваљевских омладинаца отишла је у партизане. Као да је јуче било када су се окупили у Лајковцу и с првом инжењеријском јединицом придружили Врховном штабу.

А онда, кренули су у окршаје, у дим барута који штипа очи и пече до суза, у канонаду топова чији одјеци дуго титрају на слепоочницама: када су ослобађали Београд, па на Сремском фронту, испред Јасеновца... И док је ноћу покушавала да пре сна ни на шта не мисли, увек је тај рат доживљавала као опоре мирисе изгорелог и звуке који руше: тупе када метак или шрапнел ударе у месо и пискаве када се плућа испразне на самрти.

И сада, у Бановој јарузи, где је јединица стигла пошто су ослободили Новску, заробљавање усташа и Немаца доживела је као страшан писак, још јој је парало уши њихово мољакање. Како су јој гадна била та лица док су тражили милост, док су лагали и кајали се због злочина.

ТАМО СУ МИНЕ

Изненада, налет топлог ветра испуни ваздух омамљујућим мирисом, облаци се сударише, па се распрснуше. Да ли је и тада било неког звука горе, у висини? Али, тамо нема рата! Девојчица скрете поглед у страну, већ је дуго сањарила, а требало је већ да је у јединици: ко ће припремити чисте завоје!

Док је устајала, приметила је доле, у вољњаку, како непомично стоји наоружан војник. На истом месту видела га је и јутрос, вероватно су га ту поставили из штаба јединице, да чува тек узреле трешње.

А шта, ако бих убрала коју, готово се уплашила те помисли. Ипак, ако би однела зреле воћке рањеницима, можда казна и не би била тако строга. Вреди покушати, убеђивала је себе, макар због оног сјаја у очима бораца на самрти, њима ће их понети.

Устаде и пође према војнику, замолиће га да је пусти у воћњак, сигурно ће пристати.

Дошла је на неколико корака до њега, али застаде у шибљу. Одлучила је да му не прилази. И без његове дозволе ући ће у воћњак, тако је боље.

Гледајући га испод ока, закорачи преко плота. Али, после неколико корака зачу оштар војников узвик:

— Другарице, где си пошла?

— Ма, зар ме не познаjеш, Перо. Шта се одједном правиш важан? — добаци Милисава и настави да иде према највећој трешњи која се налазила стотињак метара даље.

— Стани, кад ти кажем! Тамо су мине! Пуцаћу! — повика војник и скиде пушку с рамена.

— Ма, причај ти то другом — одбруси девојчица и настави да иде даље. Ипак, нешто хладно стеже је око срца, присетила се да је чула како војници причају да су усташе, пре него што су дошли партизани, у неком воћњаку поставили нагазне мине. А зашто би то баш овај био, помисли.

Стигла је до трешње. Тада је зачула пуцње, војник је испалио неколико хитаца у ваздух да би остале обавестио о Милисавином прекршају. Није се на то обзирала, обилазила је око дрвета поскакујући до гране, убраће само прегршт трешања.

СИЛУЕТЕ У ТРАВИ

Одједном, зачу непознат шум иза својих леђа. Нагло се окренула и... осетила је како јој се крв леди у жилама!

На неколико корака од места на којем је стајала, тамо где је велика трешња правила хладовину, из земље се промолила једна глава и одмах нестала у трави! А затим, после тридесетак секунди, појавиле су се још две, па трећа, четврта... више није успевала да их преброји. Људи који су изницали из влажне траве имали су прна одела и лица, на гла-

МИНИ-КВИЗ

1. **Шта су антипиретици?**
2. **Који је главни град Малте?**
3. **Шта је јард?**
4. **По чему је познат Антонио Страдивари?**
5. **Коријандер је:**

ОДГОВОРИ:

1) Антипиретици су средства за снижавање повишене температуре; 2) Главни град Малте, острва и независне државе у Средоземном мору јужно од Сицилије, је Ла Валета; 3) Јард је мера за дужину у Енглеској и Северној Америци а износи 0,9144 м; 4) Антонио Страдивари (1644—1737) био је највећи италијански мајстор у изради виолина и других гудачких инструмената, данас највише цењених у свету. Живео је у Кремони и био ученик славног Аматија; 5) Коријандер (Coriandrum sativum) је биљка чији се плод употребљава у медицини и као зачин.

НОМ

вама црне усташке капе. Црне мисли салетеше Милисаву. Усташе стадоше испред ње и тек тада она схвати — сви су држали подигнуте руке.

ПРЕДАЈЕМО СЕ!

То је само кошмар, помисли Милисава и поче убрзано да трепће. Откуд усташе у ослобођеној Бабиној Јарузи, зар сви нису заробљени, видела је синоћ како их везане спроводе. Ипак, зграбила је пиштољ, а другу руку махинално спустила на бомбу која је била обешена око паса. Тако је и у сну чинила.

— Не бацај бомбу, предајемо се! — вратио ју је у стварност дрхтави глас једног усташе.

Као да се тек тада разбудила, девојчици се поврати храброст, ноге престаше да јој клецају, земља се више није љуљала. Иако јој ништа није било јасно, устукну корак уназад, намршти се, па шарајући очима по њиховим лицима, повика:

— Мрдне ли који, зна се шта га чека!

А онда, не окрећући главу уназад, викну:

— Заробила сам усташе, другови!

Знала је да већ трче према њој.

Тек касније све се разјаснило: док је девојчица цупкала око дрвета, нагазила је на земуницу у којој су се склониле усташе, док су партизани ослобађали Бабину Јаругу: надали су се да ће те ноћи, под окриљем мрака напустити опасан терен. Али, када су зачули пуцње а онда кораке, помислили су да су откривени. Најсмелији је провирио и угледао девојчицу с бомбом и пиштољем. Ризиковала је живот на том минском пољу да би у њихово склониште бацила бомбу, помислио је, јер „ти мали партизански ђаволи ничег се не плаше“. Вратио се у земуницу и посаветовао и остале да се предају.

Данас, Милисава Тешић, удата Брајовић, живи у Ваљеву и често се присети овог догађаја када је уместо казне добила посебну похвалу.

Б. Јеремић

ЧУДЕСНО МЕДИЦИНСКО ОКО

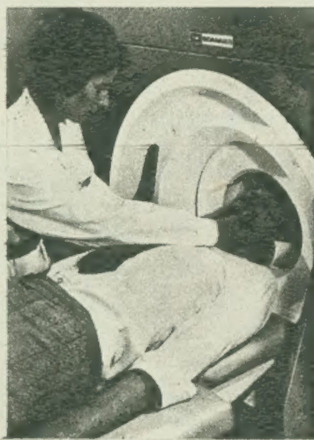
ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ СУ МЕЊАЛИ СВЕТ

Узрок изненадних помрачења свести каква су се повремено догађала Енглезу Ричарду Седлтону (Richard Saddleton) лекари нису успевали да пронађу. Ни рендгенска снимања, ни остала уобичајена испитивања нису показала ништа необично. Али, после једног таквог напада, када је младић био за воланом својих кола и ударио у паркирани камион, упутили су га на лондонску клинику за нервне болести. Ово је била једна од још веома ретких медицинских установа које су имале такозвани „ЕМИ — скенер“, апарат за снимање мозга.

Тако се овај Седлтонов саобраћајни удес из несреће претворио у срећу јер скенер је одмах показао ута је изазивало његове несвестице: имао је тумор на мозгу. Пошто је његов положај јасно одређен, хирурзи су били у стању да га отклоне са потпуном прецизношћу.

УГЛЕДНИ РАДИОЛОГ ПОСМАТРАО ЈЕ АПАРАТ КОЈИ МУ ЈЕ ЛИЧИО НА СКРПЉЕНУ ГОМИЛУ ОТПАДАКА ИЗ ЕЛЕКТРИЧАРСКЕ РАДИОНИЦЕ. БИО ЈЕ ТО ЕПОХАЛАН ПРОНАЛАЗАК, НАЈКРУПНИЈЕ ДОСТИГНУЋЕ ПОСЛЕ ОТКРИВАЊА Х–ЗРАКА!

Ричард Седлтон један је од хиљаде људи који живот дугују чудесном уређају „ЕМИ-скенеру“, изуму Британца Годфрија Хаунсфилда (Godfrey Hounsfield) који је пре нешто више од четири године запањио и одушевио присутне на конгресу радиолога у Лондону. Овај апарат омогућио је лекарима да „гледају“ у унутрашњост лобање као кроз прозор: детаљи мождане анатомије који су некада могли да се уоче једино приликом аутопсије постали су видљиви и то — на потпуно безболан начин за пацијента.

СНИМАЊЕ ГЛАВЕ НА СКЕНЕРУ ТРАЈЕ ВЕОМА КРАТКО И НИШТА НЕ БОЛИ

Геније или будала?

Прича о „ЕМИ-скенеру“ почела је 1967. године, у британским истраживачким лабораторијама у Емију, где је радио четрдесет четворогодишњи дизајнер за компјутере Годфри Хаунсфилд. Колеге су га у шали називале типичним примером „расејаног професора“ који не мисли ни на шта друго осим на науку и „избацује по једну идеју сваког минута“.

А Хаунсфилд је у то време био заокупљен само једним проблемом: како да унапреди технику снимања помоћу Х зрака, којом се три димензије човечјег тела своде на фотографију од две, што је имало велике недостатке.

Дуго размишљајући Хаунсфилд је најзад пронашао решење. Синуло му је у једном тренутку: уместо да се приликом снимања користи филм, потребно је само да кристални детектори мере Х зраке тако да се забележе сви подаци о ткивима, који би се онда слали у компјутер на обраду. На тај начин добила би се потпуна слика снименог органа, а не само један његов угао као што се то постиже рендгеном.

Једног дана почетком 1968. године зазвонио је телефон доктора Џемса Амброуза, радиолога у вимблдонској болници „Аткинсон Морли“. Са друге стране жице био је неко из Министарства за здравље:

— Докторе, молимо вас да дођете и видите једног момка: нисмо сигурни да ли је геније или будала!

Тај „момак“ био је Годфри Хаунсфилд. Када је доктор Амброуз угледао апарат који је Хаунсфилд сам направио, учинио му се, како је доцније причао, „као направа сачињена од отпадака из радионице за поправку радио-апарата“! Али, после првих испитивања, радиолог је схватио да се пред њим налази епохални проналазак, најкрупније достигнуће после откривања Х зрака!

Излечила шизофренију

Хаунсфилдова „машина“ радила је изванредно. У експерименталне сврхе коришћене су животиње и сваки део њиховог тела, сваки орган, могао је бити снимљен до танчине. Ипак, тим научника који се окупио око Хаунсфилда одлучио је да се пре свега усаврши скенер само за снимање главе.

Октобра 1971. године први такав апарат са комплетном скалом за сва снимања главе постављен је у болници у којој је радио доктор Амброуз. Резултати су, како је он сам рекао „превазишли и најфантастичније претпоставке“. Шест месеци доцније Хаунсфилд и Амброуз објавили су резултате својих истраживања на већ поменутом конгресу радиолога.

Од тада је „ЕМИ-скенер“ постао незаменљив. На њему се снимање обавља веома једноставно: пацијент легне на кауч, а главу стави у отвор скенера. **Помоћу Х зрака снимају се оба режња мозга, а апарат се окреће тако да се режњеви снимају из свих углова. Читава операција траје само десетак минута, а за то време обави се око пола милиона мерења! Њих анализира компјутер и готово истовремено све бележи на магнетску плочу и „преводи“ у слику на малом екрану која по потреби може и да се фотографише.**

Готово је непотребно истицати колике су предности оваквог начина снимања главе. Не само да би се компликоване и раније немогуће операције успешно обављале, него да би могли на време да се открију, на пример изливи крви у мозак, парализа код старијих људи, оштећења приликом несрећа и толико других ствари.

Међу првим пацијентима који су излечени захваљујући скенеру налази се и једна домаћица из Лондона која је провела више од годину дана на нервној клиници због шизофреније. Када је скенер открио тумор који је проузроковао ове њене невоље, лекари су извршили операцију после које је жена могла најнормалније да настави живот у својој породици.

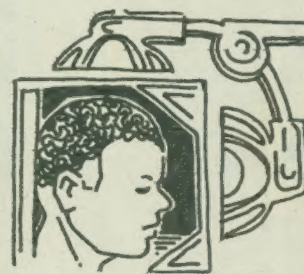
Питање времена

А Џин Хенкок из Пенсилваније упутила је „оцу скенера“ Годфрију Хаунсфилду писмо у којем каже:

„Моје три мале кћерке и ја захваљујемо вам што сте спречили ужасну будућност каква би њих чекала да није било вашег изума. Захваљујући њему ја сам сада жива.“

Ово је само једно од многих сличних писама које Хаунсфилд свакодневно прима. А за генијални изум добио је 1972. године Мак Робертову награду која се у тој области сматра равном Нобеловој.

Али, овај скромни научник није тражио славу или ловорике. Новац који је добио уложио је у даљи истраживачки рад, тако да данас већ има скице за скенер читавог тела. Само је питање времена када ће и овај апарат прорадити: знајући Годфрија Хаунсфилда, томе се више нико не чуди — нити двоуми да ли је овај „расејани професор“ геније или будала!

У нашој земљи за сада постоји само један овакав уређај, у загребачком Институту за радиологију, а ускоро и Београд треба да добије скенер који ће бити смештен на Неурохируршкој клиници. Разлог што у целој земљи нема више ових драгоцених уређаја је њихова веома висока цена: скенер стаје око милијарду старих динара.

М. К.

КАКО ЈЕ ПРОКОПАН ПАНАМСКИ КАНАЛ?

1 **ДРУГИ ПОДУХВАТ** — Само десет година после пуштања у промет Суецког канала његовом градитељу, Французу Фердинанду Лесепсу предложено је да се прихвати још једног грандиозног подухвата: да прокопа Панамски земљоуз и тако споји два највећа океана на свету, Атлантски и Тихи. Занесен успехом који је постигао на Суецу, Лесепс је начинио пројекте, основао Друштво за изградњу Панамског канала и 1. јануара 1881. започео радове. Међутим, није прошло дуго а настале су многе тешкоће.

2 **НИ ЗАЈАМ НИЈЕ ПОМОГАО** — Један од највећих проблема биле су епидемије жуте грознице и маларије: у влажној, тропској клими ширили су их комарци и други инсекти. Осим тога. Друштво је ускоро запало и у финансијске тешкоће. Да би некако омогућила наставак радова, француска влада је 1888. године расписала зајам и успела да прикупи 720 милиона франака! Али, ни то није помогло. Годину дана касније радови на Панамском каналу су обустављени.

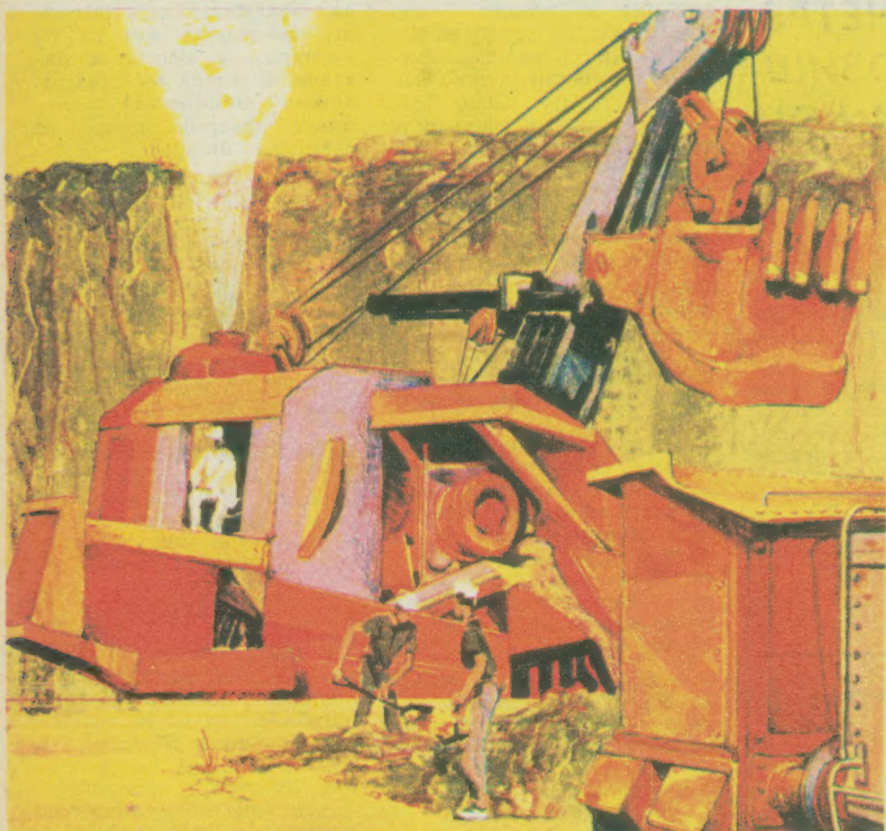

3 **КАЗНА ЗА ГРАДИТЕЉА** — Читава Француска дигла се на ноге кад је у штампи објављена вест да је Друштво за изградњу Панамског канала — банкротирало! Да би колико-толико умирила огорчене људе, влада је спровела истрагу која је показала да је, између осталих, за банкротство крив и Фердинанд Лесепс, због чега је и осуђен на пет година затвора. У међувремену, за изградњу канала којим би се поморски пут између Атлантика и Пацифика скратио за хиљаде километара, заинтересовале су се САД.

4 **ПРОТИВ МАЛАРИЈЕ И ЖУТЕ ГРОЗНИЦЕ** — Године 1902. САД су од Француске откупиле концесију за изградњу Канала и велики део опреме за само 40 милиона динара. Одмах су почеле са исушивањем мочвара и запрашивањем околних земљишта и тако уништиле изворе жуте грознице и маларије. Одустале су и од првобитне идеје да се Канал прокопа као директна веза између два океана, јер је утврђено да је дно вештачког језера Гатун, кроз који је требало да прође траса, много више од нивоа мора.

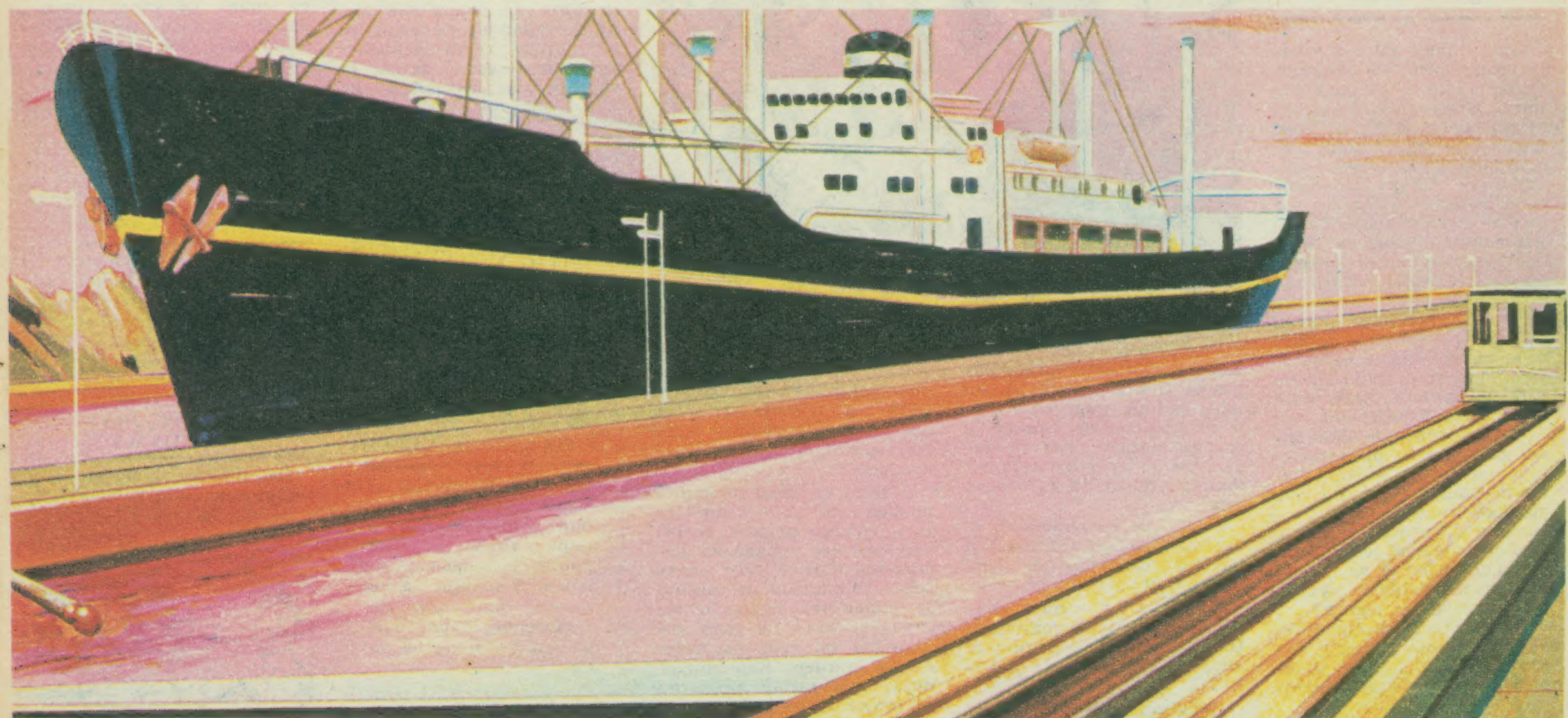
ЕПС У ЗАТВОРУ

5 **КОЛУМБИЈА СЕ НЕ СЛАЖЕ** — Траса Канала налази се на тлу Колумбије, државе која се није слагала да овај џиновски пројекат спроведу Американци уместо Француза. Због тога су се САД побринуле да, снагом свог политичког и финансијског утицаја, створе нову средњоамеричку државу Панаму која ће им 16. новембра 1903. године, само три дана по објављивању независности за учињену услугу ставити Канал на потпуно располагање, и то чак и после 2000. године.

6 **ОБЕШТЕЋЕЊЕ ЈЕ ИСПЛАЋЕНО** — За услугу око уступања права на изградњу САД су платиле 10 милиона и обавезале се да Панами годишње исплаћују ренту од 250.000 долара. Та сума је 1939. повећана на 430.000, а 1955. на 1.930 000 долара. Колико је то мало види се из података да тај новац САД зараде за свега пет дана коришћења Канала! По уговору САД су стекле право да узму „под своје“ зону од по 8 километара са сваке стране Канала, у којој Панамци имају готово колонијални статус.

7 **„АНКОН“ ЈЕ БИО ПРВИ** — Каналом дугачким 81,3 км, широким између 90 и 300 м и дубоким нешто преко 13 м, први је запловио амерички брод „Анкон“, 15. августа 1914. Све до почетка седамдесетих година Каналом је годишње пролазило око 15000 бродова али данас је та бројка умањена за читаве 2000, што се објашњава изградњом супертанкера. Као и пре 60 година и данас се канаска зона налази под административном управом САД. У њој живи око 40.000 Американаца од којих само четвртина ради на самом Каналу. Сви остали су везани за 14 војних база које имају задатак „да одбране Канал од свих могућих акција непријатеља из иностранства“. Панамци на то не гледају нимало благонаклоно — они желе суверенитет Канала који се налази на њиховој територији. Шеф државе, генерал Омар Торихос, каже: „Неиздржљив је бол када је туђа застава забодена у срце мог народа“ и бори се за повлачење САД из области Канала.

ПОКРЕТ ЛУДИСТА

ДВОБОЈ С МАШИНАМА

ТРИДЕСЕТ ПАРИ ОЧИЈУ НЕТРЕМИЦЕ ЈЕ ЗУРИЛО У ЧУДОВИШТА ОД ДРВЕТА И МЕТАЛА КОЈА СУ ПРЕТИЛА ДА ИХ УНИШТЕ.

Као лепљиво тесто спуштала се ноћ преко ниских кућа и нахерених кровова у малој варошици Бедфорд, северно од Лондона. Неопипљиво црнило улазило је у сваку уличицу попут незадрживе поплаве, а онда надолазило, постајало све непрозирније и тако густо увлачило се у пукотине на кућама, под дрвеће, међу одшкринута врата... Градић се полако губио у тами, а тишину је само повремено, кроз отворене прозоре, прекидао плач понеког гладног детета и пригушено певушење успаванки које су пре личиле на јецање.

Загледан у давно угашену пећ око које би, после сваког његовог покрета, залепршао пепео, двадесет двогодишњи радник Џорџ Мелорс имао је напет израз лица. Као да је ишчекивао да се нешто велико и несвакидашње догоди. А добро је знао да су се многе његове наде изјаловиле, већ годину дана живео је на „белом хлебу". При помисли на то одједном му носнице задрхташе; на тренутак му се учини како се кроз одшкринута врата, тик поред зида, пришуњао мирис тек печеног хлеба. Није могао да се присети када га је последњи пут јео.

Хајде, одлазите!

Пре годину дана изгубио је посао због — машина. Свему су криве те проклетнице, размишљао је и грчио песнице. Вилијам Хорсфол их је једног дана једноставно угурао у малу, загушљиву ткачку радионицу, пажљиво сместио уз зид и, мимо обичаја, белим негованим рукама са уредно заокругљеним ноктима извадио свилену марамицу из џепа и почео с машина да брише прашину. Затим је погледао металне точкове и шипке ткачких разбоја, а онда се окренуо према изненађеним људима који су га немо посматрали.

— Од данас немојте више да долазите на посао — грубо је рекао. — Ове машине вреде више од нас тридесеторице, боље су, снажније, издржљивије и, што је најважније, не буне се када треба да раде и 15 часова непрекидно. Хајде, одлазите! Шта чекате?

Изашао је из радионице, а његов тежак корак и подругљив смех дуго су одјекивали у влажној просторији.

Од тог дана све се променило у Џорџовом животу, сви планови које је имао одједном су постали бесмислени, нестали су исто као и мала уштеђевина остављена за „црне дане". А онда се разболео, нека врућина стално му је струјала кроз тело, а мукли бол у грудима никако није попуштао.

Газда је предосећао

Изненада, пренуо га тихи шум из улазних врата, готово да га није чуо већ само наслутио јер га је дуго ишчекивао. Нагло је устао са столице и потрчао ка вратима.

Напољу, према месечини, угледао је своје другове који су заједно с њим истог дана остали без посла. Свако је у рукама држао секиру или будак, а мали Бил Хастер, син најстаријег радника Џемса који је месец дана раније умро од глади и исцрпљености, стајао је сасвим позади: био је наслоњен на дугачку металну шипку. Дошао је да освети оца.

— Да ли си спреман? — запита Хамфри Персон Џорџа Мелорса и испуцалом руком забаци качкет са чела.

— Чекам вас читаву вечност — одлучно одговори Џорџ показујући велику секиру. **— Можемо да пођемо!**

Нису изашли на улицу. Провлачећи се кроз бодљикаве ограде од шибља које су окруживале мемљиве кућице, тесно припијене једна уз другу, пришуњали су се поред две крчме, прешли преко моста и стигли до Хорсфолове ткачке радионице. Као да је предосећао да ће једном доћи до те чудне ноћне посете, он је целу кућу замандалио, а на улазна врата поставио три огромна катанца.

Снажним ударцима секире Хамфри Персон их поломи и ћутке, одлучним покретом руке, позва остале да уђу у кућу. И ту су их још с врата, угледали!

Настао је хаос

Почетком 19. века у Великој Британији класне супротности почеле су да се заоштравају. Многобројни ратови испразнили су државни буџет, осиромашили земљу, а примена парне машине у индустријској производњи повећала је незапосленост.

А онда се овом државом пронео глас да је неки Нед Луд, ткачки радник, искалио свој бес управо на машинама које су му отеле посао. Уништио је разбој за ткање чарапа, последње „чудо технике" и тако позвао све раднике да следе његов пример. Као епидемија, овај позив захватио је неуке људе који су до тада снагу својих мишића замењивали за по који цент. Кривицу нису видели у израбљивању владајуће класе, већ у машинама које је требало осветити се, баш као те априлске ноћи 1812. године.

Тридесет пари очију нетремице је зурило у три чудовишта од дрвета и метала који су својом величином смањили ионако малу просторију. Џорџ Мелорс није претпостављао да тако застрашујуће изгледају, никако му није ишло у главу чему служе сви ти зупчаници, па пречаге и металне алке кроз које је био провучен конац.

Једну полугу полако додирну руком, али у том тренутку разбој као да уздахну, снажно шиштање паре пројури кроз цеви на његовом врху. Машина поче да дрхти и да се тресе, а онда, уз заглушујуће клопарање свих тих точкића једнолично забрунда: покренуше се многобројне полуге, конци почеше да се преплићу један преко другог, наста хаос. Људи устукнуше пред том силом која је хујала и сада претила да их самеље.

— Бранимо се! — повика Хамфри и с високо подигнутом секиром пође према разбоју. Охрабрени његовим примером и остали исто учинише.

Као да издишу

Када је први пут ударио о широко постоље разбоја, Џорџ зачу како у њему нешто кврцну. **То му кости пуцају, помисли, па поче махнито да удара све док из унутрашњости машине не потече густа лепљива течност. Схватио је да је то уље које подмазује чудан механизам који је оживео ту гомилу метала, па несмањеном жестином настави да удара по замајцу, кожним каишевима и великој дрвеној „руци" за сабијање нити.**

После пола часа сва три разбоја била су уништена. И управо када су знојави људи кренули из радионице, неколико наоружаних војника препречи им пут, а онда нагло споља залупише врата.

У хладној просторији, поред разбоја који су пуцкетали, као да су полако издисали, остало је заточено 30 људи. Кроз узан прозор видели су да је двориште препуно наоружаних војника, Вилијам Хорсфол их је обавестио чим је зачуо буку у својој радионици.

У ноћи између 25. и 26. априла 1812. године Џорџ Мелорс и његови другови погубљени су на малом тргу у варошици Бедфорд. Те године донет је закон против лудиста, припадника младе британске радничке класе који су се неорганизовано борили против капиталистичког начина производње, уништавајући машине. Наредних година, због паљења складишта, ломљења машина и рушења фабричких зграда погубљене су читаве групе радника, али ни то није ослабило лудистички покрет. Тек касније радничка класа увиђа да узрок њеног бедног положаја не лежи у машинама, већ у експлоатисању њеног рада.

Б. Јеремић

МОЗАИК

ОД СТАРОГ НОВО

У СР Немачкој сакупи се и до једне трећине употребљеног папира који се онда користи за производњу новог. У папиру за паковање проценат употребљеног старог папира износи и до 80 одсто.

КИНЕСКИ ХЛЕБ

Кинези за мешење свог меког хлеба користе биљни квасац који добијају од сасушеног лишћа биљке минтхау.

МИШ, А НЕ СКАЧЕ!

Мале стене покривене маховином, каквих има на неким исландским глечерима, поморским језиком називају се „глечерски мишеви".

ВИНО СТАРО ДВА МИЛЕНИЈУМА

Најстарији пронађени узорак вина потиче с острва Делоса. Налазило се у амфори потопљеног „Марсељеза" и стар је око 2250 го-

дина. У то време Делос је био врло значајно средиште и светиште, с бројним храмовима чије су рушевине данас туристичка атракција. Сада није насељен.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ПРАВДА ГА НИЈЕ СТИГЛА

ГДЕ ЈЕ ЛИОНСКИ КАСАПИН?

Да ли су Клаус Барби и Клаус Алтман једно исто лице? Научна анализа њихових отисака прстију и увеличаних фотографија категорички тврди да јесу. Али, Клаус Алтман изненада је нестао.

Клаус Барби добро је познат у Француској. Он је између 1942. и 1944. године био шеф Гестапоа у Лиону и за собом је оставио крвав траг. Он носи на души безброј на смрт мучених и побијених грађана и чланова Покрета отпора. Он је ликвидирао и славног француског хероја Жана Мулена.

Он је аутор такозваних „возова смрти“, које је слао на пут без повратка. У њима су погушене хиљаде деце, мајки, стараца. Клауса Барбија с разлогом су звали „Лионски касапин“.

Када се рат завршио, „Лионски касапин“ нашао се у зони коју су ослободили Американци, у логору Оберурсел. Али, француски официри, послани да га врате у земљу где је починио толике злочине да би му се судило, нису га тамо затекли. Где и како је нестао? Америчке власти нису биле нимало расположене да им то објасне.

Официри су се вратили празних руку и у Француској се сматрало, мада није званично формулисано, да је Клаус Барби „купио“ своју слободу од ЦИЕ, Централне америчке контраобавештајне службе, у замену за важне информације у вези са нацистичким шефовима и неким нејасним епизодама из француског Покрета отпора.

Суд у Паризу ипак је отворио процес против ратног злочинца Клауса Барбија и осудио га на смрт у одсуству. Французи нису даље трагали и пресуда је стављена у архив.

О Клаусу Барбију чуло се и 1946. године када се вратио у Немачку да се састане са породицом. Тада је барон Фортснер против њега поднео пријаву због некакве крађе накита. Неколико дана касније накит су Фортснеру донели агенти америчке тајне службе и он је пријаву повукао. Овај случај остао је прилично нејасан.

Ту се Барбију губи траг.

КЛАУС АЛТМАН У ЗАТВОРУ У ЛА ПАЗУ.

НЕЗГОДНА БЕАТЕ

Клаус Алтман такође је Немац, боливијски држављанин и угледан пословни човек. Као и многи његови сународници лепо се снашао у Јужној Америци. **Боливијска влада издала му је 1957. године пасош под бројем 58871, уз специјално овлашћење да у иностранству, пре свега у Перуу, представља државну Прекоморску увозно-извозну компанију и ради на развоју економских односа.**

У Минхену је, недавно, на упорне гласине да се Клаус Барби крије у Јужној Америци, отворена истрага. Вођена без много жара, није открила ништа и државни тужилац Лудолф одлучио је 21. јуна 1971. године да предмет стави у акта због недостатка доказа.

Тада је на сцену ступила Беате Кларсфелд, Немица удата за Француза, познати „ловац на нацисте“. То је она иста млада жена чија је фотографија пре неколико година обишла свет (објављена је у нашој штампи) — она је 6. новембра 1968. јавно ошамарила тадашњег немачког државног канцелара Курта Кисингера.

„Почело је 1957. године у Паризу где сам дошла да научим језик“, рекла је Беате у једном интервјуу. Прво сам радила као гувернанта, а кад сам савладала француски, запослила сам се као секретарица у француско-немачком уреду за омладинска питања и размену студената.

Међутим, чим сам објавила први чланак о мрачној нацистичкој прошлости тадашњег немачког државног канцелара Курта Кисингера, отпустили су ме! Сматрали су да сам незгодна.

Вратила сам се у Немачку. **Осећала сам као личну увреду што бивши нациста, кога је својевремено Хитлер изабрао за представника политичке службе радиодифузије при Врховном штабу, стоји на челу моје земље.“**

Да би некако привукла пажњу светског јавног мнења Беата се пришла канцелару за време једног конгреса и пред свима га ошамарила. Изродио је велики скандал, али Беата је постигла циљ — у Немачкој је поново почело да се говори о фашистима који су, као да су њихови злочини заборављени, заузимали многа најодговорнија места у државном апарату.

БЕАТЕ КЛАРСФЕЛД, ПОЗНАТИ „ЛОВАЦ НА НАЦИСТЕ“, ЖЕНА КОЈА ЈЕ ОШАМАРИЛА ДРЖАВНОГ КАНЦЕЛАРА КУРТА КИСИНГЕРА.

Беате Кларсфелд постала је веома популарна, нарочито у социјалистичким земљама, и Светско друштво за мир доделило јој је у Источном Берлину медаљу за мир „Грегорис Ламбракис“ за 1969. годину. У међувремену се удала, прешла у Париз и добила сина, али и даље трага за нацистима.

И управо када је државни тужилац Лудолф одлучио да прекине истрагу о Клаусу Барбију, појавила се „незгодна“ Беата и предала му подебели досије са документима да су Клаус Барби и Клаус Алтман једно исто лице. Господин Лудолф је, међутим, тражио „чвршће“ доказе и Беата се дала на посао.

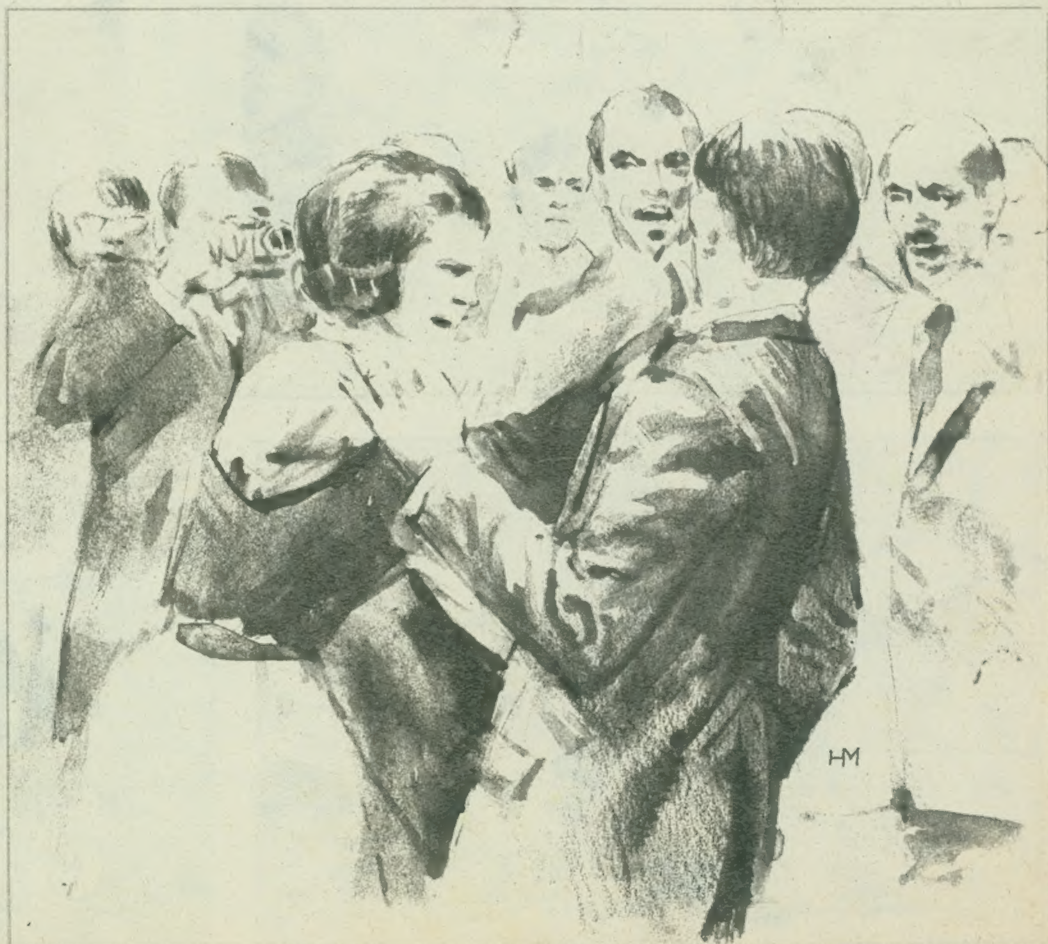
УШИ СЕ НЕ МЕЊАЈУ

Одмах је отпутовала у Ла Паз, али су је боливијске власти „љубазно“ замолиле да напусти земљу. Одбила је и онда јој једноставно нису продужили туристичку визу коју је имала.

Беата је наставила истрагу по Европи и успела да прибави у одељењу Комитета међународног Црвеног крста у Женеви фотографију и отиске прстију Клауса Алтмана. Тај исти Комитет издао је после рата визу немачком грађанину Клаусу Алтману који је желео да емигрира у Јужну Америку. У архиву је остала фотографија и отисци прстију.

Научна експертиза установила је да отисци прстију Клауса Алтмана савршено одговарају отисцима „Лионског касапина“ Клауса Барбија, такође сачуваним у некој архиви. Сумње у идентитет више није могло бити.

Фотографија је дата на анализу професору Зигелмајеру са Института за хуману генетику Универзитета у Минхену. Упоредна студија изведена је на три увеличане фотографи-

је Клауса Барбија и Клауса Алтмана. Професор Зигелмајер закључио је да се ради о истом лицу дозволивши могућност да, евентуално, само рођена браћа могу тако личити. Али, Барби нема браће.

ПРЕВИШЕ ПОДУДАРНОСТИ

Беате Кларсфелд прибавила је још неке занимљиве податке. Уте Алтман, кћер Клауса Алтмана, рођена је 30. јуна 1941. године у Каселу на Рајни; Уте Барби рођена је истог датума у Тревирију. Клаус Георг Алтман, њен брат, рођен је 11. децембра 1946. године у Казелу код Липсије, но такво место не постоји; Клаус Јорг Барби рођен је истог датума у Каселу на Рајни.

Најзад, госпођа Регина Алтман презивала се као девојка Вилхелмс, а госпођа Регина Барби-Вилмс! Превише подударности код Алтмана и Барбија!

Сви докази упадљиво сведоче да је Клаус Барби, под заштитом ЦИЕ, после ослобођења променио презиме и неке датуме и, претворивши се у Клауса Алтмана, легално отишао у Јужну Америку. Тамо је у Боливији, покушао да заметне трагове.

Изгледало је, након толиких доказа, да се „случај Барби — Алтман“ приводи крају. Француска влада послала је у Минхен два висока функционера војног правосуђа да испитају прикупљена документа. Они су се вратили у Париз уверени да су Барби и Алтман исто лице и Француска је од Перуа, где је Алтман боравио, званично тражила његово изручење.

У међувремену и Алтман је, на „тајанствен“ начин сазнао да га траже и хитно се вратио у Ла Паз поверивши жену и децу свом пријатељу Швенду. То се догодило 28. јануара 1971. године.

Узгред, тај исти Швенд био је за време рата поверљива личност свемоћног Химлера и од њега је добио задатак да приведе крају „Операцију Барнхард“ којом је Немачка преплавила свет лажним фунтама стерлинга.

Француска је захтев за изручење упутила у Боливију. Председник Хуго Банцер, и он пореклом Немац али у више генерација Боливијац, обећао је да ће захтев бити испитан са дужном пажњом.

Министар унутрашњих послова Марио Замора прецизирао је: „Ако се непобитно утврди да је Клаус Алтман дао лажан идентитет и на превару добио боливијско држављанство, моћи ћемо против њега да предузмемо кораке“! Какве, није изјавио!

НАЋИ ЋУ ГА!

Значи, чекали су се докази. А онда је, изненада, 3. фебруара 1971. године Клаус Алтман ухапшен у Ла Пазу под оптужбом да није вратио суму од неколико милиона компанији коју је представљао у Перуу!

Овај потез боливијске владе никог у свету није преварио — зна се да је веома тешко изручити другој држави неког ко се налазио у затвору и то оптужен за криминал.

Уосталом, затвор у којем се Клаус Алтман нашао личио је више на све друго него на тамницу: лепо намештена соба, удобан кауч, цвеће, писаћи сто, телефон, радио, свакодневно новине. А када је досије са доказима већ био на путу за Ла Паз, Алтманови адвокати положили су кауцију, он је пуштен да се брани из слободе и — нестао је у непознатом правцу!

Претпостављало се да је отишао у Парагвај, земљу која није много осетљива на захтеве за изручење ратних злочинаца и представља прави рај у којем и данас врљају нацисти. И изгледа да је „Лионски касапин“ тамо прилично сигуран пошто ни Немачка, ни Француска нису нарочито инсистирале на његовом изручењу.

Али, Беате Кларсфелд се не предаје: „Обићи ћу читаву Латинску Америку и наћи ћу га!“ каже она. „Повешћу са собом жену која га одлично познаје. Симону Лагранж из Изера. Она је имала само 14 година када га је упознала у концентрационом логору и никако не може да га заборави!“

Последња вест, од октобра 1973. године, гласи да се Клаус Алтман вратио у Боливију и да је пуштен из затвора и ослобођен по одлуци Врховног боливијског суда. Смртна казна на коју га је осудио суд у Паризу остала је мртво слово на папиру.

Б. Д.

ПРЕТЕЧА УНИВЕРЗИТЕТА

ТРАГОМ АРИСТОТЕЛА

ДОБРО ОРГАНИЗОВАНА НАСТАВА У ФРАНЦУСКИМ ЛИЦЕЈИМА ПРОЧУЛА СЕ ШИРОМ ЕВРОПЕ, ПА СЕ, ПО УГЛЕДУ НА ЊИХ, СТВАРАЈУ НОВИ ЛИЦЕЈИ ОД ЕНГЛЕСКЕ ДО БЛИСКОГ ИСТОКА. БИЛЕ СУ ТО ШКОЛЕ У КОЈИМА СЕ СТИЦАЛО НАЈБОЉЕ ОБРАЗОВАЊЕ.

Кад је већ имао сву власт у својим рукама, Наполеон је, као мудар и далековид владар, добро знао да се просвећивањем народа, нарочито младих нараштаја, повећава снага целе земље. Зато је желео да образовању омладине посвети највише пажње и тако Француску ојача и освежи писменим и добро обученим младићима. А као војсковођа, човек који је целог живота везан за битке и освајања, највише се трудио да француски младићи буду добро обучени у војним вештинама и познавању стратегије. Због свега тога покушао је да преуреди и осавремени наставу у француским лицејима, школама нарочите врсте, који су по степену и ширини образовања били слични каснијим гимназијама.

Међутим, лицеји организовани онако како је желео Наполеон, нису били прве школе те врсте и више образовања ни у Француској ни у Европи.

До краја 18. и почетком 19. века у готово целој Европи, а највише у њеном западном делу, било је много школа, различитих и по начину образовања и по томе шта су и како у њима ученици учили. Готово све школе тог доба биле су, као и раније, под чврстом контролом цркве, која је прописивала шта ће се учити и одређивала наставнике.

Побуна због дисциплине

Крајем 18. и на почетку 19. века у земљама западне Европе, а нарочито у Француској, оснивају се лицеји и колеџи, установе где је настава донекле организована по угледу на старогрчке школе и вежбалишта. Сам назив „лицеј“ потиче од имена једне четврти у старој Атини, где је, у чувеном војном вежбалишту, предавао и славни Аристотел.

Први француски лицеј основан је, према револуционарном календару, у месецу флореалу 10. године Слободе, односно у мају 1802. Требало је да се у сваком француском округу подигне по један лицеј, тако да цела земља буде прекривена мрежом добрих школа са, за то време, савременом наставом. Утврђено је, такође, да се лицеји по ширини образовања разликују од енглеских колеџа и да настава траје седам година. Међутим, једна од главних разлика између лицеја и других школа је што је о образовању и наставницима требало да брине само држава, а не искључиво црква као дотад.

Зато се и сам Наполеон, који је хтео да по сваку цену учврсти здрав и вишеструк начин образовања у лицејима, нашао пред тешко решивим проблемом. Црквени великодостојници су огорчено дигли глас зато што им држава одузима школе, а нарочито лицеје. Побунили су се и младићи који су похађали лицеје, где им је била наметнута изузетно строга војна дисциплина с напорним вежбама и многим разним предметима.

Мудар поступак

Наполеону су преостала само два решења: или затворити лицеје или укинути такође бројне приватне школе које су, због другачије наставе, одузимале лицејима и ученике и наставнике. Али, тада је Наполеон показао да није само велики војсковођа: године 1806. решио је да створи установу под именом Универзитет, која би била највиша школа у земљи. Уређење Универзитета коначно је изведено 1808. године, с наставом подељеном у три дела: основну, средњу и вишу.

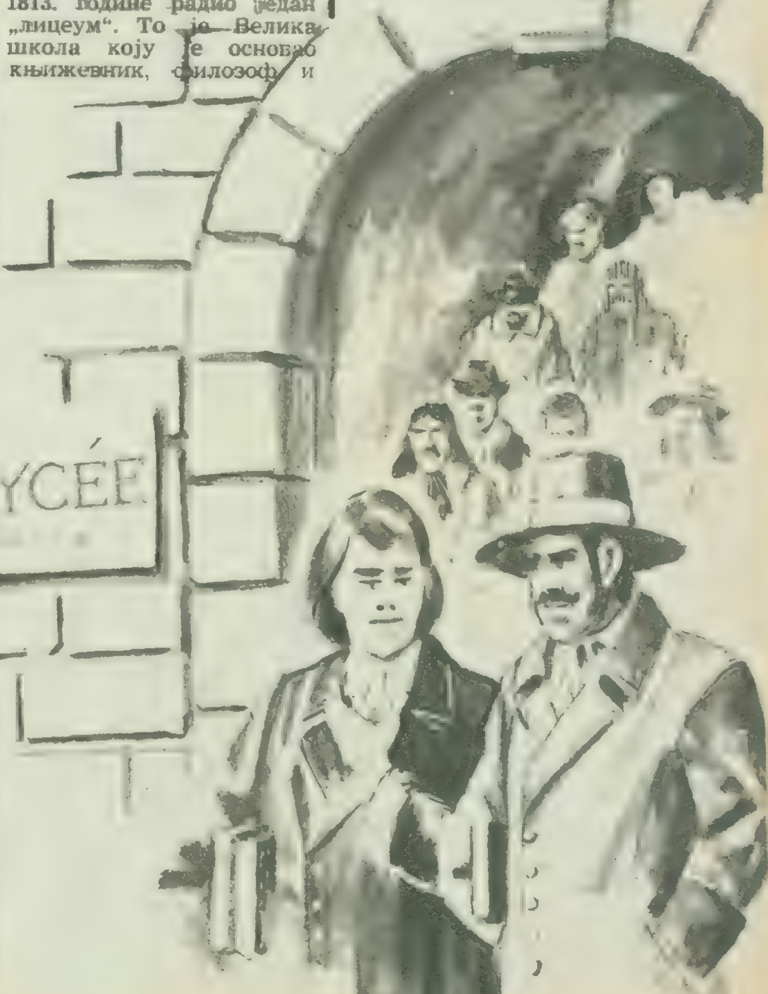
Тако је, мудрим поступком, Наполеон успео да верници у цркви и школама под његовим окриљем слушају проповеди о покорности и оданости владару, а да му Универзитет истовремено спрема вишеструко образоване чиновнике.

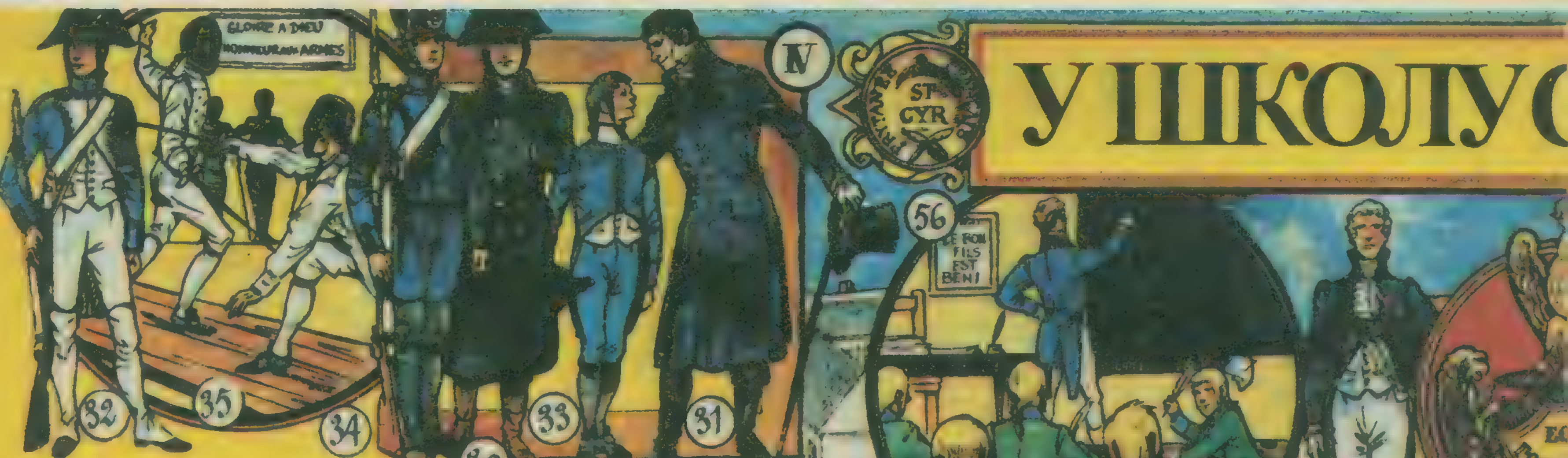
Добро организована настава у француским лицејима убрзо се прочула широм Европе, па се, по угледу на њих, стварају нови лицеји од Енглеске до Блиског истока.

Временом су лицеји у многим земљама постали школе у којима се стиче најбоље образовање.

И код нас је од 1808. до 1813. године радио један „лицеум“. То је Велика школа коју је основао књижевник, филозоф и просветитељ Доситеј Обрадовић, први министар просвете у Србији. Школовање је трајало три године. Касније је, 1838. године, основано у Крагујевцу „Велико училиште“ које је 1841. премештено у Београд. Најзад, 1909. године овај лицеум је реорганизован и претворен у Београдски универзитет.

И. Л.

I ЧЛАНОВИ УНИВЕРЗИТЕТА

1. Сви су носили тамна одела са извезеним палмовим гранчицама на левој страни, што је представљало ознаку ранга. 2. Часове су држали у црној одећи и са криватом од батиста.

II ЛИЦЕЈИ

Године 1804. у Француској је било већ преко 30 лицеја. Одећа функционера и чиновника прописана је нарочитим решењем. 3. Управитељ је носио црни мантил са зеленим обрубом. 4. Професори су носили црне мантиле без обруба. 5. Ученици су носили шешире сличне полуцилиндрима.

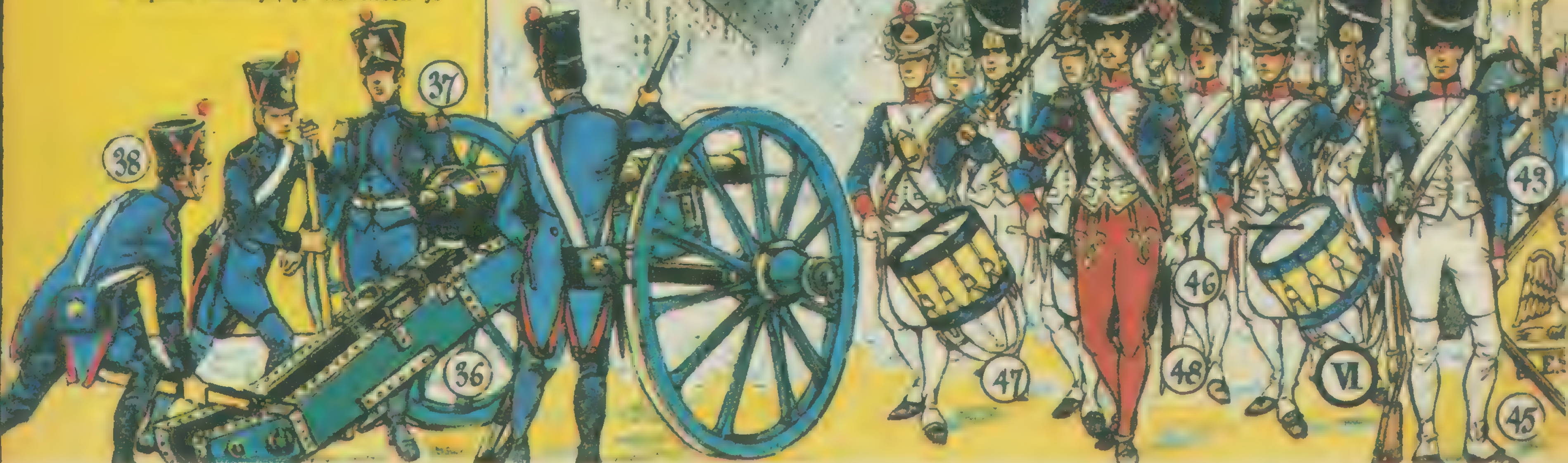
III ЦАРСКИ ЛИЦЕЈ

На слици је зграда која се зове Луј-л-Гран. То је некадашњи колеџ Клермон који је у доба Луја XIV имао 3000 ученика. Питомци су у колеџ ступали у 10. години и завршавали школовање у 14. када су се опредељивали за будуће занимање. 6. Улица Ремс. 7. Улица Шјен. 8. Колеџ Сент-Барб. 9. Улица Сент-Етјен де Гре. 10. Улица Сен-Жак. 11. Интернат. 12. Спаваоница и трпезарија. 13. Сва наређења саопштавао је добошар. 14. Дворишта су одвојена једна од других. 15. Средње двориште. 16. Ученици улазе у учионице у редовима, двоје по двоје. 17. Стражар. 18. Административна зграда. 19. Стара зграда колеџа Диплесис при појена лицеју. 20. Капела. 21. Четвртаста кула осматрачница. 22. Учионице. 23. и 24. Спаваонице. 25. Улаз за ученике. 26. Главно двориште. 27. Питомци вежбају парадни корак. 28. Купола Сорбоне. 29. Нова униформа питомаца из 1810.

IV СПЕЦИЈАЛНЕ ШКОЛЕ

Постојале су и медицинске, фармацеутске, правничке, уметничке и занатске школе, али је Наполеон нарочиту пажњу поклањао војним школама.

Политичку војну школу основану за време Револуције Наполеон је

С ПУШКОМ

обновио 1804. 30. Црни редингот за ученике из 1803. 31. Плави редингот за професоре из 1803. 32. Прва униформа из 1804. 33. Ученик припремне школе из тог доба. 34. Униформа из 1814. 35. Мачеваоци на часу. 36. Топ из 1814. 37. Артиљеријски инструктор. 38. Артиљерци.

V УНИФОРМЕ ИЗ ДОБА НАПОЛЕОНОВЕ ОБНОВЕ КОЛЕЏА КЛЕРМОН

39. Питомац из 1805. 40. Питомац из 1808. 41. Официр — инструктор. 42. Питомац припремног одељења специјалне војне школе.

VI СПЕЦИЈАЛНА ЦАРСКА ВОЈНА ШКОЛА

Основана је у Фонтенблоу, а касније премештена у Сен-Сир.

43. Грб школе, 44. и 45. Стрелци. 46. Гренадир. 47. Добошар. 48. Капелник.

VII ШКОЛА СЕН-ЖЕРМЕН (основана 1809.)

49. Униформа из 1809. 50. Униформа из 1810. 51. Застава. 52. Трубач.

VIII СПЕЦИЈАЛНЕ ПОМОРСКЕ ШКОЛЕ

Основане су 1810. у Бресту („Турвил") и у Тулону („Дикен") за здраве и снажне дечаке између 13 и 15 година.

53. Млади питомац. 54. Свршени питомац. 55. Грб војне политехничке школе. 56. Грб академије Сен-Сир 57. Грб специјалне царске војне школе.

ЧАСОВНИК БУДУЋНОСТИ

Садашње мерење и рачунање времена не задовољава присталице десетног система мера. Они су не једном покушали да израде нов систем мерења времена — десетни. Према њиховом мишљењу дан и ноћ би се морали делити на десет часова (сваки такав час трајао би два садашња часа и 24 минута), час би се делио на сто минута, а минут на сто секунди. На тај начин дан и ноћ би се састојали од сто хиљада секунди уместо садашњих 86.400, а сваки секунд постао би краћи за око 15 процената. Такво мерење времена имало би своја преимућства: тако би, на пример, 6,156331 часова били равни са 651,6331 минутом или 61563,31 секунда. У науци, техници и спорту то би знатно поједноставило рачунање времена и израчунавање резултата. Енглески научник Чарлс Чефи предлаже чак и увођење временске јединице „килосекунд“, то јест хиљаду секунди, што би износило око 15 данашњих минута.

Распоред дана по таквом рачунању времена изгледао би отприлике овако: у 25 килосекунди (око 7 часова) — устајање, у 45 килоскунди (око 12.30) — пауза за ручак, у 65 килосекунди (око 18 часова) — враћање с посла и тако даље.

У ИТАЛИЈИ НЕ ЧИТАЈУ

Од сваких 100 Италијана 76 није у току 1972. године купило ниједну књигу. Исте те године у средњим школама у Италији 78 одсто ученика није прочитало ниједну књигу сем уџбеника. Ове бројке биле су изнете на недавном конгресу у Венецији који је био посвећен издавачкој делатности.

НЕПТУНОВЕ ЖРТВЕ

Два научника погрузила су се да израчунају колико потонулих бродова лежи на дну мора и океана. Према том њиховом рачуну за последње две хиљаде година Нептун је убирао годишњи данак од 500 бродова. Ако је ова процена тачна, на морском дну сада лежи више од милион бродова. на сваких 14 квадратних миља морског дна по један брод, разуме се, у просеку.

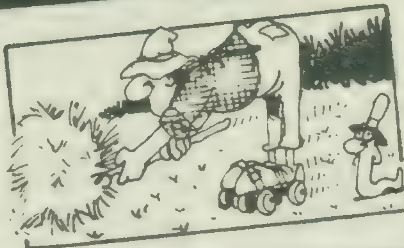
КОЛИКО ЈЕ ТЕШКА ЏУНГЛА?

Недавно су ботаничари успели да израчунају колико је тешко растојање у разним географским областима наше планете. Најмање, како се и могло очекивати, тежи флора на каменитим обалама Антарктика. А да би се измерио један квадратни километар тропских шума на некој замишљеној ваги био би нам потребан тег од 60.000 тона.

КО КОЛИКО ХОДА

Амерички фармери морају да имају добре ноге. Како су показала испитивања, они су у Сједињеним Америчким Државама рекордери у ходању. Свакога дана сваки фармер превали пешице око 30 километара. На другом месту су писмоноше, разуме се, они који нису моторизовани: они свакодневно превале око 28 километара. За њима долазе келнери у градовима са 22 километра, медицинске сестре — 20, сеоски полицајци, детективи у робним кућама и повртари — 14, продавци — 10. Домаћице не ходају толико колико се веровало — оне превале једва шест километара дневно. У Сједињеним Америчким Државама најмање од свих ходају министри и гувернери — свега 720 метара дневно.

НАЈРАЗГОВОРНИЈИ

Изгледа да су најразговорнији људи на свету — Јапанци. Према недавно извршеним испитивањима сваки власник телефона у Јапану обави 28.000 телефонских разговора годишње. Поређења ради рећи ћемо да сваки Италијан разговара телефоном просечно 16.000 пута, а сваки Канађанин свега 1750. Најмање телефоном разговарају Енглези: у просеку сваки од њих обави за годину дана свега 531 разговор.

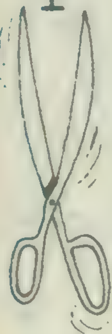

КОНТИНЕНТИ И ЉУДИ

Средином 1974. године Организација уједињених нација објавила је податке о становништву свих земаља света. На основу њих утврђено је да више од половине становништва на свету живи у Азији: 2238 милиона (без Совјетског Савеза). У Европи (такође без Совјетског Савеза) живи 491 милион. А Совјетски Савез имао је у то време 252 милиона становника. У Африци је тада живело 387 милиона, у Северној Америци — 235, у Централној и Јужној Америци — 311, а у Аустралији и Океанији — 20 милиона. Средином 1974. године на нашој планети било је укупно око 3914 милиона становника.

У свим земљама света забележен је нагли пораст градова. Али, само око 6 одсто становништва наше планете живи у градовима који имају више од сто хиљада житеља. Таквих градова било је 1974. године 1872, док је почетком овог века њихов број износио свега 300. Број градова са преко милион становника износи данас 109.

Средином 1974. године на Земљи је постојала 141 независна држава.

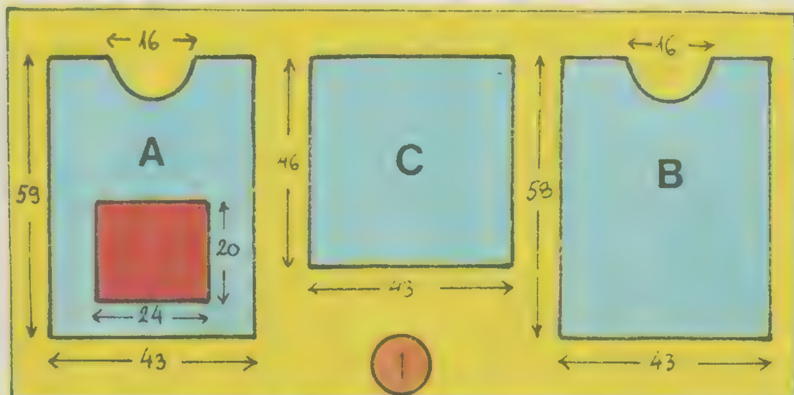

Јакна од чојице

Јакне, било да су од чоје или коже, веома су важан детаљ у гардероби, поготову за прелазна годишња доба. Зато вам предлажемо да, уколико сте већ решили да одвојите новац за јакну, направите ову од чојице која се навлачи преко главе. Потребно вам је 1,30 м чоје која је обично широка 75 сантиметара. Крој јакне дат је на цртежу 1. Предњи део обележен је словом А, леђа словом В, а рукав словом С. Све мере дате су у сантиметрима. На предњем делу налази се правоугаоник величине 20 х 24 см, који треба посебно да искројите и нашијете на предњи део. То је штитник за руке кад је напољу сувише хладно.

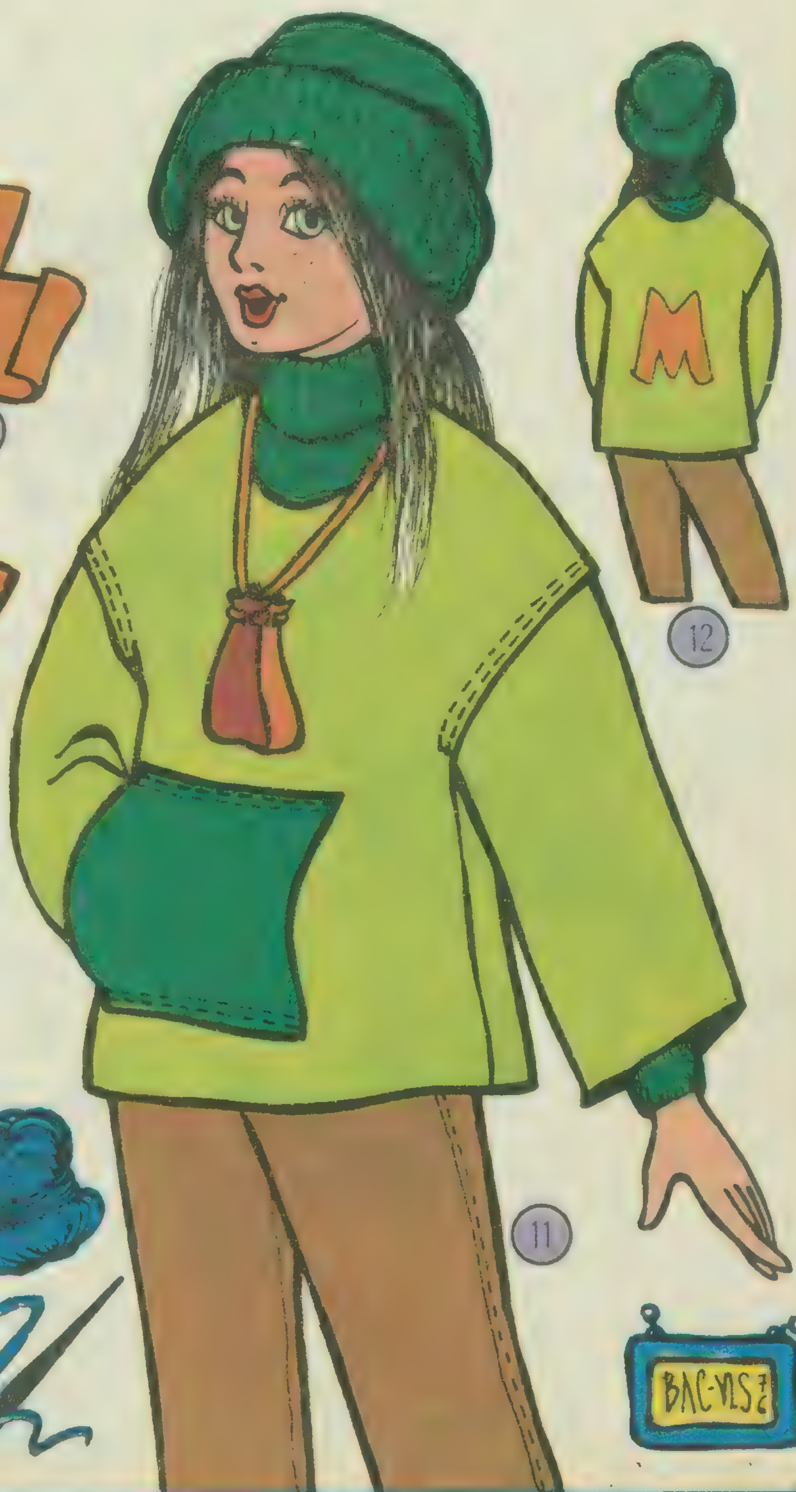
Дате мере одговарају особама које су високе од један и педесет до један и седамдесет сантиметара. Како се чоја не осипа, искројте делове и шијте их без порубљивања. Спојте предњи део, задњи део и рукаве као што показује цртеж 2 и то тако да на местима где се спајају предњи и задњо део предњи део буде с лица, преко задњег. Како то изгледа показује цртеж 3. На цртежу 4 видите како су спојени сви делови. Затим с наличја пришијте дуж линије означених цртицама (црт. 5), преврните јакну на лице, пришијте штитник за руке и јакна је готова.

Уколико уместо чоје имате штоф искројте делове према шеми, спојте предњи и задњи део с наличја (црт. 6), затим ушијте рукаве шавом који је приказан на цртежу 8. Даље шијте као што показује цртеж 5. Око врата, рукава и по дну не правите поруб, већ пришијте паспул у одговарајућој боји (цртежи 9 и 10). Ако желите да вам се на јакни види штеп увуците у машину кокицу за вез (кокица је пунији конац за вез) у боји коју желите па онда штепујте. На оваквој јакни такав штеп веома лепо изгледа. Готова јакна приказана је на цртежу 11. Леђа на оваквим јакнама равно кројена, погодна су за разне апликације. На пример: слова од чоје у другој боји или неки други украс (црт. 12).

BAC-VLS

УЖАС СЕ ОГЛЕДАО НА ЛИЦИМА ХВАРАНА ДОК СУ КАО ИЗБЕЗУМЉЕНИ ТРЧАЛИ УЛИЦАМА ГРАДА КОЈИ ЈЕ ГОРЕО.

ГРОМ ЗА ИСТОРИЈУ

Крај лета је 1579. године на Хвару био ћудљив, са честим неверама које би зачас помрачиле сунчано небо и просуле кишу. Последњи дан септембра, спаран и тежак, унео је у људе неку нервозу, сну необјашњиву стрепњу од непознатог што се јавља кад притисак ваздуха нагло падне или порасте. Тако су становници града под Гвоздом те вечери туробни пошли на починак, као слутећи зло.

У три сата после поноћи затутњала је грмљавина и пљусак се сручио на град и луку, уз клапање дрвених капака затвараних на брзину и уз покоју „бештиму" људи тргнутих из сна. Али, одједном се зачуо страховит тресак, толико снажан да су врата и прозори на кућама излетали из шарки. Затим се наставило пуцање, праскање, рушење, тутњава...

Врисци, јауци и плач преплашене деце. Град се ускомешао у паничном страху, а никоме још није било јасно шта се догађа. Људи града под Гвоздом те вечери су помишљали на оно најгоре: турски напад.

СМРТ, ВАТРА, ПА КУГА...

Првог таквог напада Хварани су се још живо сећали, мада је од њега прошло читавих осам година. Али каквих! Требало се опоравити, подићи порушено и спаљено, надокнадити опљачкано, а уништен је био читав град.

Исто су овако загрмели топови са зидина четвртасте хварске тврђаве кад су се Улухалијине лађе појавиле на видику али ,није много помогло. Турци су упали у град, посекли сваког на кога су наишли, неке жене одвели а куће опљачкали. Хроничар је забележио да су опустошили баш сваку зграду, прво најбогатије палате, а онда и обичне куће, све до сиротињских уцерица и потлеушица на крају предграђа. Напослетку су све спалили, па се опет укрцали у своје галије да би наставили пустошење острва...

Било је то августа 1571. године.

Тај напад тешко је погодио Хваране. Ипак, град се подигао, што млетачком помоћи — у то време и ово острво припадало је Републици светог Марка — што упорношћу и залагањем његових становника. Упркос куги која је харала, јер, како вели стара пословица: „једно зло никад не иде само", Хварани су успели да изграде свој разорени град већ после две године.

Ово се може закључити из извештаја ондашњег синдика за Далмацију Ђамбатисте Ђустињана који, наводи академик Грга Новак у својој књизи „Хвар кроз стољећа", пише:

„Хвар има згодну луку за све лађе које иду у Левант и на запад... а у долини има лепо предграђе са много кућа."

ТО НИСУ ТУРЦИ!

То значи да су куће опет никле, а Ђустињан још говори о томе да је град посећен и да у њему живот буја:

„Обичаји су Хварана врло слични талијанским, многе жене, нарочито племкиње, одевају се као Италијанке, а сви мушкарци говоре италијански, што мислим да се догађа због непрестаног општења са странцима који овде застају са својим лађама кад плове на Левант или запад."

Што турски напад а што куга смањили су становништво готово за две трећине и то је било тешко надокнадити — а немогуће заборавити. Зато је кад је одјекнуо онај страшни прасак у олујној октобарској ноћи паника обузела расањене људе. Али, овога пута нису били Турци, догодило се нешто много горе.

Гром је ударио у тврђаву и то баш на место где се налазио наслаган барут! Ова кобна случајност изазвала је катастрофу какву Хварани никада пре ни после тога нису доживели.

Прво су одлетеле у ваздух околне грађевине, куће каштелана и камерленга, а људи у њима разнети и бачени чак у море. Срушиле су се и све куће у тврђави, бедеми се распукли и просто се распали на више места, а камење, гвоздене кугле, греде и комади артиљерије који су летели као ђулад разносили су све на свом убитачном путу. Тако су уништене готово све зграде, па чак и две галије у луци и многи мањи бродови на којима су људи изгинули или рањени.

Овако је један очевидац, како наводи Грга Новак, описао несрећу из које се сам спасао.

Експлодирало је око 300 буради барута, а уз то и експлозив за ватромете. **„Свако је мислио да је крај света"** — завршава овај све док своју тужну повест и додаје:

„Можете појмити колика је ту штета учињена. Сви су грађани и племићи као изгубљени, по предграђима и граду чује се само плач, не види се нико ко би се смејао, него су сви у жалости и сузама".

После ове катастрофе све хварско племство напустило је град: повукли су се у своје летњиковце по острву или прешли на Вис. Али, остали народ није клонуо духом. Навалило се на поновно зидање, а Венеција, којој није било у интересу да овако значајна лука одједном опусти, натерала је племство да се врати и поправи своје домове.

Звучи невероватно, али природа је човекова баш таква: да се бори за опстанак, па је у Хвару највећи процват у сваком погледу настао баш после највећег разарања у његовој историји!

У том су раздобљу подигнуте најлепше његове грађевине, међу којима и позориште: прво и најстарије у нас. Требало је радити, заборавити и веселити се...

М. Крстуловић

Митолошки метали

Да је и митологија задужила науку сведоче имена многих хемијских елемената. Наиме, многи од елемената добили су имена митолошких личности:

1) **Ванадијум**, врло тврд метал сличан челику, назван је по скандинавској богињи лепоте Ванадис;

2) **Кобалт**, метал сродан никлу и железу, добио је назив по подземним злим духовима немачке митологије;

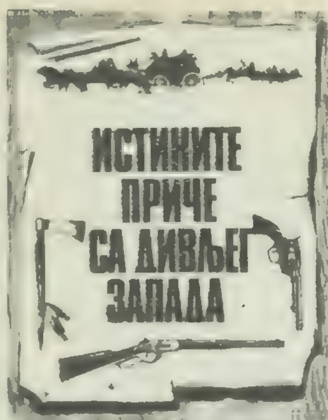
3) **Никал**, бели метал сребрнастог сјаја, добио је име по малом лажљивом духу Никлу из митологије Немаца: људи су дуго покушавали да добију бакар из једне руде и када се коначно успело, показало се да то није бакар него неки нов метал. Отуда и име за никал — лажљиви бакар.

4) **Ниоб** је метал сродан танталу па је, вероватно, добио име по Танталовој кћерки — Ниоб;

5) **Прометијум**, вештачки произведен радиоактивни хемијски елемент, по једном од страдалника грчке митологије — Прометеју;

6) **Тантал**, тврд метал високе тачке топљења, назван је по Танталу;

7) **Титан**, сиви метал сличан челику, добио је име по диновској деци грчког мита, која су се побунила против Зевса.

НАПАД у ПОДНЕ

Чим су сазнали за напад на ранч »Црвена равница«, сви становници градића Платоа, способни да јашу и пуцају, кренули су у потеру. Пљачкаши су то и чекали.

Око 7.20 часова једног сунчаног мајског јутра 1898. године зазвонио је телефон у канцеларији шерифа у америчком градићу Плато.

— Тиме, види ко је то! — нареди шериф Бајрон Киф једном од млађих помоћника и настави да прелистава тек приспеле новине.

Тим безвољно подиже слушалицу. У првом тренутку није успео да разабере ништа осим неког пиштања и зујања а онда зачу узбуђени женски глас:

— Хало, овде је ранч „Црвена равница“. Напала нас је група крадљиваца и отерала нам сву стоку, молим ... Разговор је био прекинут у пола реченице. Чуо се још само продоран женски врисак ,груба псовка и кркљање.

— Хало, хало ... повикао је Тим и почео да дрмуса слушалицу. Узалуд. С оне стране жице ништа се више није чуло.

— Напали су „Црвену равницу“ — саопшти Тим шерифу.

— Брауне, иди позови све виђеније људе у граду — нареди кратко Бајрон Киф сувоњавом младићу бледа лика који је седео за једним столом у углу и пажљиво нешто писао.

Младић без речи устаде и истрча да послуша наређење.

У десет часова градић Плато је остао потпуно пуст: сви његови становници укључујући ту судију, адвокате и банкарске чиновнике, прикључили су се потери. Остао је једино млади Браун Киф, шерифов син.

— Боље се загњури у своја акта него да заузмеш коња кога може да појаше неки прави човек — добацио му је отац на поласку.

Браун ћутке климну главом. Знао је да не вреди да се супротставља оцу јер он никако није могао да прежали што му је син бледуњав и стидљив младић који није у стању да погоди мету ни са само два метра даљине.

ШЕСТОРИЦА НЕПОЗНАТИХ

Нешто пре 11 часова Браун осети глад и помисли да би могао да оде до куће да руча. И таман је све папире ставио у сто и спремио се да изађе кад га одједном обузе неко чудно узбуђење. Сети се крађе и чињенице да су сви људи способни да јашу и пуцају отишли са оцем и да је град пуст. А можда је неко баш то и желео, паде му на памет. Тихо звизну кроз зубе и опаса се са своја два револвера.

Брзим, готово трчећим кораком прође кроз главну канцеларију и двориште и упути се ка судници, највишој згради у граду. Прескачући по три степенице попе се на балкон и погледа низ главну улицу.

Широком, прашњавом улицом са запада долазило је у галопу шест непознатих јахача. Сумње више није било: обавештење о нападу на „Црвену равницу“ било је лажно а ови људи су хтели да искористе ситуацију у граду и несметано опљачкају банку.

Петорица хитро сјахаше, док шести остаде на коњу да држи узде осталих и осматра окрећући се на све стране са откоченим револвером у другој руци. **Разбојници се нису много журили: знали су да имају довољно времена јер је тобоже нападнути ранч био удаљен од града читавих 50 километара!**

Браун се, скривен иза ограде балкона, колебао шта да ради: јесте да је за последњих шест месеци у највећој тајности учио да гађа и левом и десном руком и да је био у стању да из било којег положаја погоди у центар мете и с удаљености од 20 метара. Али, да ли је то довољно да изађе накрај са шесторицом разбојника? Времена за размишљање није било. Уосталом, у питању је био закон, правда, доказ храбрости.

— Морам! — рече полугласно сам себи и одлучи да пуца први. А онда се одједном присети да његов отац никад није почињао да пуца пре него што се сигурно увери да се злочинац неће предати.

НОВЧАНИЦЕ У ЏАКУ

Неколико жена, стараца и деце гледали су запрепашћено јахаче. Нико није схватио шта се, заправо, догађа све до тренутка када се човек у седлу окрену, подиже руку с револвером и поче бесомучно да пуца.

Браун пажљиво нанишани. Већ у следећем тренутку човек на коњу се ухвати за груди и без јаука сруши на земљу. Коњи се узнемирише и разбежаше на све стране.

Неочекивани пуцњи измамише двојицу пљачкаша из банке а Браун, разазнавши њихове силуете у сенци настрешнице, опали два метка. Људи падоше као покошени. Стрчавши низ степенице, узбуђени младић се нађе на трему а онда у неколико корака стиже до улаза у банку. Приближивши се уза зид, баци поглед унутра и примети једног од разбојника испред прозорчета на којем је писало „каса“. У истом тренутку и нападач примети њега. Обојица опалише. Метак пролете поред Браунове главе и зари се у дрвени стуб трема. Али, непознати остаде да лежи непомично, смртно погођен у груди.

Брауну лакну. Нагло гурнувши ногом врата уlete унутра. Поред једног од трезора угледа и петог пљачкаша који је управо трпао у џак гомилу новчаница. Шерифов син и њега „умири“ једним метком. Последњи бандит изађе иза једне преграде високо подигнутих руку. Поглед му се заустави на непомичним телима његових другова и он лагано рече:

— Момче, рекли су нам да не треба ничега да се плашимо пошто си у граду остао само ти који ниси у стању да погодиш ни капију са два метра!

— Можда, али пре неколико месеци — одговори мирно Браун и стави му лисице на руке.

ШЕРИФ СЕ ВРАЋА

Пошто је видео да је преварен, шериф Бајрон Киф и цела потера кренули су сутрадан натраг у Плато, верујући да је телефонски позив био само неумесна шала неког беспосленог каубоја. Кад су предвече стигли у град, сви они који су остали у њему чекали су их на тргу. Једна жена потрча ка њима вичући из свег гласа:

— Шерифе Киф, јуче у подне разбојници су покушали да опљачкају банку.

— Шта! — запрепашћено узвикну шериф.

— Јесу ли однели новац? — упита неко иза њега.

— Нису, Браун их је спречио. Петорица су у мртвачници а шести у затвору!

— Браун их је спречио! — једва проговори шериф дрхтавим гласом. — **А он ... шта је с њим?**

— Жив је, шерифе, жив! — одговори жена.

П. З.

ТОПЛА ПЛАНЕТА

Венера је стално обавијена облацима гасова и честица прашине, те представља врло тајанствену планету.

По једној најновијој теорији, заснованој на подацима добијеним са вештачких сателита, Венера је и веома топла планета. Температура њене површине је око 500°Ц, а на дубини од 25 метара износи и до 1300°Ц. Маса Венере састоји се од магме која је у течном стању, и како је њена кора сасвим танка, тектонски поремећаји и многобројне вулканске активности су веома чести!

Научници сматрају да је само десет вулканских ерупција довољно да се око Венере образује веома густ омотач, налик на маглу, који је често потпуно непрозиран. Пошто је она и обавијена овим облацима, претпоставља се да они потичу од тих природних експлозија. Јер и на Земљи после ерупције великих вулкана гасови и прашина пењу се до висина од 30 до 40 километара.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

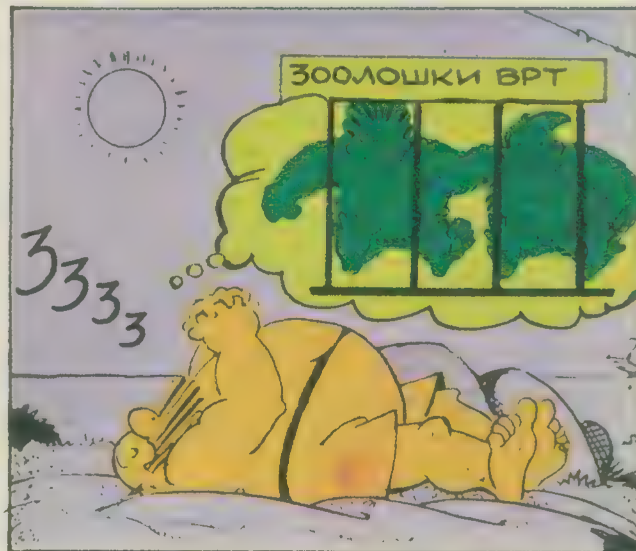

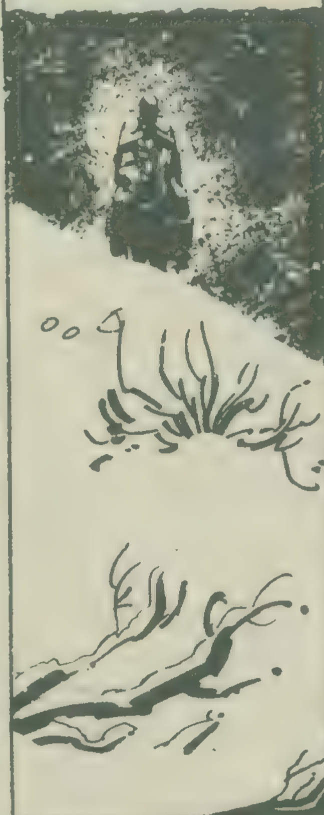

ШРАФКО

НЕУСТРАШИВИ РОЛДАН: ЦРНИ БОЉАР

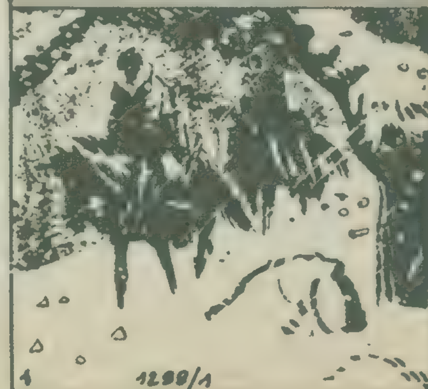

ИЛОНА, ПОГЛЕДАЈ! ОН ЋЕ НАМ РЕЋИ ГДЕ СЕ НАЛАЗИМО!

КОЊАНИК ЈЕ ПРОШАО КРАЈ ЊИХ А ДА ИМ НИ ПОГЛЕД НИЈЕ УПУТИО...

РОЛДАНЕ! ПА ОН ЈЕ МРТАВ!
У ПРАВУ СИ! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ СМРТ НЕОЧЕКИВАНО ДОШЛА!

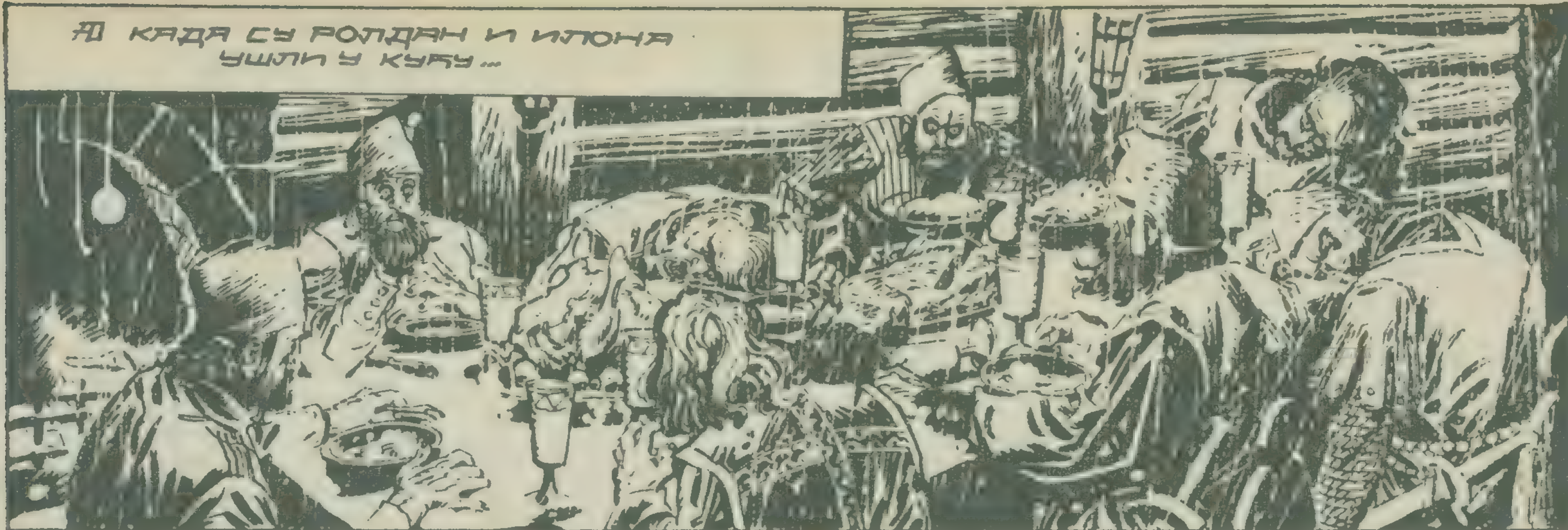

ИМАМ УТИСАК ДА ЊЕГОВ КОЊ ЗНА КУДА ИДЕ! ПОЂИМО ЗА ЊИМ!

УСКОРО СЕ ПРЕД ЊИМА УКАЗАЛА СВЕТЛОСТ...

НАЈЗАД! ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА СЕ МАЛО УГРЕЈЕМ!

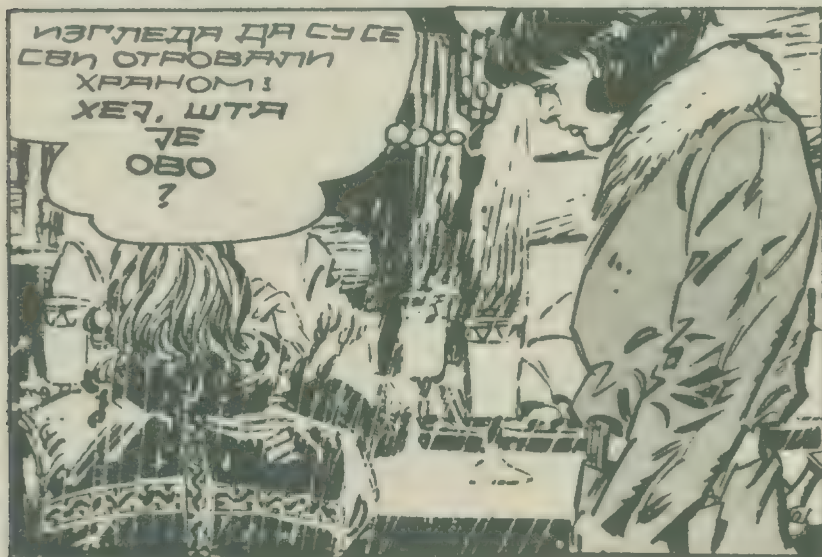

КАКВА ТИШИНА!
КАО ДА НЕМА ЖИВЕ ДУШЕ!

А КАДА СУ РОЛДАН И ИЛОНА УШЛИ У КУЋУ...

РОЛДАНЕ! И ОНИ СУ МРТВИ!

ОСТАНИ НАПОЉУ, ИЛОНА! ЈА ЋУ ДА ВИДИМ ШТА СЕ ДОГОДИЛО!

ИЗГЛЕДА ДА СУ СЕ СВИ ОТРОВАЛИ ХРАНОМ! ХЕЈ, ШТА ЈЕ ОВО?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

РОЛДАНЕ, ДОЂИ! БОЈИМ СЕ!

ОДМАХ, ИЛОНА! НАШАО САМ НЕШТО ЗАНИМЉИВО!

МАПУ, И ТО ВОЈНУ?

!

ПОГЛЕДАЈ САМО ОВО, ИЛОНА! ХЕЈ, ГДЕ СИ?

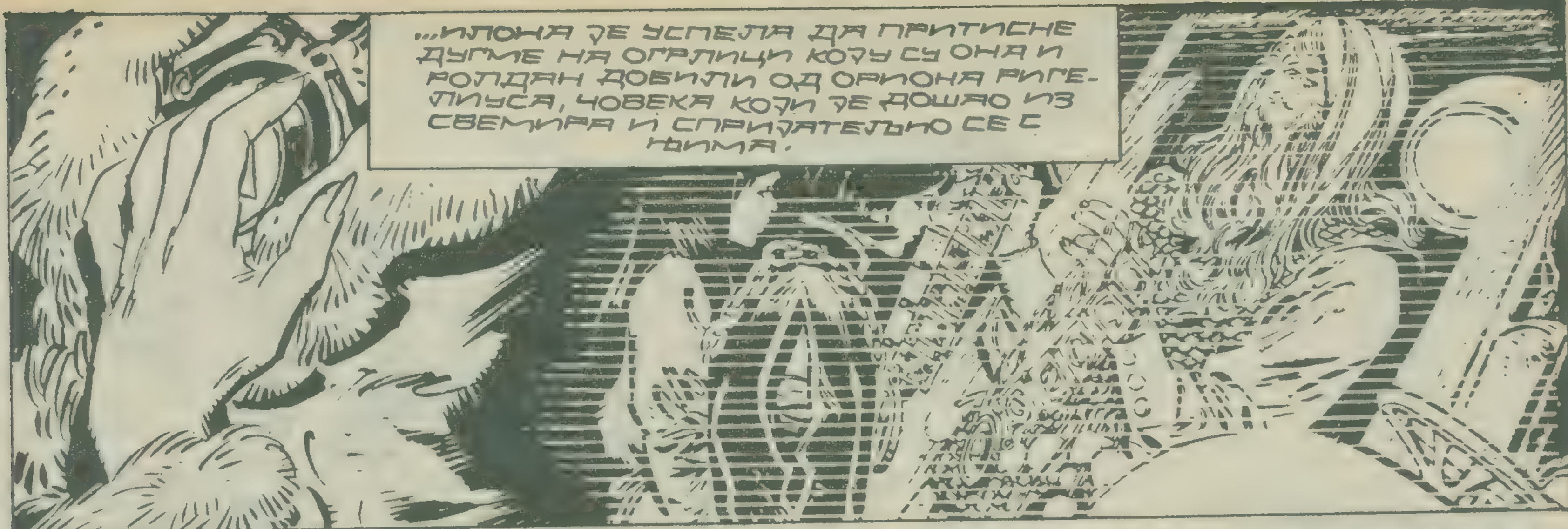

ИЛОНА!
ИЛОНААА!
АЛИ, ДЕВОЈКЕ НИГДЕ НИЈЕ БИЛО...

НЕКО ЈЕ ОДВЕО ИЛОНУ...

ОВИМ ПУТЕМ!

ПУСТИ ЈЕ, НИТКОВЕ!

И ПРЕ НЕГО ШТО ЋЕ ЈЕ РАЗБОЈНИК ПОПЕТИ НА КОЊА...

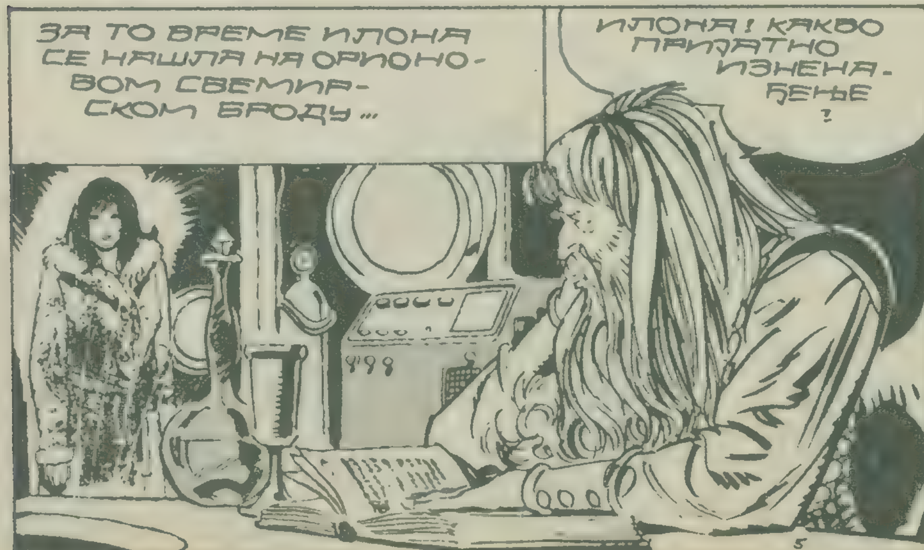

...ИЛОНА ЈЕ УСПЕЛА ДА ПРИТИСНЕ ДУГМЕ НА ОГРЛИЦИ КОЈУ СУ ОНА И РОЛДАН ДОБИЛИ ОД ОРИОНА РИГЕЛИУСА, ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ ДОШАО ИЗ СВЕМИРА И СПРИЈАТЕЉИО СЕ С ЊИМА.

ТОГ ТРЕНУТКА ИЛОНА ЈЕ НЕСТАЛА...

МАГИЈА! МАГИЈА!
ИЗАЗИВАМ ТЕ НА ДВОБОЈ!

РАЗБОЈНИК ЈЕ МОЛИО ЗА МИЛОСТ РОЛДАНА...
!
НЕМОЈТЕ МИ УЧИНИТИ НИШТА! ВИДИМ ДА СТЕ СВЕМОГУЋИ ЧАРОБЊАЦИ!

ЈА САМО ЖЕЛИМ ДА ПОДЕЛИМ МЕГДАН С ТОБОМ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ИЛОНА СЕ НАШЛА НА ОРИОНОВОМ СВЕМИРСКОМ БРОДУ...
ИЛОНА! КАКВО ПРИЈАТНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ОРИОНЕ, ДОГОДИЛО НАМ СЕ НЕШТО СТРАШНО! БОЈИМ СЕ ЗА РОЛДАНА!

СМИРИ СЕ, МАЛЕЦКА! ХАЈДЕ, ИСПРИЧАЈ МИ ШТА СЕ ДОГОДИЛО!
СВЕМИРСКИ БРОД РИГЕЛИЈУСА ОРИОНА НАЛАЗИО СЕ НА ЈЕДНОМ ОСТРВУ УСРЕД МОЧВАРЕ...

УЧИНИЋУ СВЕ ШТО ЖЕЛИТЕ!
ОНДА МИ РЕЦИ КО ЈЕ КРИВ ЗА СМРТ СВИХ ОНИХ ЉУДИ!

Ј... ЈА, СВЕМОГУЋНИ МАГУ?

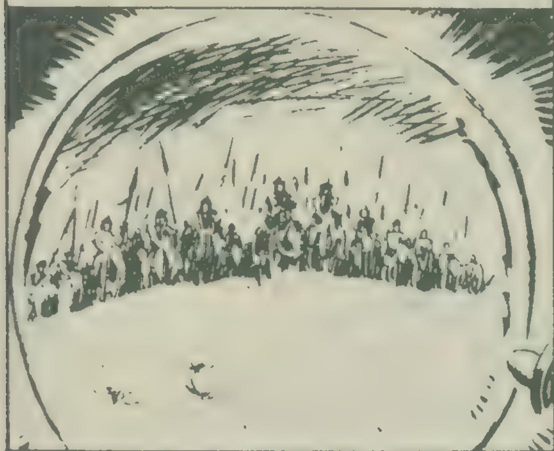

ОТРОВАО САМ ИХ! САМО ЈЕ ЈЕДАН УСПЕО ДА ПОБЕГНЕ!

ВЕРОВАТНО ЈЕ ТО ОНАЈ КОЊАНИК КОГА САМ ВИДЕО! АЛИ И ОН ЈЕ МРТАВ!
ДА! ОН ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ УСПЕО ДА УЗЈАШЕ КОЊА! КАДА ЈЕ ИЗДАХНУО, ЊЕГОВ КОЊ ГА ЈЕ ВРАТИО ОВАМО!

КО СУ ТИ ЉУДИ И ЗАШТО СИ ИХ УБИО?

ОНИ СУ ВОЉАРИ КОЈИ СУ СЕ ЗАВЕРИЛИ ПРОТИВ **ЦРНОГ БОЉАРА**, НАЈМОЋНИЈЕГ ОД СВИХ ЊИХ!
А ТИ СИ, ЗНАЧИ, ШПИЈУН ЦРНОГ БОЉАРА!

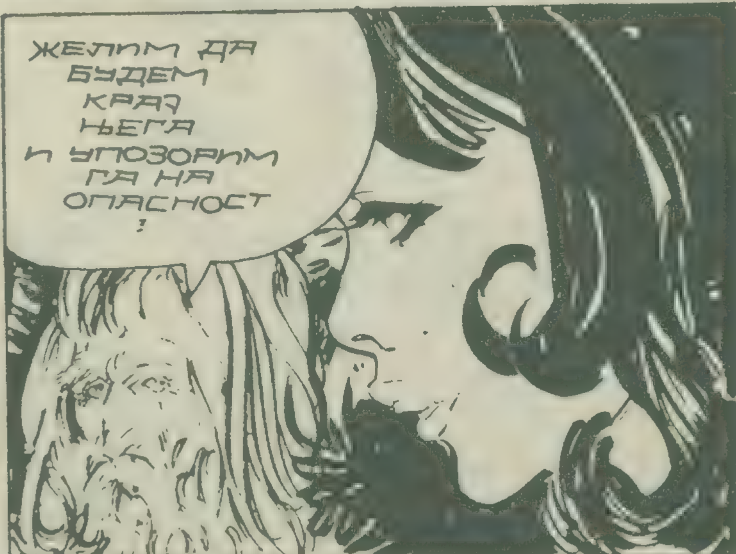

ДА! ОН МИ ЈЕ НАРЕДИО ДА ИХ ОТРУЈЕМ! ДА НИСАМ ТО УЧИНИО, ОН БИ УБИО МОЈУ ЖЕНУ!

РИГЕЛИЈУС ЈЕ ТАДА УГЛЕДАО НА СВОЈОЈ КУГЛИ...

ТО МОРА ДА ЈЕ ЦРНИ БОЉАР!
УХВАТИЋЕ РОЛДАНА!

ЖЕЛИМ ДА БУДЕМ КРАЈ ЊЕГА И УПОЗОРИМ ГА НА ОПАСНОСТ!

НЕКО ДОЛАЗИ!
!?

ЦРНИ БОЉАР!

СПАШЕН САМ! ИАКО СТЕ ВРАЧ, ПРОТИВ ЦРНОГ БОЉАРА НЕ МОЖЕТЕ НИШТА!

ГОСПОДАРУ! ТО САМ ЈА, БОРИС!

БИЋЕ БОЉЕ ДА БЕЖИМ ОДАВДЕ!

ГОСПОДАРУ, СПАСИТЕ МЕ ОВОГ ВРАЧА!

ГАЂАЈ У ЊЕГА!
КАКО ЗАПОВЕДАТЕ!

АААХ!

НЕ ПОДНОСИМ КУКАВИЦЕ!

КАД ТАКО ПОСТУПА СА СВОЈИМ ЉУДИМА, ШТА ЛИ ЋЕ ТЕК УЧИНИТИ СА МНОМ?

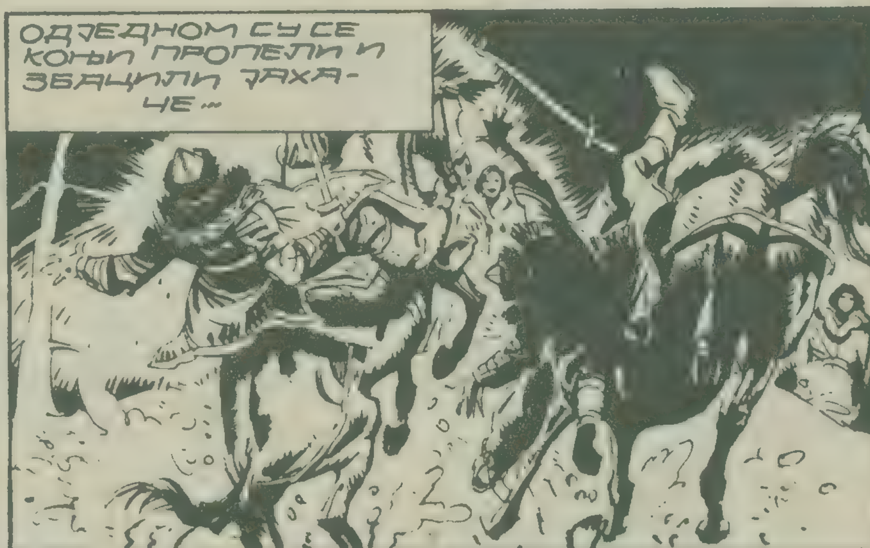

УХВАТИТЕ ГА!

АЛИ КАДА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО ДА ЋЕ УХВАТИТИ РОЛДАНА...

ПОЈАВИЛА СЕ ИЛОНА...
ЕВО МЕ, РОЛДАНЕ!
?
!

ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО?
ОНА КАО ДА ЈЕ ПАЛА С НЕБА!

ОДЈЕДНОМ СУ СЕ КОЊИ ПРОПЕЛИ И ЗБАЦИЛИ ЈАХАЧЕ...

РОЛДАН И ИЛОНА СУ УЗЈАХАЛИ ТА ДВА КОЊА...
ПОЖУРИМО, ИЛОНА!

ЗА СВЕ ОВО ТРЕБА ДА ЗАХВАЛИМО ОРИОНУ...

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ ОВО ПУТ КОЈИ ВОДИ КА ТВОМ ЗАМКУ, ИЛОНА!

ЗНАШ ЛИ ШТА САМ НАШАО У ОНОЈ КУЋИ?

„НА СТОЛУ, КРАЈ ЈЕДНОГ МРТВОГ БОЉАРА, СТАЈАЛА ЈЕ МАПА...“

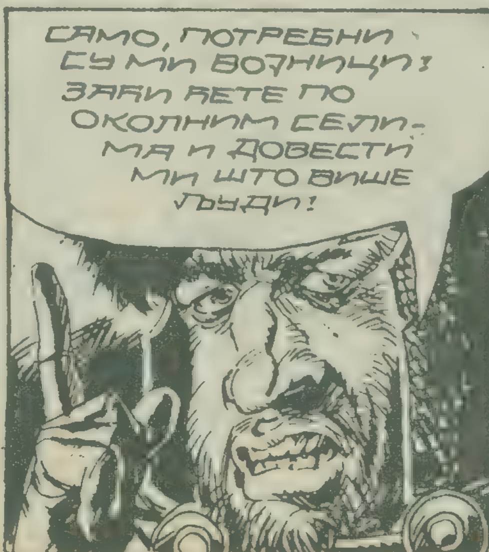

БИЛА ЈЕ ТО ВОЈНА МАПА! ЖЕЛЕ ДА ОСВОЈЕ ТВОЈУ ЗЕМЉУ, ИЛОНА!
НЕМОГУЋЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ЦРНИ БОЉАР...

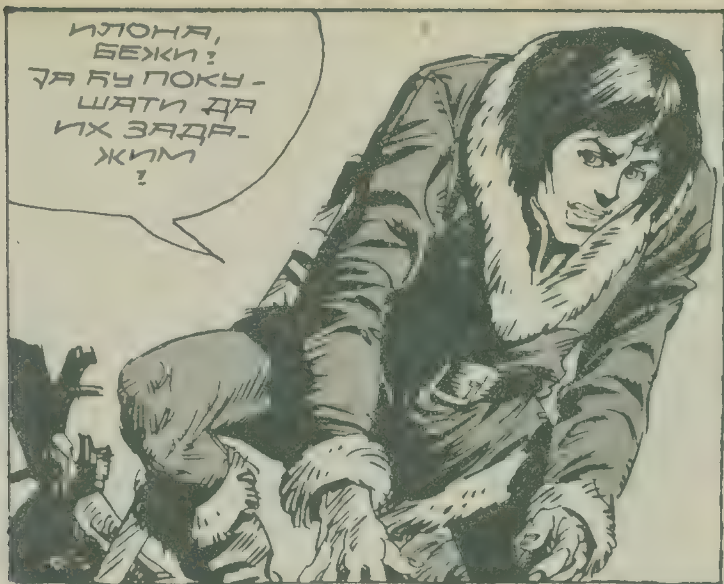

„...СТИГАО ЈЕ У КУЋУ ГДЕ СУ УБИЈЕНИ БОЉАРИ...“
ОВАКО ЋЕ ПРОЋИ СВИ ОНИ КОЈИ ПОКУШАЈУ ДА МИ СЕ СУПРОТСТАВЕ!

У ОВОЈ КУЋИ ЋЕ СЕ НАЛАЗИТИ ШТАБ!

ОДАВДЕ ЋУ РУКОВОДИТИ БОРБОМ!

САМО, ПОТРЕБНИ СУ МИ ВОЈНИЦИ! ЗАЋИ ЋЕТЕ ПО ОКОЛНИМ СЕЛИМА И ДОВЕСТИ МИ ШТО ВИШЕ ЉУДИ!

ИЛОНА И РОЛДАН СУ ВЕРОВАЛИ ДА СУ УМАКЛИ ЦРНОМ БОЉАРУ, КАД...
СТИГЛИ СУ НАС!

ИЛОНА, БЕЖИ! ЈА ЋУ ПОКУШАТИ ДА ИХ ЗАДРЖИМ!

ШТА СИ ТО НАУМИО, МАЛИ?
САД ЋУ ТИ ПОКАЗАТИ!

ЕВО ТИ!

АЛИ, РОЛДАН НИЈЕ МОГАО НИШТА ПРОТИВ СВИХ ЊИХ...
УУУХ!

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА ЈЕ И ЊЕМУ И ИЛОНИ ДОШАО КРАЈ...
ИЛОНА, ПРИТИСНИ ДУГМЕ!

АЛИ, БИЛО ЈЕ КАСНО...

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ЈА ЋУ СВРШИТИ С ТО-БОМ!

АААЈ!

ИЗНЕНАДА, ЈЕДАН ПО ЈЕДАН...

...ПАДАЛИ СУ ВОЈНИЦИ ЦРНОГ БОЉАРА.

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ САД ДОШАО РЕД НА НАС!

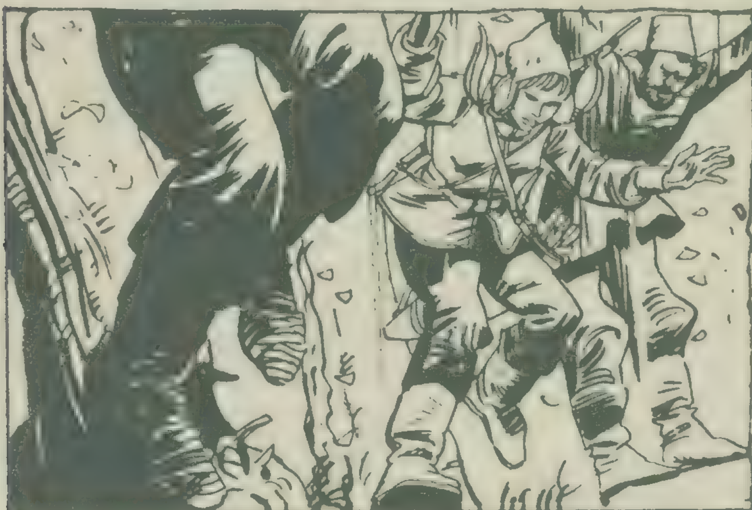

САМО ЈЕДАН ВОЈНИК УСПЕО ЈЕ ДА ПОБЕГНЕ...

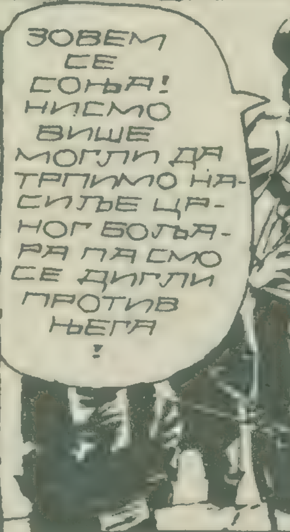

ТАЈАНСТВЕНИ СТРЕЛЦИ ЈОШ ЈЕДНОМ СУ ЗАТЕГЛИ СВОЈЕ ЛУКОВЕ...

...АЛИ, У ТОМ ТРЕНУТКУ ЗАЧУО СЕ ЈЕДАН ГЛАС.
СТАНИТЕ!

ОНИ СУ, ИЗГЛЕДА, НЕПРИЈАТЕЉИ ЦРНОГ БОЉАРА!

МММ! БАШ ЈЕ СИМПАТИЧНА ТА ДЕВОЈКА!
ТЕБИ НИШТА НЕ МОЖЕ ДА ПРОМАКНЕ!

ЗОВЕМ СЕ СОЊА! НИСМО ВИШЕ МОГЛИ ДА ТРПИМО НАСИЉЕ ЦРНОГ БОЉАРА ПА СМО СЕ ДИГЛИ ПРОТИВ ЊЕГА!

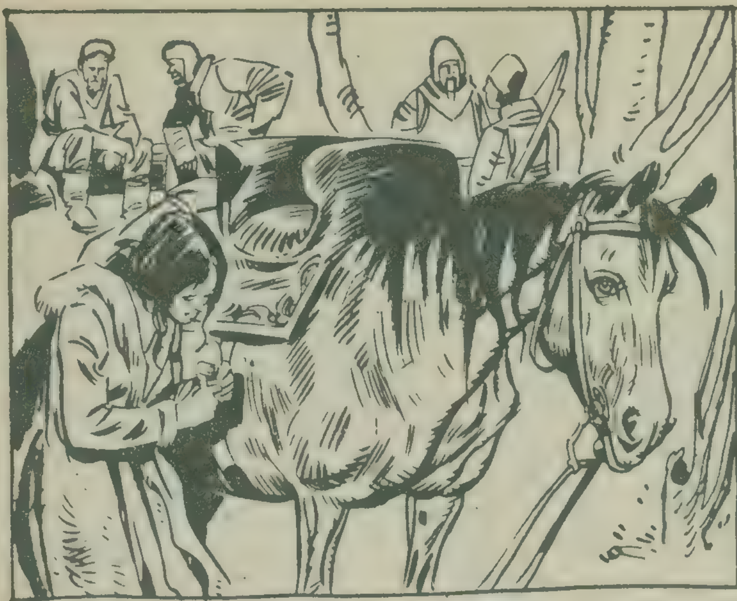

ДИВНА СИ СОЊА!
ГРРР!
СНАБДЕЛИ СМО СЕ ОРУЖЈЕМ И ДОБРО СМО ОРГАНИЗОВАНИ!

НЕЋЕМО ВИШЕ ДА ПОДНОСИМО УГЊЕТАВАЊЕ!

ХОЋЕМО СЛОБОДУ И ДОБИЋЕМО ЈЕ!
ТАКО ЈЕ!

ХЕЈ! ГДЕ ЈЕ ТВОЈА ПРИЈАТЕЉИЦА!
СТВАРНО! КУД ЛИ ЈЕ НЕСТАЛА?

ИЛОНА! КУДА СИ КРЕНУЛА?

ЖЕЛИМ ДА СЕ ВРАТИМ У СВОЈ ЗАМАК! ТИ СЛОБОДНО ОСТАНИ! ВИДИМ ДА ТИ СЕ ОВДЕ ДОПАДА!

ИЛОНА, НЕ БУДИ СМЕШНА! ВРАТИ СЕ! И ТАКО НЕ ЗНАШ ПУТ!

ЗАР ОДЛАЗИТЕ? МИСЛИЛА САМ ДА ЋЕТЕ НАМ СЕ ПРИДРУЖИТИ!
ЈА ТО И ЖЕЛИМ! САМО МОРАМ ПО ИЛОНУ!

ПОЋИ ЋУ И ЈА С ТОБОМ!

ИЛОНИ СЕ ТО БАШ НЕЋЕ ДОПАСТИ, СОЊА! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ЉУБОМОРНА НА ТЕБЕ!

ШУМА ЈЕ БИЛА ГУСТА И УБРЗО...
ПРОКЛЕТСТВО! НЕ ВИДИМ ВИШЕ НИ РОЛДАНА НИ ИЛОНУ!

ИЗНЕНАДА...

ШТА ТИ ЈЕ? ШТО СИ СЕ УПЛАШИО?

КОЊ ЈЕ ОСЕТИО ОПАСНОСТ...

ХЕЈ, ПОЛАКО!

ИЛОНА ЈЕ ТАДА ЗАЧУЛА ПОЗИВ У ПОМОЋ...

УПОМОООЋ!

СОЊА ЈЕ УСПЕЛА ДА ИЗБЕГНЕ ПРВИ НАПАД...

А КАДА СЕ ЖИВОТИЊА ПО ДРУГИ ПУТ УСТРЕМИЛА НА ДЕВОЈКУ...

ДО

ИЗДРЖИ ЈОШ МАЛО, СОЊА!

ИЛОНА ЈЕ СКИНУЛА ОГРТАЧ И БАЦИЛА ГА НА МЕДВЕДА...

ТАКО ЈЕ ОДВРАТИЛА ЊЕГОВУ ПАЖЊУ ОД СОЊЕ...
РРРРРРР!

ЕВО ТИ! МОЖЕШ ДА ГА ЗАДРЖИШ!

ОВАМО, СОЊА!

ПЕЊИ СЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ИЗГУБИО САМ СЕ, А НЕ ЗНАМ НИ ГДЕ СУ ИЛОНА И СОЊА!

РОЛДАН ЈЕ ТАДА ЗАЧУО ГЛАСОВЕ...
НЕКО ДОЛАЗИ!
16

БРЗО ЈЕ СТАХАО И САКРИО СЕ ИЗА НЕКОГ ШИБЉА...
!?

ИЛОНА! СОЊА! ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ДЕВОЈКЕ СУ МУ СВЕ ИСПРИЧАЛЕ...

ИЛОНА, ТИ СИ КРИВА ЗА ОВО! НА СРЕЋУ, СВЕ СЕ ДОБРО СВРШИЛО!

ШТА? КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ ДА МЕНЕ ОКРИВЉУЈЕШ?
НЕ ДОЗВОЉАВАМ ДА ВРЕЂАШ МОЈУ ПРИЈАТЕЉИЦУ!

ЈЕСИ ЛИ ГА ЧУЛА, СОЊА?!
СВИ МУШКАРЦИ СУ ИСТИ!
!?

МАЛО КАСНИЈЕ ТРОЈЕ МЛАДИХ ПОКУШАЛО ЈЕ ДА ПРОНАЂЕ ПУТ ДО СОЊИНОГ СЕЛА...
ОВУДА ТРЕБА ДА ИДЕМО!
ЈЕСИ ЛИ СИГУРНА, СОЊА?
КАД СОЊА НЕШТО КАЖЕ, ОНДА ЈЕ ТО ТАКО!

ИЗНЕНАДА...
УЖАС!
ОООХ!

НЕМОГУ-
ЋЕ!

МОЈИ ЉУДИ! НЕКО ИХ ЈЕ НАПАО!

БИЛО ИХ ЈЕ МНОГО... СОЊА...

"...САМ ЦРНИ БОЈАР ИХ ЈЕ ПРЕДВОДИО!"

УЧИНИЛИ СМО... СВЕ ШТО СМО МОГЛИ... АЛИ...

ЧУВАЈ СЕ, СОЊА... ОООХ!
СТРАШНО!

СЕЋАТЕ ЛИ СЕ ДА ЈЕ ЈЕДАН ВОЈНИК УСПЕО ДА УМАКНЕ СОЊИНИМ СТРЕЛЦИМА?
ДА! ОН ЈЕ ОБАВЕСТИО ЦРНОГ БОЈАРА О СВЕМУ! НЕ ПЛАЧИ, СОЊА!

МОРАМО ШТО ПРЕ ДА СЕ ИЗГУБИМО ОДАВДЕ, АКО НЕ ЖЕЛИМО ДА ЗАВРШИМО КАО ОВИ ЈАДНИЦИ!

СОЊА СЕ УБРЗО ПРИБРАЛА И...
ДОГОВОРИЛА САМ СЕ С ДРУГОМ ГРУПОМ СЕЉАКА ДА СЕ САСТАНЕМО КРАЈ РЕКЕ! ХОЋЕТЕ ЛИ СА МНОМ?

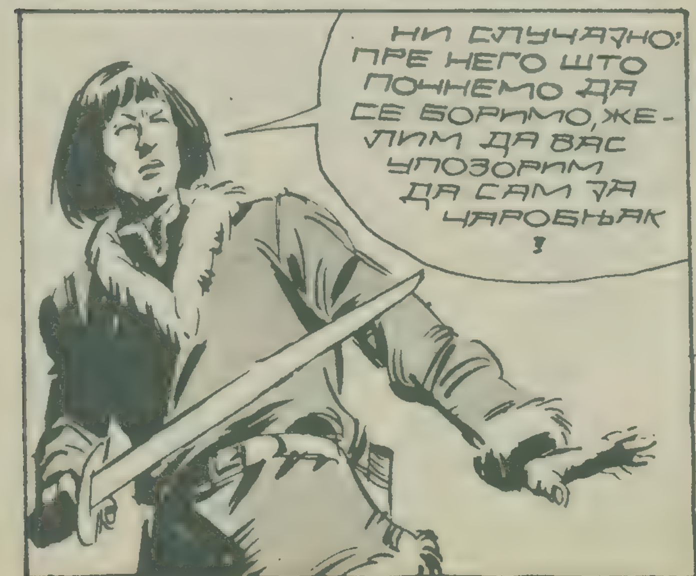

РОЛДАН И ИЛОНА ОДЛУЧИЛИ СУ ДА НЕ ОСТАВЉАЈУ СОЊУ САМУ...

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ СТИГЛИ СУ ДО МЕСТА САСТАНКА...
!?

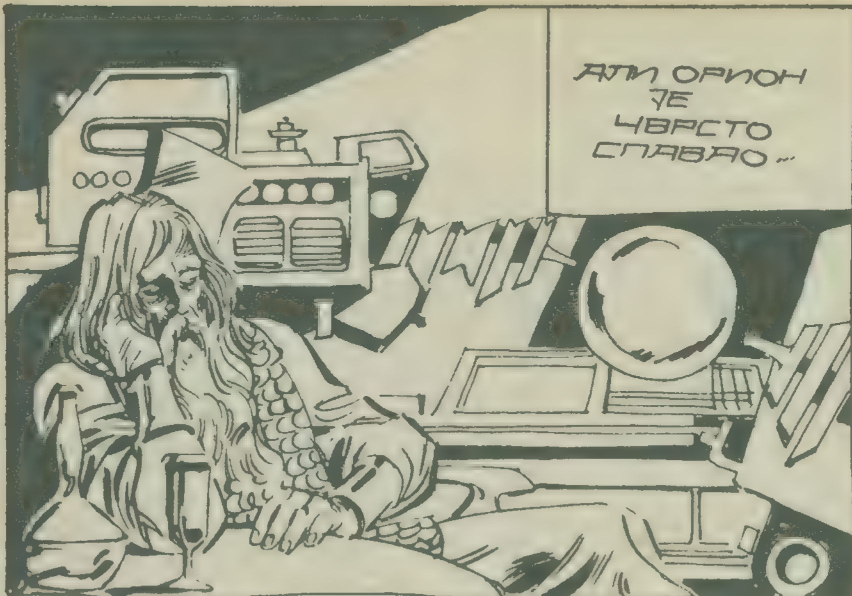

ЦРНИ БОЈАР! ПРОШАО ЈЕ И ОВУДА!

САМО НИСАМ ОТИШАО! ЧЕКАО САМ ВАС!
!?

ПРЕДАЈТЕ СЕ!

НИ СЛУЧАЈНО! ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕМО ДА СЕ БОРИМО, ЖЕЛИМ ДА ВАС УПОЗОРИМ ДА САМ ЈА ЧАРОБЊАК!

МОГУ ДА УЧИНИМ И НЕМОГУЋЕ!
РОЛДАН ЈЕ БИО ТАКО ХРАБАР ЈЕР ЈЕ БИО СИГУРАН ДА ОРИОН СВЕ ОВО ПОСМАТРА НА СВОЈОЈ ТАЈАНСТВЕНОЈ КУГЛИ И ДА ЋЕ МУ ПРИТЕЋИ У ПОМОЋ...

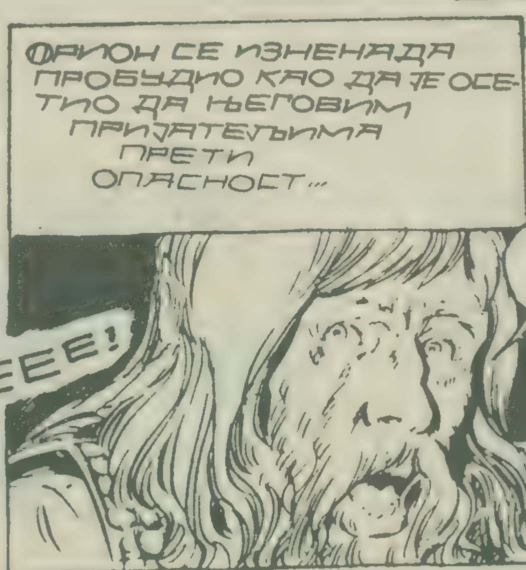

АЛИ ОРИОН ЈЕ ЧВРСТО СПАВАО...

НЕ ВЕРУЈЕМ ЈА НИ У КАКВЕ ЧИНИ! УХВАТИ ГА!

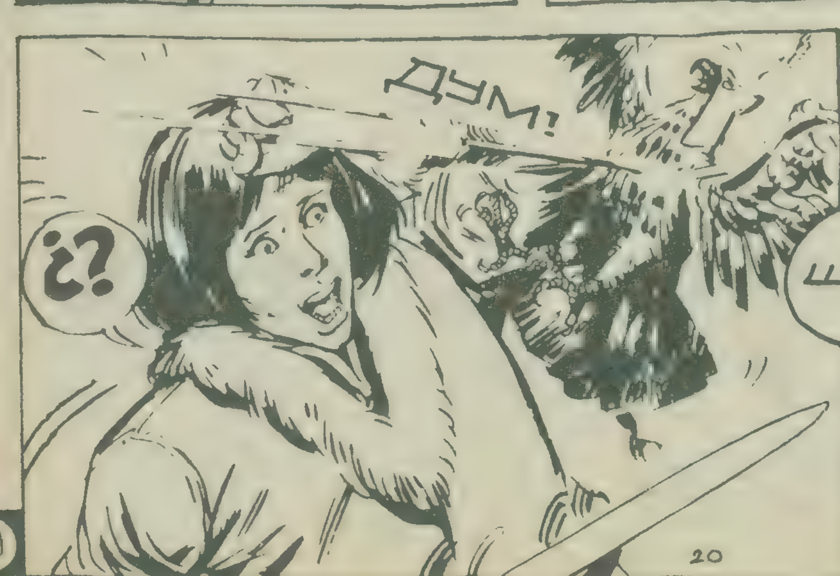

ОРИОН ЋЕ МИ ПОМОЋИ! ЈА ТО ЗНАМ!

!?

ОРИОНЕЕЕЕ!

ОРИОН СЕ ИЗНЕНАДА ПРОБУДИО КАО ДА ЈЕ ОСЕТИО ДА ЊЕГОВИМ ПРИЈАТЕЉИМА ПРЕТИ ОПАСНОСТ...
!!

РОЛДАНЕ!

ДУМ!
¿?

ШТААА?

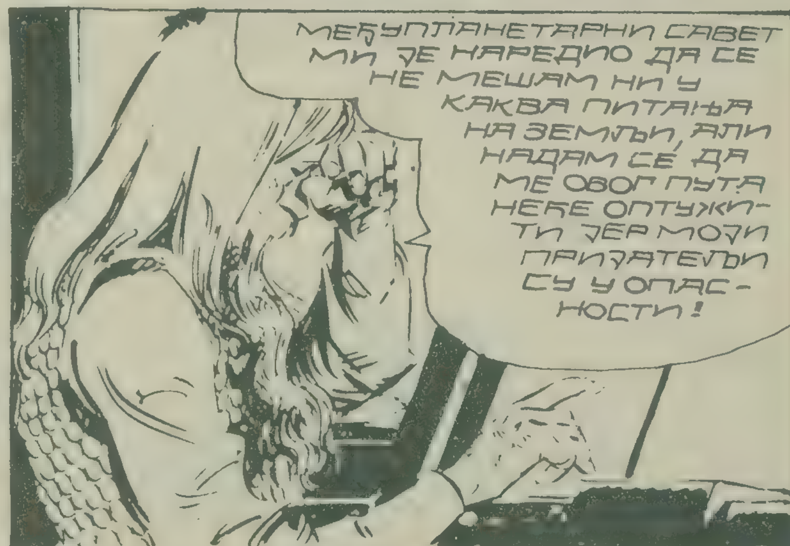

РАЧУНАЈ И НА НАС ДВЕ, ЦРНИ БОЉАРУ! И С НАМА ЋЕШ МОРАТИ ДА СЕ БОРИШ!

ЈУРИШ! СВРШИМО ВЕЋ ЈЕДНОМ С ЊИМА!

ОДЈЕДНОМ ЈЕ ЗЕМЉА ПОЧЕЛА ДА СЕ ТРЕСЕ...
РРРРРРРРРРРРР!

...И ЧУЛА СЕ ПОТМУЛА ТУТЊАВА.

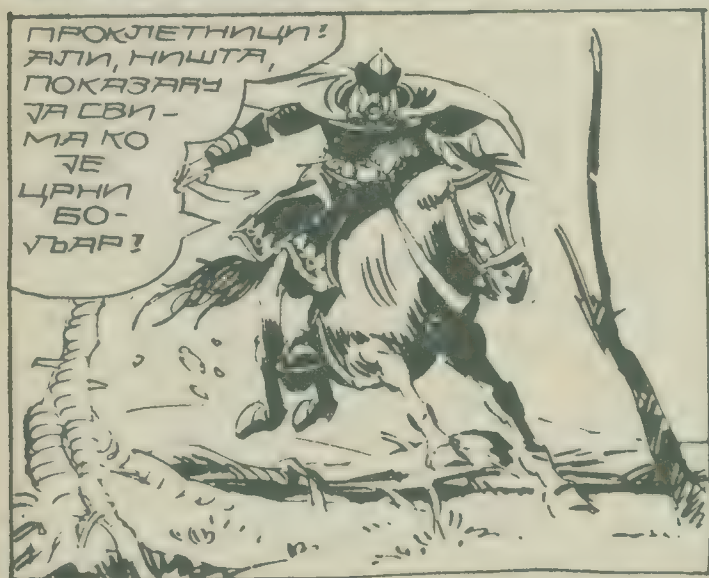

САДА ЈЕ РОЛДАН БИО СИГУРАН ДА МУ ЈЕ ОРИОН ПРИТЕКАО У ПОМОЋ...
ЗАР ВАМ НИСАМ РЕКАО ДА САМ СВЕМОГУЋ?

МЕЂУПЛАНЕТАРНИ САВЕТ МИ ЈЕ НАРЕДИО ДА СЕ НЕ МЕШАМ НИ У КАКВА ПИТАЊА НА ЗЕМЉИ, АЛИ НАДАМ СЕ ДА МЕ ОВОГ ПУТА НЕЋЕ ОПТУЖИТИ ЈЕР МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ СУ У ОПАСНОСТИ!

БЕЖИМО! НИШТА НЕ МОЖЕМО УЧИНИТИ ПРОТИВ ОВОГ ВРАЧА!

КУКАВИ-ЦЕ! ВРА-ТИТЕ СЕ!

ПРОКЛЕТНИЦИ! АЛИ, НИШТА, ПОКАЗАЋУ ЈА СВИ-МА КО ЈЕ ЦРНИ БО-ЉАР!

ИЗГЛЕДА ДА ЋУ ОВОГ ПУТА МО-РАТИ САМ НЕШТО ДА УЧИНИМ!

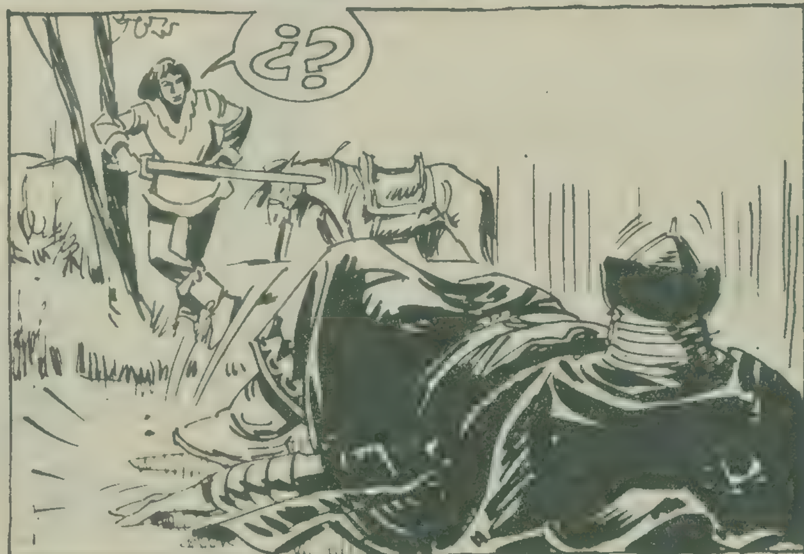

АААХ!

МОГУ ЈА И БЕЗ КОЊА ДА СЕ БОРИМ!

ОООХ!

¿?

ЧЕКАЈ САМО ДА УСТАНЕМ! ПОКА-ЗАЋУ...

ДУМ!

ТРАС!

ПОМОЗИТЕ МИ ДА СЕ ИЗВУЧЕМ ОДАВДЕ! АКО ПУКНЕ ЛЕД, УДАВИЋУ СЕ У ОВОМ ЈЕЗЕРУ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **дошао је са ураганом**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ПОНАШАШ СЕ ПРЕМА МЕНИ КАО ПРЕМА ЖЕ-НИ!
ПА ШТА ТИ 'ОЋЕШ, ЖЕНСКА ГЛАВО? ДА СЕ ПОНАШАМ ПРЕ-МА ТЕБИ К'О ПРЕМА БАЏИ?
?

ЖЕЛИМ ДА МЕ ПОШТУ-ЈЕШ К'О РАЗУМНО БИЋЕ!
УМРЕЋУ... А НЕЋУ РАЗУМЕ-ТИ ШТА 'ОЋЕШ!

ПОПАЈУ, БАКИ ЈЕ ПОТРЕБНА ТВОЈА ПОМОЋ!
ЗАШТО СВИ УВЕК ТРАЖЕ ПОМОЋ ОД ПОПАЈА?
?

ТО ШТО САМ ЖЕНСКО НЕ ЗНАЧИ ДА САМ ГЛУПА!
ГРРР!
!
?

ОВО ШТО МИ ЈЕ НАСАЂЕНО НА ВРАТ НИЈЕ ТИКВА! МОЗАК ЈЕ ТО! МОЗАК... НИШТА ГОРИ НО ШТО ЈЕ У ВАС, ГЛУ-ПИХ МУШКАРА-ЦА!
?
!
?

ЈА ЋУ ДА РЕШИМ БАКИН ПРОБ-ЛЕМ!

ШТА ЖЕЛИШ, БАКО?

?
?
?
ЖЕЛИМ ДА ПОПАЈ ПРОБА ОВЕ ПАНТА-ЛОНЕ!
BUD SAGENDORF

99/19

ЈАСТУЧЕ ЈЕ ПУКЛО! ПОМОЗИ, АЛБЕРТО!

УЗАЛУД ЈЕ ПИЛОТ ФРАНЦУСКЕ »АЕРОПОШТЕ« НАПРЕЗАО ОЧИ: СВЕТИОНИК ЈЕ НЕСТАО У МАГЛИ. СПУСТИО ЈЕ АВИОН НИЖЕ И — УДАРИО У ВОДУ.

Нешто пред поноћ 10. маја 1930. године на аеродрому Пачеко код Буенос Аиреса авијатичарски ветеран Жилијен Пранвил, директор славне француске „Аеропоште" у Јужној Америци, подигао је чашу шампањца и куцнуо се с пилотом Негреном и радистом Прунетом.

— Пошта мора проћи! — свечано је наздравио речима које су пред сваки лет већ једанаест година, од њеног оснивања, изговарали пилоти „Аеропоште".

— Мора проћи! — оздравили су Негрен и Прунета.

Пошто је испио шампањац, Негрен рече замишљено:

— Чудно се осећам. Ово је први пут да не носим пошту, него да летим да дочекам поштара. Завидим Мермозу!

Следећег дана требало је Жан Мермо легенда француске авијације, полети из Сен Луја у Сенегалу и да, први у историји, пренесе пошту из Француске преко суровог неба над Јужним Атлантиком у Натал, главни град бразилске државе Рио Гранде до Норте. Пранвил, Негрен и Прунета су се окупили на аеродрому Пачеко да полете на север и дочекају Мермоза у Наталу.

ОПАСНА ВИСИНА

Тачно у 30 минута после поноћи једномоторни „лате 28" одлепио се са писте и полетео према северу. Команде је држао Негрен, Пранвил је као други пилот седео до њега, а иза њих се са слушалицама на ушима сместио Прунета.

Позади, у путничкој кабини, налазила су се два путника — истакнути аргентински револуционари Сикера Кампос и Алберто де Барос, које су француски пилоти односили у безбедност.

— Морамо да стигнемо до Рио де ла Плате и Уругваја пре него што се спусте магле! — рече Негрен и даде мотору максимални број обртаја. — **У мају су густе као млеко! Ако упаднемо у маглу, нећемо се извући до јутра!**

Сат касније Пранвил упозори Негрена:

— Спусти се ниже иначе по овој маглуштини нећемо видети светла Монтевидеа! Имао си право: магла је као млеко!

— Монтевидео обавештава да густа магла прекрива Рио Плату! — јави се радиста. — **Ако желиш да угледаш светоник у Монтевидеу, мораш да летиш сасвим ниско!**

Негрен гурну командну палицу напред и „лате 28" поче да понире. Пранвил је нетремице зурио у висиномер и бројао:

— Две стотине метара! .. Сто педесет! ... Сто! ... Педесет! ... Доврага, Негрене, не смеш ниже!

— Морам! — мирно одврати пилот. — **Малочас сам видео светионик, али се изгубио. Ако још мало не сиђем, нећемо га више угледати!**

Десетак минута летели су кроз непрозирну маглу на висини од свега тридесетак метара. Узалуд су сва тројица напрезала очи: светионик је нестао.

— Морам још ниже! — рече Негрен. — **Надам се да доле нема ниједног дрвета!**

Дрвета није било. Авион је ударио у воду. Тресак! Прунета је као из катапулта полетео са свог седишта. али га је задржало Пранвилово тело. Авион се нагнуо налево и зауставио се истовремено кад и мотор. Чуло се клокотање воде која је продирала у пилотску кабину.

РАДИСТА НЕ ЗНА ДА ПЛИВА

— Тонемо! — зачудо мирно рече Негрен. — **Излазите! Узми свој јастук, Жилијене! Прунета, реци Кампосу и Баросу да се кроз горњи отвор извуку на труп.**

Негрен и Пранвил су зграбили јастучиће за надувавање који су им служили да омекшају седишта за време дугих летова и успентрали се на кров пилотске кабине. Прунета је већ на кабину извукао једног путника и сад је помагао другом.

Авион је све брже тонуо.

— Негрене! Жилијене! Шта чекате! — викну радиста. — **Скачите! Само ви можете испливати с тим јастучићима! Скачите!**

— Држи! — викну Пранвил и тутну ближем Аргентинцу јастучић у руке. — **Скачи и пливај!**

— И ти! — рече Негрен, па пружи свој јастучић другом Аргентинцу и гурну га у воду. — **Пливај, обала је близу! Хајде, и ти Жилијене!**

Два Француза су се истовремено бацила у воду. Прунета се грчевито обема рукама држао за ивицу кабине.

— Шта чекаш? — викну из воде Пранвил. — Скачи!

— Ја не знам да пливам, али не брините за мене! — из све снаге викну радиста. — **Немам породицу! Данас или сутра свеједно! Збогом заувек, пријатељи, и срећно!**

Мало затим Прунета је крикнуо, истовремено је вода гласно заклокотала и авион је потонуо у Рио Плату као камен. И Прунета с њим.

Дуго су четворица људи пливала у правцу где су замишљали да је обала, ослушкујући један другога. Пранвил је пливао равномерним, снажним замасима. Чуло се како његове руке хармонично секу воду.

САМ У НАБУЈАЛОЈ РЕЦИ

Одједном Негрен зајаука, једва чујно.

— Где си? — викну Пранвил. — **Шта ти је?**

Зачу се још један јаук и ништа више. Негрен је потонуо.

Напред је пливао Пранвил. Алфредо де Барос је пливао за њим пратећи га по шуму руку и шиштавом дисању. Пранвил је дисао све гласније, све краће и све убрзаније. Одједном га Барос више није чуо. Авијатичарски ветеран је потонуо без гласа.

Барос се згрози.

„Био је тако снажан, помисли, и испливао би да мени није дао јастуче! И Негрен би се спасао да се није жртвовао за Кампоса!

Алберто де Барос је упорно пливао кроз мрак, гурајући пред собом јастуче о које се све чешће ослањао. Кампос је све више заостајао.

— Можеш ли? — изнемоглим гласом запита Барос. — **Пливај брже!**

— Не могу брже! — јекну Кампос. — **Чекај ме. Удавићу се ако одеш!**

Барос успори ритам.

После извесног времена чу:

— Јастуче! Јастуче је пукло! Помози, Алберто!

Барос није више имао снаге да му помогне. Кампос је цвилео сасвим тихо, све тише и најзад је ућутао.

Барос је био сам у набујалој реци.

МАЛО ЈЕ ТАКВИХ ЉУДИ

Више није знао колико плива. Био је на измаку снаге. Сад је већ грудима лежао на јастуку и само с времена на време, ногама које више није готово ни осећао, одбацивао се напред. Одједном га обузе страва. **Јастуче је нагло пукло, постајало је све мекше. Помислио је да је готово и управо у часу кад је одлучно да се преда, угледа жмиркање неке светлости. То муули чудну снагу.**

Издигао је јастучић из воде и принео га уву. Окретао га је све док није нашао рупу кроз коју је шиштао спасоносни ваздух. Грчевито је обема рукама стиснуо то место и последњом снагом запливао према светлу.

Одједном, под ногама је осетио песак. Избаулао је на обалу и онесвестио се.

Кад су га изјутра пронашли, испричао је шта се збило.

Што сам жив захваљујем Негрену и Пранвилу — рекао је и зајецао. **Мало је таквих људи ...**

Дан касније је Жан Мермоз са другим пилотом Дабријем и радистом Жимјеом, носећи пошту из Француске, полетео из Сен Луја у Сенегалу. После рекордног лета од 3.174 км који је трајао 21 час и 10 минута спустио се у Наталу у Рио Гранде до Норт.

Прва ваздушна пошта је прелетела Јужни Атлантик.

У Наталу је Мермоза очекивао пилот „Аеропоште" Рен и обавестио га о трагичној погибији Пранвила, Прунета и Негрена, а затим рекао:

— Дај ми пошту за Буенос Аирес. Полећем одмах!

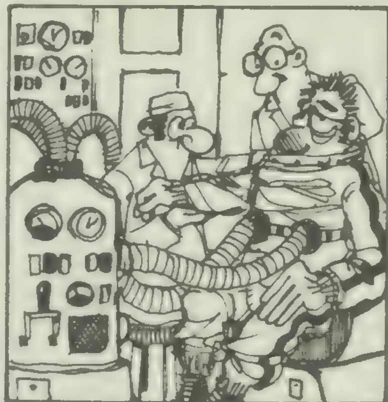
Мермоз му, дубоко жалостан, предаде пошту, пружи руку и рече:

— **Пошта мора проћи!**

— **Мора проћи!** — одговори Рен.

А. Р.

СКАФАНДЕР ЗА СРЦЕ

Када је 1970. године Америчка национална управа за аеронаутичка и васионска истраживања (НАСА) поверила једном инжењеру електронике да у истраживачком центру Ејм, у Калифорнији, конструише апарат који ће бити у стању да региструје ударце микрометеорита о летелице, нико није претпостављао да ће његов изум наћи примену и у свакодневном животу. Инструмент је био толико осетљив да је могао да измери снагу удара зрица соли које падне са висине од једног сантиметра.

Месец дана након израде овог сензора инжењер је чуо разговор двојице биолога који никако нису успевали да пронађу начин како да измере откуцаје срца пилета а да при том не разбију јаје. Уз сасвим мале измене апарат је могао да обави и тај компликован задатак. Утврђено је да може да се користи и за предвиђање напада опаке Паркинсонове болести, јер је у стању да региструје и најслабије подрхтавање телесних мишића које јој претходе.

Разни апарати који су конструисани искључиво за свемирска истраживања нашли су примену и на Земљи, нарочито у медицини. Тако, одело које користе астронаути, с малим изменама, помаже болесницима који имају артериосклерозу или су прележали инфаркт. Пацијент тада облачи скафандер у којем може да се подешава притисак. На тај начин смањује се оптерећење срца, што омогућује да се поједини органи излече.

ОБИЧАЈИ НАШИХ НАРОДА

КОРЧУЛА У АУСТРАЛИЈИ

Пунат, Жрново, Блато, Вела Лука и друга места на Корчули вековима одржавају занимљив обичај — кумпаније.

Кумпаније су стваране и на неким другим нашим острвима и у приморским градовима као облик удружене одбране од гусара и разбојника. Претпоставља се да порекло воде из времена кад су се оснивале мушке дружине, често и данас у заосталијим племенима широм света. Иначе, верује се да корчуланске кумпаније потичу још из 13. века, кад су биле редовна појава у неким градовима средње Европе и Италије.

Према корчуланском древном обичају, у кумпаније се сваке године окупљају одрасли мушкарци из места, и то они који су писмени и који нису „пијанчине, свађалице и лупежи". Кумпаније су имале и своја правила, која су налагала да чланови овог удружења морају међусобно да се помажу у раду и добро слажу у свакодневном животу. Ова удружења, која су временом изгубила одбрамбену потребу и све више прерасла у обичај, окупљала су и по стотине или више чланова, који су имали тачно одређена задужења, звања, титуле и улоге. Тако је постојао **крај** (краљ), капитан, војвода, капо гвардије, танки и дебели судац, крајев секретар, по два авоката и ликара, спиђијер (апотекар), канавир (конобар) и слично, док су сви остали били солдати и стражари.

Сама кумпанија, својеврсна витешка игра, изводила се два пута годишње: на покладе и на Петровдан, почетком лета. Осим плеса са мачевима и богате гозбе, главни догађај био је ритуално одсецање главе волу, једним снажним замахом великим мачем. Плес „кумпањола", играча у живописним ношњама са црвеним или црним капама, белим кошуљама и чарапама, црвенкастим прслуцима и црним гаћама, пун сложених и разноликих фигура, био је праћен музиком мишњица, нарочите врсте гајди и ударањем у бубањ.

Сликовит, раскошан и симболичан плес кумпанија са „trгањем наранче" уместо убијања вола, данас изводе фолклорне групе. Тако у Блату постоји и стално Витешко друштво „Кумпанија". И корчулански исељеници у Аустралији негују кумпанију далеко од родног краја чувајући свој обичај као завичајно обележје.

ЦЕЛА ИСТОРИЈА ЉУДСКОГ ДРУШТВА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ

„ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА"
у седамдесет поглавља
обрађује целокупан развој цивилизације
од почетка до наших дана. Писана једноставно
и популарно плени пажњу читалаца и остаје
драгоцен извор података.
Читајте и сазнаћете:

* Како је Ханибал прешао преко Алпа?
* Како су Џингис-канови монголски ратници јуришали на Кинески зид?
* Како је убијен Цезар?
* Како је живео Луј XIV окружен својим дворјанима у Версају?
* Како се судило јеретицима у доба шпанске инквизиције?
* Шта је Черчил рекао приликом обиласка Лондона после бомбардовања?

Ово и низ других занимљивости нуди вам ова јединствена књига, која доказује да чињенице могу бити далеко узбудљивије од фантастике и да историја изложена на занимљив и маштовит начин буди интересовање и љубав према сазнању наше прошлости.

Књига је штампана ћирилицом, богато технички опремљена са илустрацијама у боји, формата 26 x 18 цм, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.
Цена књиге је 300.— динара.
Може да се купи за готово и на отплату.
Купци за готово књигу добијају за 285.— динара.
Купци на отплату отплаћују у 3 месечне рате по 100.— динара.

ИЗДАВАЧКО
ПРЕДУЗЕЋЕ
„ВУК КАРАЏИЋ",
11001 БЕОГРАД
Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу:
„ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА" — по цени од 300.— динара
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 285.— динара
(плаћање поштару приликом пријема књиге)
НА ОТПЛАТУ — у 3 месечне рате по100динара од ________________ 1976. г.
Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница.
У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Презиме и име ______________________________

Занимање ______________ Пошт. број и место ______________

____

Адреса стана ______________________________

Назив радне организације ______________________________

Овера о запослењу — Купац

______________ ______________

(Печат и потпис овлашћеног лица) — (Својеручни потпис купца)
Број личне карте ______________

Поруџбеница се оверава само при куповини књига на отплату.
Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.
Без овере запослења и броја личне карте издате од СУП-а поруџбеница не важи.

ТЕТОВСКО ЧУДО

Иако је много држао до народних мудрости, Абдурахман-паша није марио за једну и то баш ону познату: »Чувајте се претераности и држите средине!« То га је скупо стајало.

Никада народ у Тетовској котлини није живео горе него тих година крајем осамнаестог и почетком деветнаестог века. Власт султана је слабила, а насупрот њој јачала моћ феудалаца који су држали читаве области. Један од њих, Реџеп-паша, господар Тетовске котлине, познате у народу као Полог, хтео је да се потпуно осамостали.

Дуго је паша мислио како да изведе свој план. Новац је имао, војску такође, али искуство других учило га је да се прилике у земљи брзо мењају и да се султан може оснажити преконоћ и ударити на њега силном војском. А тада би му, то је знао, одлетела глава. **Зато је решио да сагради тврђаву која би одолела свакој војсци.**

На меденом темену

Тако је 1785. године почела изградња једног од највећих ако не и најбоље утврђеног града у Македонији, сличног чувеној Смедеревској тврђави у Србији. Место је паша сам одабрао. И није погрешио. Био је то врх брда Балтепеа изнад Тетова од којег се уздиже Шар-планина. Брдо је доминирало околином и са његове велике заравни на врху пружао се поглед на целу котлину.

Чим се започело са градњом, будући колос је, по називу брда на којем је требало да се налази, добио име Балтепе кале, што на турском значи — утврђење медено теме. Израз је изведен према изгледу брда чија је зараван подсећала на теме људске главе и била обрасла виноградима са грожђем слатким као мед.

Реџеп-паша је био богат човек па је део новца уложио у почетак радова, али му ни на крај памети није падало да све своје богатство потроши на једно утврђење. Поступио је једноставније: **натерао је народ да кулучи и повећао му дажбине. Изградња калеа пала је на врат сељана од Тетова до Гостивара.**

И волови су проговорили

Када је Реџеп-паша умро 1790. године не дочекавши да се темељи ударе до краја радови су на кратко обустављени па је народ поверовао да ће пашин наследник, син из другог брака, Абдурахман-паша дићи руке од ћорава посла. Међутим, преварио се. Нови господар Полога не само да је имао исте тежње као отац, него је још довео и венецијанске дунђере да измене првобитни план грађевине и направе модернији. Дунђери су се са жаром бацили на посао и пројекат је брзо био готов а радови настављени.

Мравињак људи даноноћно је вукао специјални камен, такозвани бигур и извлачио га уз брдо. Посао је био толико тежак и исцрпљујући да је по селима остало казивање како су од мукотрпног рада и волови проговорили! Поред камена довлачен је и мермер, а по кестеново дрво, најквалитетније за грађу, ишло се воловским колима чак у Бугарску и то по неколико пута!

Људи су кулучили без надница и плаћали све до последње паре. Тешко да им је нешто остајало за живот. У неким селима, на пример, свадбе се нису одржавале и по годину дана јер за њих није било ни могућности ни воље.

Да би сав материјал потребан за изградњу утврђења извукао на врх Балтепеа који се налази на надморској висини од читавих 730 метара, народ је морао да сопственим рукама направи пут, а затим га калдрмише!

Утврђени град био је готов 1820. године. Грађен је тако рећи без престанка пуних 35 година. Према неким архивским подацима стајао је око 260.000 турских лира у златном кованом новцу. Колика је то вредност лако се може схватити ако се зна да је у то време месечна плата чиновника била један, а да се најскупља кућа у Тетову могла купити за 100 златника. **Дакле, за новац утрошен на изградњу калеа Абдурахман-паша је могао купити ни мање ни више него 2.600 кућа, читав данашњи мањи град!**

Метро са кочијама

Балтепе кале је било заиста џиновска грађевина. Попут старог лисца, Абдурахман-паша је добро проценио да је боље платити занатлије који су учествовали у изградњи тврђаве него их натерати да раде бесплатно јер би, вероватно, саботирали.

Необично здање захватило је простор од 108.000 квадратних метара. Било је ограђено зидом дебелим 3—4 метра и имало две улазне капије, обе обложене гвожђем. У унутрашњости зидова налазили су се вешто замаскирани бунари дубоки и до 100 метара. Њихово копање је представљало огроман напор. Да се не би угушили приликом копања, бунарџије су морале да буше одводне канале кроз брдо да би им притицао кисеоник за време рада.

Од самог утврђења водила су испод брда доле, према котлини, три тунела. Један је имао излаз код Тетова, други код реке Пене, а трећи код села Лавце. Према причању старих људи, највећим тунелом Абдурахман-паша се провозао у кочијама, што није било немогуће имајући у виду висину и ширину лагума. Био је то, вероватно први метро у Европи!

Затвор је био укопан 20 метара под земљом, а трпезарија је могла да прими и до 1.000 војника. Стубови сараја обложени су мермерним плочама. Што се тиче дунђера они су свој посао обавили савршено: зидали су тако прецизно да се човек могао посећи на ивицама зграда јер су биле „извучене под конац“.

Иако калеу није могла неопажено прићи ни птица, ипак град је тешко био у стању да издржи без хране вишемесечну опсаду. А баш то се догодило када је турски султан ојачао и послао велику војску да заузме утврђење, ухвати непослушног Абдурахман-пашу и доведе у Цариград.

Сто хиљада турских војника слегло се тада у Полог, подно брда Балтепе, и стрпљиво чекало да се кале преда. Паша није имао избора. Све што је народ с муком градио тридесет и пет година прешло је у друге руке за неколико тренутака. Био је то крај Балтепе калеа.

Шта је касније било с Абдурахман-пашом и утврђењем? Паши је опроштен живот али је прогнан у забачени део Турске где је и умро у дубокој старости. Пошто је утврђење остало без господара, султанови људи су га опљачкали и оставили напуштеног. Тако је и стајао дуги низ година, а онда је народ почео да га разграђује и узима своје назад. Ко је шта дохватио носио је кући користећи материјал као грађу. Већи део грађевинског материјала послужио је за изградњу Цркве Светог Кирила и Методија и Тупан џамије. Од некадашњег колоса на врху брда остали су само темељи и разрушене зидине.

М. Тодоровић

АНЕГДОТА

У АФРИКУ И НАТРАГ

За време Ромелових напредовања у Африци цела Немачка је била у знаку брзих покрета. »Ромел-темпо« био је синоним брзе акције. Наши заробљеници у Тијеру били су одређени за истовар вагона на станици. Плашећи се ваздушних напада, Немци су пожуривали безвољне заробљенике, а кад би им досадило, примером су показивали како треба брзо радити, узвикујући:

»Ромел-темпо, Ромел-темпо«...

Кад је Ромел избачен из Средоземља, наши заробљеници су се »провреднили«: наиласком стражара они су као по команди захунтало радили и скандирали: »Ромел-темпо, Ромел-темпо«, исмевајући немачко брзо повлачење из Африке.

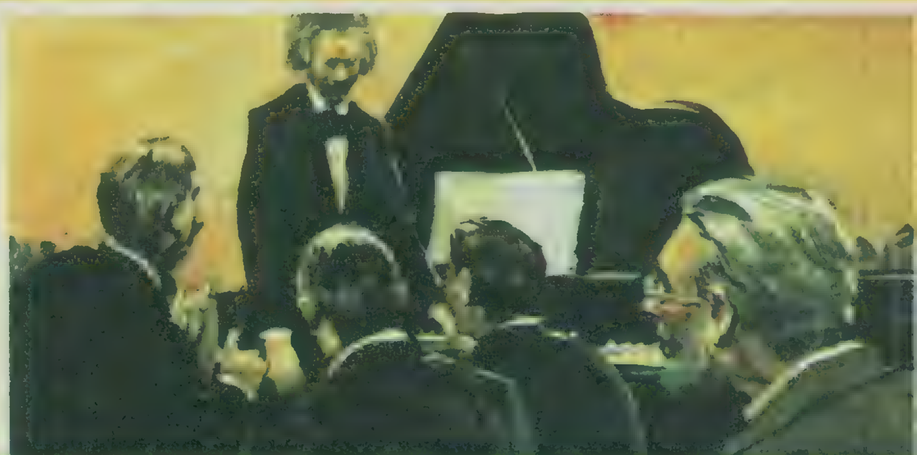
СЛАВНИ КОМПОЗИТОРИ

ЈАН ИГНАЦИ ПАДЕРЕВСКИ

МУЗИКАЛНИ ДРЖАВНИК

ДВОСТРУКО ОБДАРЕН — Ретко се дешава да се уметник определи за позив који са сликарством, вајарством или музиком нема никакве везе. Али, чувени пољски композитор Јан Игнаци Падеревски, који је рођен 6. новембра 1860. године у малом месту Куриловку, био је исто тако и добар политичар. Као дечак показао је изузетну даровитост за музику, па му родитељи купују клавир на којем малишан сатима неуморно вежба. Кад је напунио осамнаест година, одлази у Варшаву и уписује се на Конзерваторијум

ПОНУДА ИЗ БЕЧА — Био је један од најбољих студената у класи за клавир, па када је 1876. године завршио школовање, остаје на Конзерваторијуму као асистент. Наредне две године као музички педагог подучава студенте, а онда, на захтев француске владе, одлази у Стразбур где извесно време предаје на Конзерваторијуму. Мада је прижељкивао да први самостални концерт одржи у Пољској, прилика му се указала 1878. године у Бечу који је тада био стециште најпознатијих уметника света.

НА ПУТ С КЛАВИРОМ — После успелог дебија понуде стижу са свих страна, па Падеревски гостује у готово свим градовима Европе. Имао је обичај да непрекидно вежба и по 15 часова и управо због тога, приликом његове турнеје по САД избио је инцидент у једном њујоршком хотелу. На сва путовања Јан је „носио" свој клавир, али га је власник хотела обавестио да је у апартман тако угледног госта унео свој инструмент који је купио претходног дана. Чим је увече Јан почео да вежба, разбудио је суседе који су захтевали да се тако некултуран гост одмах избаци из хотела. Познати уметник је без двоумљења сишао у магацин хотела где се налазио његов клавир и не обазирући се на мрак и прашину провео ноћ свирајући у подруму. Сутрадан се његова упорност исплатила: на концерту је доживео овације и неколико пута свирао на „бис".

ПРИЛОЗИ ЗА ВОЈСКУ — Када се 1909. године вратио у Пољску постављен је за директора Конзерваторијума, али и даље прихвата турнеје по Швајцарској и САД. Ту га је 1914. године затекао почетак првог светског рата. Пошто није постојао начин да се врати у домовину, све приложе са својих многобројних концерата шаље пољској војсци. По завршетку рата стиже у Пољску, почиње да се интересује за политичке прилике земље и Европе. Годину дана касније, захваљујући и знању светских језика изабран је за министра иностраних послова. Тако је као пољски изасланик присуствовао Париској конференцији мира која је одржана почетком 1919. године.

МНОГИ СУ СУМЊАЛИ — Брилијантни говори које је тамо одржао одушевили су пољски народ. Неколико месеци касније Јан Падеревски изабран је за председника владе. Међутим, на тој дужности остаје веома кратко, јер се није слагао што су после рата власт узели племство и буржоазија и 1921. године подноси оставку. Пошто није имао средстава за живот решава да поново приређује концерте, мада многи сумњају да ће као шездесетогодишњак успети да поврати стару славу. Али, на око 70 концерата које је дао те године, Падеревски је свирао много боље него у својој младости. Потпуно се посветивши музици, наставља да компонује песме с фолклорним мотивима. До 1941. године, када је умро, написао је многобројне композиције, једну симфонију и две опере „Манра" и „Пољска фантазија".

ПРИЧА
О
ХЕЛИКОПТЕРУ

СПАСИОЦИ ИЗ ОБЛАКА

Идеја о хеликоптеру потиче још од Леонарда да Винчија који је око 1488. године поставио основе законитости вертикалног лета и израдио нацрт прве справе. Међутим, тек 1937. године Немац [illegible] Фоке направио је прву летелицу која је могла и практично да се употреби.

За разлику од авиона, хеликоптер може да полеће вертикално без залетања, да лети унапред и уназад, да лебди у ваздуху и да се спушта на готово било које површине. Ротори са крацима који га покрећу стварају јаку вучну силу, па се хеликоптер диже у висину ако је та сила већа од силе земљине теже, лебди — када јој је једнака, а спушта се ако је од ње мања. Практичне особине ове летелице први пут су се показале у другом светском рату. Тада их је америчка војска употребљавала за извиђање непријатељских територија, ометање радара и спасавање палих из мора. Данас они могу да послуже за откривање и обележавање граница минских поља, бацање хемикалија, [illegible] лова, спуштање [illegible] справа и откривање [illegible], [illegible]. [illegible] применљиви су [illegible] примену и [illegible] и [illegible]. У [illegible] саобраћају ретко се употребљавају, [illegible] јер им је [illegible], а [illegible] три пута више горива [illegible].

На слици је приказан хеликоптер који служи за спасавање људи настрадалих у несрећама на неприступачним местима, у мочварама и морима. Из предње кабине (1) управљају пилот и механичар [illegible] летелице. Главни ротор (2) израђен је од [illegible] челика који је [illegible] [illegible]. Стабилизирајући ротор (3) спречава летелицу да се обрће око своје осовине. На [illegible] предњем делу (4) налазе се [illegible], преко којих [illegible] (5) посматра [illegible] [illegible] на коју страну да [illegible] хеликоптер. Специјално конструисана дизалица (6) [illegible] (7) [illegible] и [illegible] у хеликоптеру. Радио-антене (8) [illegible] са стране и преко њих се примају [illegible]

ХИТ СТРАНА

АРСЕН ДЕДИЋ

Већ годинама име певача, песника, композитора и кантаутора Арсена Дедића стоји у самом врху домаће забавне музике. Својом музиком и изузетно пријатним гласом Арсен је успео да придобије све поклонике добре песме и музике без обзира на године. Воле га старији, средњошколци а студенти му се диве, док они најмлађи певуше његове песме. Због тога није ни чудо што у последње време Арсен све више пише за децу и бави се искључиво композиторским радом, док се на јавним приредбама појави једном до два пута годишње. Али, иако публици није стално пред очима, Арсен за многе остаје први и једини што се потврдило и недавно када му се појавила ЛП плоча са композицијама које је он сам својевремено дао другим певачима, а сада их лично изводи. Био је то још један Арсенов тријумф и још један доказ да добра музика никад не стари и да остаје у срцима свих који су је једном чули. Данас Арсен има 38 година. Са породицом живи у Загребу, пише поезију, компонује и припрема музику за један дечји филм.

Иначе, Арсен је још од малих ногу почео да се занима за музику. Као дечак у свом родном Шибенику пева у хору, да би као четрнаестогодишњак постао други флаутиста у Шибенској оперети. У деветнаестој години долази у Загреб где студира и већ после првих јавних наступа стиче признања. На наговарање пријатеља одлучује да се окуша и као певач на фестивалима. Од тада па до недавно Арсен је учествовао на свим значајним забавно-музичким смотрама у земљи на којима је освајао многе фестивалске награде и признања. Набројати све његове композиције било би заиста тешко, толико их има. Зато се сада сетимо оних најпопуларнијих: Мој брат, Сандра, Бит ћеш увијек моја, Кућа поред мора, Укус соли, Све што знаш о мени, О, младости, Не плачи, мала моја, Модерато кантабиле, Твоја рука, Твоје њежне године, Ако си пошла спат, Празна обећања, Враћам се, Вера Павладољска, То је мој свијет, Све била је музика. За данашњи хит одабрали смо песму са Арсеновог другог албума „Таквим сјајем може сјати“ која није достигла популарност многих његових композиција али је сигурно по квалитету музичког израза међу водећим, јер га представља као комплетну музичку личност.

ПЕСМА за ову недељу

КАКВИМ СЈАЈЕМ МОЖЕ СЈАТИ

Музика, текст и извођење:
Арсен Дедић

Таквим сјајем може сјати
оно што је прошлост сад,
што не може да се врати,
што је било ко зна кад.

Љубав наша раних љета,
за обоје бјеше јад,
сад је права кад је света,
када нисам више млад.

Открива ми своју тајну
и злочинац старац сијед,
имао сам прошлост сјајну
гонио ме читав свијет.

Почаст се на крају прими
иде вријеме, бије сат,
побједом се послије чини
изгубљени неки рат.

Ове битке, ове ране,
открића љепоту сву
када буду ствари давне,
кад не буду више ту.

Ова јутра што те муче
пружиће и теби све
када сутра буде јуче
а ти будеш ко зна гдје.

Узалуд од ове ноћи
тражиш да ти више да
јер најприје мора проћи
да се о њој нешто зна.

Правим сјајем може сјати
само што је прошлост сад
што не може да се врати
што је било ко зна кад.

БИРАМО НАЈПОПУЛАРНИЈЕ

Од броја 1298 (12. XI 1976.) почели смо велику годишњу анкету о популарности домаћих певача и група. Циљ нам је да на основу ваших гласова утврдимо ко су најпопуларније поп-личности 1976. године. Пошто очекујемо да сви наши читаоци узму учешће у анкети, верујемо да ћемо овом акцијом добити праву слику о популарности појединих интерпретатора забавне и поп-музике. **Тридесет читалаца који буду гласали за оног певача или групу који на основу анкете буду проглашени за најпопуларније, наградиће ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК са десет годишњих претплата за једно од наших издања (П. забавник, Денис, Микијев забавник), десет мајица ових истих издања и десет колекција плоча — поклон ПГП РТБ.**

Листу са 19 имена певача и група на којој сте заокружили само једно име треба да исечете и залепите на полеђину дописнице. Ако сматрате да би на листи популарних требало да се нађе и неко друго име, упишите га у празан простор и тиме сте већ дали свој глас. **Понављамо,** гласати можете само за **једног певача и једну групу.** Само тако попуњени анкетни листић биће узет у обзир код збрајања гласова. Резултате гласања објавићемо у новогодишњем броју ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА а до тада сваке недеље на ХИТ-СТРАНИ доносићемо анкетни листић ХИТ-ПЕВАЧИ и ГРУПЕ 1976. ГОДИНЕ.

Дописницу на чијој је полеђини залепљен исечен анкетни листић са заокруженим **само** једним именом певача и **једне групе** или пак **дописаним именом,** шаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11000 Београд поштански фах 124.

БИРАМО НАЈПОПУЛАРНИЈЕ ХИТ 1976.

ВОКАЛНИ СОЛИСТИ	ГРУПЕ
1) АРСЕН ДЕДИЋ	1) АМБАСАДОРИ
2) БИСЕРА ВЕЛЕТАНЛИЋ	2) БИЈЕЛО ДУГМЕ
3) БОБА СТЕФАНОВИЋ	3) БУЛДОЖЕР
4) ВЛАДИМИР САВЧИЋ – ЧОБИ	4) БУМЕРАНГ
5) ДАДО ТОПИЋ	5) ЗЛАТНИ ПРСТИ
6) ДУШКО ЛОКИН	6) INDEXI
7) ЗДЕНКА КОВАЧИЧЕК	7) YU ГРУПА
8) ЗДРАВКО ЧОЛИЋ	8) ОПУС
9) ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ	9) ПАРНИ ВАЉАК
10) ЈАДРАНКА СТОЈАКОВИЋ	10) PEPEL IN KRI
11) ЈОСИПА ЛИСАЦ	11) ПОП МАШИНА
12) КЕМАЛ МОНТЕНО	12) ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ
13) КСЕНИЈА ЕРКЕР	13) С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ
14) МИША МАРКОВИЋ	14) СЕПТЕМБАР
15) МИШО КОВАЧ	15) СМАК
16) МИКИ ЈЕВРЕМОВИЋ	16) СТАКЛЕНО ЗВОНО
17) НЕДА УКРАДЕН	17) СУНЦОКРЕТ
18) ОЛИВЕР ДРАГОЈЕВИЋ	18) ТЕШКА ИНДУСТРИЈА
19) ТЕРЕЗА КЕСОВИЈА	19) ТIМЕ
20) ——————————?	20) ——————————?

ХИТ-ПАРАДА

ПРОДУКЦИЈЕ ПЛОЧА РТБ

Синоћ, у четвртак 18. новембра, у препуној дворани Дома синдиката одржана је трећа ХИТ-ПАРАДА у којој су учествовали најпознатији домаћи интерпретатори забавне музике. Публика, очигледно жељна музичких смотри ове врсте, дуготрајним аплаузима поздравила је све извођаче, како оне најпознатије тако и тројицу дебитаната који су својим наступом наговестили успешан поход ка врху домаће забавне музике. Пре свих треба поменути младог кантаутора Дејана Петковића из Смедерева, нову музичку наду Продукције плоча из Београда, који се представио својом композицијом „Повратак". Иначе, Дејан је до овог концерта већ имао неколико запажених успеха: на овогодишњем Омладинском фестивалу у Суботици и на Београдском пролећу. Почетак његове музичке каријере везан је за родно Смедерево где је свирао у групи СПУКС. Музички је веома образован. Свира клавир, компонује и пева.

Друго име и југословенска музичка нада је Марјан Мише из Загреба за кога смо први пут чули после премијере рок-опере „Губец-бег". Синоћ је интерпретирао Новковићеву композицију „Плакаћу ја без тебе". Треће име које сигурним корацима иде ка врху домаће музике лаких нота је Александар Миловановић чију је композицију „Пожели нешто" извео Дадо Топић. Поред ових младића свакако треба поменути већ доказане интерпретаторе: Душка Локина, Златка Пејаковића и Оливеру Катарину, који су својственим интерпретаторским стилом освојили публику у дворани, а вероватно ће освојити и слушаоце радио-програма јер се плоче са ове ХИТ-ПАРАДЕ већ „врте" на програмима радио-станица.

Ево и осталих певача који су својим учешћем допринели да се трећа ХИТ-ПАРАДА још дуго памти. То су Бисера Велетанлић (пева ла композицију Јосипа Бочека: АХА—АХА); Лео Мартин (са песмом Војкана Борисављевића: ПУСТИ НЕКА СВЕТЛА ГОРЕ); Душко Локин (Ђорђе Новковић: ТИ СИ БИЛА УВИЈЕК ПОКРАЈ МЕНЕ); Драган Мијалковски (Зденко Руњић: УСПОМЕНА ЈЕДНОГ ЉЕТА); Златко Пејаковић (Корнелије Ковач: УСПОМЕНЕ, УСПОМЕНЕ); Даворин Поповић (Габор Лендјел: ЈА САМ УВИЈЕК ХТИО ЉУДИМА ДА ДАМ); Бети Ђорђевић (Рајмонд Руић: НАЋИ ЋЕ СЕ НЕКО КО ЋЕ ДА МЕ ВОЛИ); Јадранка Стојаковић и група С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ (Сања Илић: МУЗИКА ЈЕ СВЕ); Миша Марковић (Марио Михаљевић: ПУСТИ МЕ ДА ЖИВИМ ОНАКО КАКО ЗНАМ); група СУНЦОКРЕТ (Бора Ђорђевић: ОЈ, НЕВЕНЕ); Оливера Катарина (Корнелије Ковач: ЧЕЖЊА) и Нада Кнежевић (Боба Стефановић: ХЕЈ, ШТА ЈЕ С ВАМА ЉУДИ).

Све композиције које су изведене на овогодишњој ХИТ-ПАРАДИ већ су снимљене на плочама ПГП РТБ што ће, вероватно, обрадовати све дискофиле. Оваква ажурност организатора за сваку је похвалу. Било је случајева да се су плоче са ове манифестације појављивале тек неколико месеци касније. Продукција плоча РТБ, вероватно поучена искуством и изузетном популарношћу претходних ХИТ-ПАРАДА, уложила је велик напор да би се плоче појавиле одмах по њиховом извођењу. Прошлогодишњи успех Златка Пејаковића чија је песма „Ове ноћи једна жена" продата у 120.000 примерака, Мише Ковача „Остала си увијек иста" као и Душка Локина „Нека звоне стара звона" најбоље показују да одржавање ХИТ-ПАРАДЕ има своје оправдање и да је то најкраћи пут једне мелодије до слушаоца.

Једини циљ ове смотре је да се пронађе прави шлагер. Због тога се учесницима награде не додељују.

С 52 725 АХА — АХА: БИСЕРА ВЕЛЕТАНЛИЋ

С 52 727 ТИ СИ БИЛА УВИЈЕК ПОКРАЈ МЕНЕ: ДУШКО ЛОКИН

С 52 729 ПОВРАТАК: ДЕЈАН ПЕТКОВИЋ

С 52 732 ЈА САМ УВИЈЕК ХТИО ЉУДИМА ДА ДАМ: ДАВОРИН ПОПОВИЋ

С 52 726 ПУСТИ НЕКА СВЕТЛА ГОРЕ: ЛЕО МАРТИН

С 52 734 МУЗИКА ЈЕ СВЕ: ЈАДРАНКА И С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ

С 52 736 ПОЖЕЛИ НЕШТО: ДАДО ТОПИЋ

С 52 738 ЧЕЖЊА: ОЛИВЕРА КАТАРИНА

С 52 739 ХЕЈ, ШТА ЈЕ С ВАМА ЉУДИ: НАДА КНЕЖЕВИЋ

С 52 730 УСПОМЕНЕ, УСПОМЕНЕ: ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ

С 52 735 ПУСТИ МЕ ДА ЖИВИМ ОНАКО КАКО ЗНАМ: МИША МАРКОВИЋ

С 52 728 УСПОМЕНА ЈЕДНОГ ЉЕТА: ДРАГАН МИЈАЛКОВСКИ

С 52 731 ПЛАКАЋУ ЈА БЕЗ ТЕБЕ: МАРЈАН МИШЕ

С 52 737 ОЈ, НЕВЕНЕ: СУНЦОКРЕТ

С 52 733 НАЋИ ЋЕ СЕ НЕКО КО ЋЕ ДА МЕ ВОЛИ: БЕТИ ЂОРЂЕВИЋ

СТОЈ!

ТВОЈИ СИГУРНИ КОРАЦИ

књига која ће ти помоћи да се снађеш у саобраћају, да спокојније шеташ, возиш бицикл и трчиш, да безбедније живиш.

Ове приче о саобраћају, праве су приче о детињству, ђачким играма, вожњи прометним градским улицама, о лопти залуталој међу аутомобилима, о несташним санкама, о опасностима и дражима путовања. Књига говори о пријатељу — семафору, азбуци саобраћајних знакова и свему што ће ти, уз обиље слика у боји, помоћи да будеш добар пешак и возач.

Све што треба знати о саобраћају наћи ћеш на једном месту, у књизи „ТВОЈИ СИГУРНИ КОРАЦИ".

Књига је саставни део библиотеке „ЗРНЦА ВЕЛИКОГ СВЕТА". Библиотека је намењена ученицима основних школа и нуди им, кроз причу и слику, низ нових сазнања о свету у којем живимо.

ИП „НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД, Шафарикова 11

Н А Р У Џ Б Е Н И Ц А ПЗ-1

Овим неопозиво наручујем едицију ТВОЈИ СИГУРНИ КОРАЦИ по цени од динара 120.—

А. **У ГОТОВОМ** — са попустом од 20% (у „Месецу књиге") по цени од динара 96.— који ћу износ платити поштару кад ми донесе књиге.

Б. **НА ОТПЛАТУ** — за динара 120.— који ћу износ отплатити у 2 рате. Рате ћу отплаћивати до 5-ог у месецу до исплате целе суме.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

____
(Презиме, очево име и име)

____
(адреса стана: поштански број, место, улица и број)

____
(предузеће — установа и место где је купац запослен)

______________ М П ______________
(место и датум) (потпис и број личне карте и где је издата)

При куповини НА ОТПЛАТУ наруџбеницу купац оверава у предузећу где ради, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. Књига се може купити у Сервису „Народне књиге", Николе Спасића бр. 2.

Поред књиге „ТВОЈИ СИГУРНИ КОРАЦИ" библиотека садржи и следеће књиге:

- ЧИТАНКА САМОУПРАВЉАЊА
- ХАЈДЕ ДА МЕЊАМО СВЕТ (Разговори о марксизму)
- ИЗВИНИТЕ, ИЗВИНУО САМ СЕ (Разговори о језику)
- ПОГЛЕДАЈ МЕ, ПОГЛЕДАЈ СЕ (Разговор о лепом понашању)
- СВИ СМО КОСМОНАУТИ

ФАНТОМСКА ОСТРВА

МОРСКЕ КУЛИСЕ

Тек што су геолози утврдили димензије новорођеног острва близу Сицилије, оно је одједном — нестало!

Почетком овог века, због наглог развитка текстилне индустрије, многи амерички фармери одлучили су да гаје памук. Једна висококвалитетна врста ове биљке тражила је доста сунца и влаге, а такви климатски услови постојали су само на острвима. Пошто таквих није било у близини америчких обала, влада САД обратила се Јапанцима и од њих затражила да им продају два-три острва на којима би гајили памук.

После дужег већања јапанска влада донела је одлуку: посао ће бити склопљен. Писмено је обавестила Американце да ће им продати три мала острва која се налазе у Пацифику, источно од острва Нипон.

Неколико стотина фармера одмах се пријавило да се са породицама пресели на ова острва. **Продали су земљу, куће, стоку, скупили новац и укрцали се на бродове. Али, иако су данима лутали океаном, на одређеној географској ширини нису успели да пронађу острва.** Ту се налазило само море, а од копна није било ни трага.

Избио је скандал! Америчка влада уложила је протест:

„... **Ми смо преварени, продали сте нам мачке у џаку!** ...“

И многобројни фармери били су очајни: нити су пронашли обећану земљу, нити су имали где да се врате. Ипак, неспоразум је изглађен. Јапанска влада обавестила је Американце да су та три острва постојала у тренутку продаје, али су изненада — нестала у мору! Зато су им продала три нова острва, али тек када су Американци „својим очима и ногама“ утврдили да она заиста и постоје.

КОПНО НА ВИДИКУ!

Кроз историју често се дешавало да се на многобројним поморским картама уцртавају острва која никада нису постојала: нека од њих била су велика и педесетак километара, а нека свега неколико десетина метара. Довољно је било да неки морепловац каже како је негде на мору угледао копно и оно би се уцртавало на карте, често без икаквог проверавања.

Тако је 1687. године енглески морепловац Едвард Девис открио у Пацифику једно острво које се налазило на 27 степени јужне географске ширине и око 500 миља од јужноамеричког континента. Оно је одмах унето у све географске карте и названо — Девисленд. Али, иако су многобројни морепловци одлазили на означено место, то фамозно острво нису успели да пронађу.

Вековима је и острво Буве на географским картама стајало под знаком питања. Међутим, 1898. године једна француска експедиција утврдила је да оно заиста постоји и то баш на месту на којем је и било означено — у јужном делу Атлантског океана.

Изгледа да су у средњем веку мора и океани били богатији острвима него што су данас. Скоро сваке године проналазило се по једно ново, али су касније многа нестајала без трага.

Крајем 15. века Ирском се пронео глас да је северно од ове државе из океана изникло велико острво: причало се да су га морнари с неког брода видели како израња из мора и ускоро се искрцали на њему. После месец дана неки су се вратили у Ирску, док су многи заувек остали на том острву названом Бразилија, јер је на њему свега било у изобиљу. Неколико експедиција је одмах пошло да траже Бразилију, али иако их је до 1497. године било организовано седам, све су се вратиле необављеног посла. Острво није пронађено.

И поред тога, све до 1873. године ово острво је уцртавано на поморске карте, али никада на истом месту: некад се налазило у Северном леденом океану, а некад у јужном делу Атлантског океана. Тако се десило да је на једној старој поморској карти било уцртано три острва Бразилија: западно и југозападно од Ирске и западно од Португалије. Ваљда из сентименталних разлога што никако нису успели да пронађу ту обећану земљу једна држава у Јужној Америци је названа Бразилија.

И огромно острво Антилија постојало је негде у Атлантском океану, близу шпанског копна. Када је Колумбо кренуо на своје историјско крстарење да би пронашао Индију, многи су га саветовали да се прво искрца на то острво, окрепи се, одмори и скупи снагу за напорно путовање преко мора. Али, он ово острво није пронашао на означеном месту. Хиљадама миља даље, близу копна Централне Америке угледао је групу острва коју је назвао — Антили.

ЗЕМЉА СЕ УТОПИЛА

И читав 19. век био је у знаку откривања нових острва. Тако је 18. јула 1831. године, са једног брода примећено како се недалеко од Сицилије, уз страшно комешање таласа, помаља острво у чијем се центру налазио огроман кратер. Два дана касније на ово ново копно искрцали су се геолози, извршена су прецизна мерења и премеравања, па је утврђено да оно у пречнику има око 200 метара и да је високо 15. Следеће недеље острво је порасло и још се проширило. Али, 12. августа кратер је одједном престао да „ради“ и острво је почело да се — распада. Већ крајем те године од њега није остало — ништа.

Сличан случај догодио се седам година касније када је поред обале јужне Сицилије опет почело из мора да израња копно, али и оно је нестало после неколико месеци.

Та нова копна понекад су висока и хиљаду метара. Тако се у Филипинском архипелагу 1871. године одједном „родило“ острво Камингвин и то са планином високом — 1627 метара. А неколико година касније (1886) вулканска ерупција изазвала је појаву острва Фалкон у архипелагу Тонга, на Пацифику. Међутим, после дванаест година оно је нестало исто тако нагло као што је и настало. Од тада се често поново појављивало и нестајало. На том месту данас се налази вулкан који је висок око 100 метара.

Има више објашњења за „постојање ових непостојећих“ острва. Ниски облаци на хоризонту често се чине морепловцима као острва па их бележе на поморске карте. Некада се дешава да читава острва од морске траве плове по површини океана. Такав случај је забележен 1892. године када је југоисточно од Бахамских острва примећено право пловеће острво, дугачко око четрдесетак метара, на којем је неко дрвеће било високо и 10 метара. И многе морске немани које су се мирно одмарале на површини океана биле су — уцртаване у географске карте!

На морима, као и у пустињама, постоје фатаморгане: лелујање водене паре на хоризонту и чудно преламање светлости често је морепловце доводило у заблуду да се пред њима налази копно.

Б. J.

ТАНТАЛОВА ПОРОДИЦА

Вршећи 1813. године испитивања неких тек откривених минерала шведски хемичар А. Екберг (1767—1813) установио је да ови минерали, поред осталог, садрже и неки нови, до тада непознат хемијски елемент. Тешкоће и даноноћни рад нису га поколебали. На крају, Швеђанин је новооткривеном металу, на запрепашћење многих дао име тантал. Образложење научника било је једноставно — да би добио овај елемент, морао је, слично као и митски Тантал, да уложи много труда који је често изгледао узалудан.

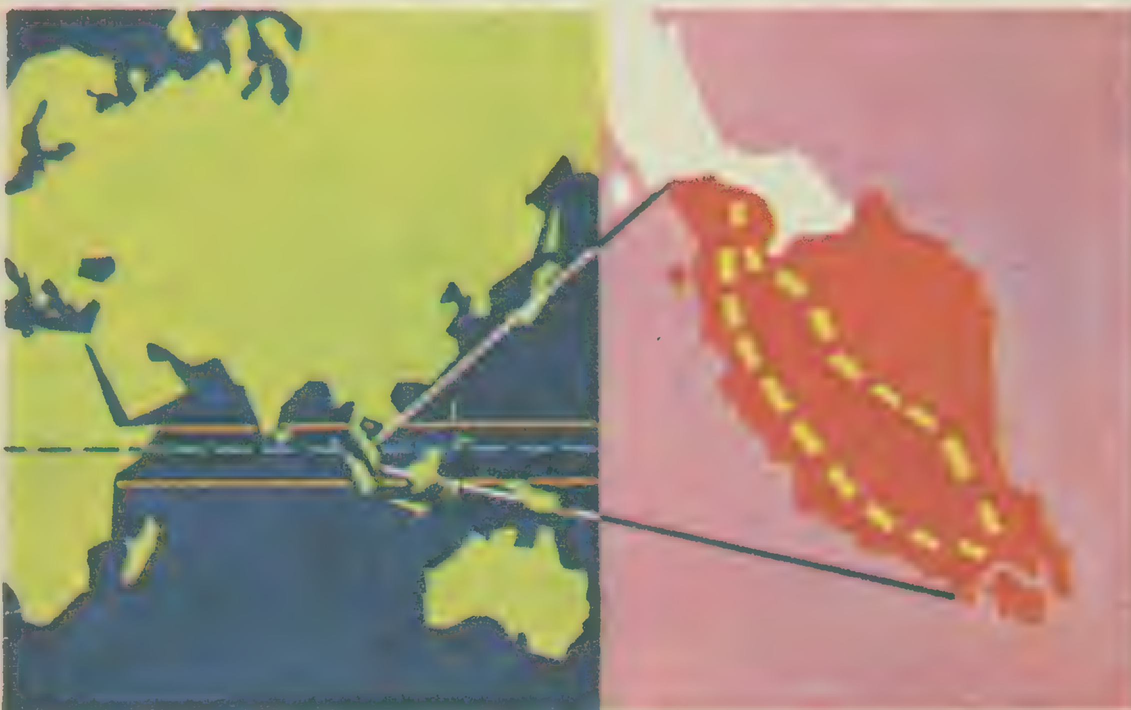
У науци се дуго сматрало да су хемијски елементи тантал и колумбијум један те исти елемент. Тек је немачки хемичар Хајнрих Розе експериментално доказао да се ради о два различита. Следећи свог шведског колегу и он је колумбијуму дао име — ниоб (по грчкој митологији Ниоб је била Танталова кћи).

КАКО НАСТАЈЕ ГУМА

ДРВЕЋЕ ПЛАЧЕ УЈУТРУ

ЧИМЕ СУ СЕ ИГРАЛИ ИНДИЈАНЦИ — За време пута у Нови свет морнари Кристофора Колумба запазили су на Хаитима како се деца домородаца играју неким чудним црним лоптама које високо одскачу кад се њима удари о земљу. Шпански истраживачи убрзо су сазнали да су начињене од материје, касније назване латекс, коју Индијанци добијају из сока дрвета са острва. Био је то сирови каучук. Домороци су помоћу њега поједине делове одеће чинили непромочивим.

ПРЕНЕСЕН У АЗИЈУ — До почетка 20. века каучук се углавном добијао из дивљих биљака које су највише успевале у Јужној Америци, посебно у Бразилу. Људи су дуго покушавали да га пресаде и на нека друга места и 1864. године то најзад успева Холанђанима: они су га пренели у земље јужне Азије где су се климатски услови показали изванредним. Почетком овог века највеће количине каучука добијају се са плантажа каучуковца на којима се гајењу ове биљке поклања нарочита пажња.

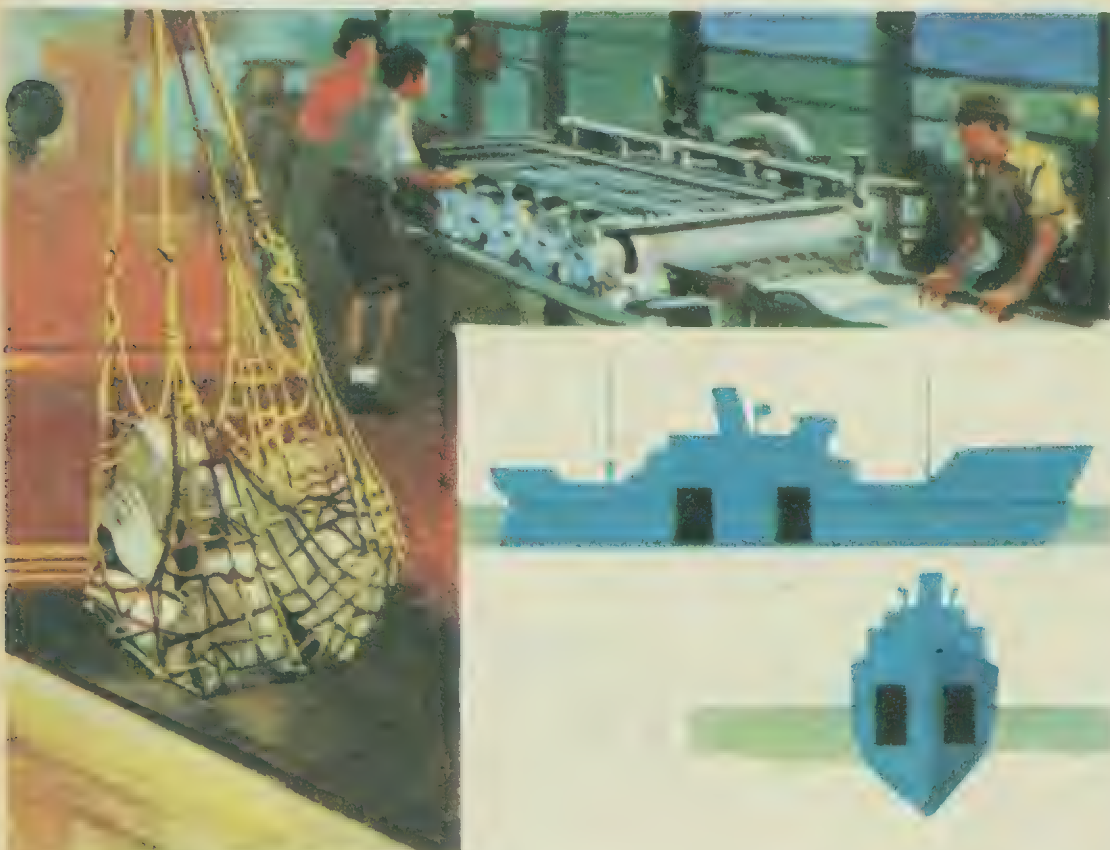
НАЈВИШЕ ГА ИМА УЈУТРУ — Латекс се састоји од микроскопски ситних честица каучука које се налазе у воденом раствору беланчевина. Кора дрвета се засеца и кроз зарезе на њој капље латекс и скупља се у посебне посуде. Издвајање латекса из дрвета много је интензивније у раним јутарњим часовима него преко дана када су високе температуре ваздуха. Због тога радни дан на плантажама каучуковог дрвета почиње веома рано.

ОД СТАРОГ НОВО — Највећи део природног каучука даје биљка Hevea brasiliensis која је најраспрострањенија у тропским пределима југоисточне Азије и Индонезије. На слици су приказане фазе гајења каучуковог дрвета: из семена се прво добија изданак који се касније, у одређено време, калеми на већ израсло, раније коришћено стабло. Кад је нови изданак довољно велик, стабло се изнад њега подсеца. За ово калемљење бирају се стабла која су и раније давала квалитетан латекс.

ТАКО СЕ ДОБИЈА ГУМА — Каучуково дрво расте до висине од око 20 метара а плантаже на којима се гаји могу бити огромне (у средишту се обично налазе радничка насеља). На плантажама јужне Азије некада је радило по два милиона људи! Латекс каучуковца садржи 30—40 % каучука, а новим методом контролише се и до 70 %. Издвојен латекс се конзервише и пресује, најчешће у бале тежине око 100 килограма, а онда се пакује у сандуке или јутене вреће. Сирови каучук ретко се употребљава као самостална сировина; да би се постигла потребна еластичност и отпорност, он се вулканизира, тј. додају му се разне хемикалије. Тако се добија гума.

ШТА ЈЕ ВУЛКАНИЗАЦИЈА — Иако је и раније био врло цењен, каучук је пуну вредност добио тек када је, 1839. године. Амерички научник и индустријалац Гудјир успео да од њега добије гуму, загревао је смешу каучука и сумпора (3—5%) на температури од 130 до 140 С степени. До истог открића дошао је у Енглеској Т. Ханкок 1843. године и поступку дао име **вулканизација.** Смеси из које се добија гума додају се разни додаци за убрзање процеса вулканизације, затим омекшивачи, боје...

УМЕСТО ПРИРОДНОГ — ВЕШТАЧКИ — Због све веће потребе за производима од каучука, и због недовољне количине природне сировине, отпочело се са производњом вештачког кучука, односно гуме. Приликом проучавања састава природног каучука, што је било неопходно да би се добио вештачки, коришћени су и радови чувеног енглеског научника Мајкла Фарадеја. Производња вештачке гуме нарочито се развила за време другог светског рата у САД (највећи произвођач у свету испред Канаде) и у Немачкој. Код нас се индустрија гуме убрзано развија после ослобођења.

МОЖЕ И ОД ОТПАДАКА — Гума спада у материјале најшире техничке припреме. Највеће количине користе се за аутомобиле и друга возила: рачуна се да се око 70 % светске производње гуме утроши на ове сврхе, 10 % отпада на гумену обућу а остатак на производњу разне техничке гумене робе. За израду једне аутомобилске гуме потребно је око 7,5 кг каучука, 2,2 првокласног памука и 2,2 кг активне чађи. Од отпадака старе гумене робе, на високој температури са средствима за бубрење, добија се регенерисани каучук.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ГОРДОН ДИКСОН

КОМПЈУТЕР БОЉЕ ЗНА

Била је довољна само једна грешка па да судбина Волтера Бенда буде запечаћена.

Г. Волтер А. Бенд, Франклинова улица 437, Пендук, Мичиген.

Поштовани господине,

Шаљемо Вам у прилогу један примерак књиге „Отето дете" Роберта Луиса Стивенсона коју сте наручили од нас.

Задужујемо Вас са 4 долара и 98 центи, које треба да пошаљете на наш текући рачун . . .

Чикаго, 1. новембар 1985.

За Клуб златне књиге, директор

Самјуел А. Гримс

Клуб златне књиге, Улица Менди 1823, Чикаго, Илиноис

Поштовани господине Гримс,

Као што Вам је вероватно познато, поручио сам да ми пошаљете књигу „Ким" Радјарда Киплинга. Ускоро сам је добио, али утврдио сам да је примерак неисправан: недостајало је бар пола стра-

ница. Одмах сам Вам вратио књигу, молећи Вас да ми пошаљете исправан примерак (чек на означени износ већ сам Вам био упутио). Међутим, Ви ми сада шаљете књигу „Отето дете" Р. Л. Стивенсона, коју уопште нисам тражио. У прилогу Вам враћам ту књигу и молим Вас да исправите грешку.

Пендук, Мичиген, 16. новембар 1985.

Поздрав Волтер А. Бенд

Г. Волтер А. Бенд, Франклинова улица 437, Пендук, Мичиген

Пажња: друга опомена!

Задужујете се сумом од 4,98 долара за књигу „Отето дете" Роберта Луиса Стивенсона.

(Ако сте означени износ већ уплатили, сматрајте да Вам ово није ни упућено).

Механографски центар Клуба златне књиге, Чикаго.

Клубу златне књиге,

Молим Вас да пажљиво размотрите моје писмо од 16. новембра. Тражите од мене да Вам платим књигу коју нисам наручио, а коју сам Вам, уосталом, вратио. Ви мени дугујете.

Поздрав Волтер А. Бенд

Г. Волтер А. Бенд, Франклинова улица 437, Пендук, Мичиген

Последња опомена!

Уколико Ваш дуг од 4,98 долара у најкраћем року не буде измирен, бићемо принуђени да ствар предамо нашем адвокату.

Механографски центар Клуба златне књиге, Чикаго.

Поштовани господине Гримс,

Молим Вас да ми више не шаљете опомене Вашег механографског центра, већ да, као људско биће, узмете и размотрите мој случај. Ја Вама не дугујем ништа; напротив, Ви мени дугујете.

С поштовањем

Волтер. А Бенд

Поштовани г. Бенд,

Наш адвокатски студио је добио налог да наплати од Вас износ од 4,98 долара, плус камата и трошкови, које дугујете Клубу златне књиге. Сада Ваш дуг износи 6,83 долара. Будите љубазни да нам упутите чек на тај износ, како не бисмо били приморани да ствар предамо суду. Чикаго, Илиноис, 28. фебруар 1986.

Џекоб Н. Харш

Поштовани г. Харш,

Не можете ни да замислите колико сте ми задовољство причинили. Најзад писмо од живог човека коме могу све објаснити!

Овај случај је један велики неспоразум. Покушао сам да то објасним Клубу златне књиге, али шта то вреди кад сву њихову преписку води компјутер.

Укратко, ево како је то било. Наручио сам један примерак Киплингове књиге „Ким". Кад сам отворио пакет, видео сам да је књига неисправна. Одмах сам је вратио, захтевајући исправан примерак. Међутим, добио сам сасвим другу књигу: „Отето дете" Роберта Луиса Стивенсона.

Вратио сам „Отето дете" и тражио да ми пошаљу књигу коју ми дугују. Уместо тога, њихов компјутер је почео да ме бомбардује опоменама.

Надам се да ћете помоћи да се ово рашчисти.

Срдачан поздрав

Волтер А. Бенд

Поштовани г. Бенд,

Из материјала који поседујем, не произлази да је Клуб златне књиге икад добио натраг примерак књиге коју Вам је послао. Према томе, уколико у року од пет дана не упутите износ од 10,35 долара, бићу присиљен да се обратим суду.

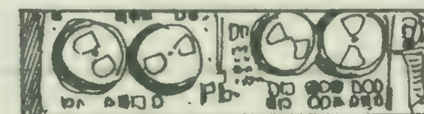
Џекоб Н. Харш

Г. Волтер. А. Бенд. Франклинова улица 437, Пендук, Мичиген

Обавештавате се да је данас, 28. априла 1986, у овом суду регистрована тужба против Вас, за наплату дуга од 15,66 долара заједно са судским трошковима.

Овај износ можете упутити суду, или директно тужиоцу, Клубу златне књиге. Уколико то не учините, цео предмет ће бити прослеђен надлежном суду на територији Ваше државе.

Из Механографског центра суда у Чикагу.

Г. Самјуелу А. Гримсу, директору Клуба златне књиге

Гримсе,

Ово је отишло сувише далеко. Сутра долазим службено у Чикаго и то ћу искористити да свратим до Вас. Тако ћемо једном за свагда расправити ко коме треба да плати.

Поздрав Волтер А. Бенд

Архиви кривичног већа суда у Пендуку, Мичиген

Хари,

Ова механографска картица суда у Чикагу односи се на извесног А. Волтера. Пошто је у питању отмица детета, то јест кривична ствар, то си ти надлежан. Шаљем ти картицу да је унесеш у твој компјутер.

Поздрав Џо

Кривично веће суда у Пендуку, Команди полиције

Оптужени: А. Волтер

Адреса: Франклинова улица 437

Кривично дело: отмица детета

Дан извршења кривичног дела: 16. новембар 1985.

Одлука: одмах приступити хапшењу.

Команда полиције Пендук, Мичиген, Команди полиције Чикаго

Окривљени А. Волтер (пуно име непознато), чије се хапшење тражи због отмице детета Р. Л. Стивенсона, није могао бити нађен јер је привремено напустио место боравка. Према нашим информацијама, именовани се тренутно налази на вашој територији. Потражите га у Клубу златне књиге. Обавестите нас о извршеном хапшењу.

Команда полиције Чикаго, Команди полиције Пендук, Мичиген

Обавештавате се да је А. Волтер (пуно име непознато) ухапшен у Клубу златне књиге док је покушавао да изнуди новац од директора Клуба. Чекамо ваше инструкције.

Команда полиције Пендук, Мичиген, Команди полиције Чикаго

Шаљемо Вам механографску картицу о предмету А. Волтера, оптуженог за отмицу детета на вашој територији, да је унесете у ваш компјутер.

Суд у Чикагу, Илиноис

Предмет: А. Волтер

Зак. чл. 1567, серија 7

Акти о истрази поводом отмице детета Р. Л. Стивенсона не постоје. Сигурно погрешно архивирани.

Процес ће водити судија Џон А. Мекдивит, дворана А, 9. јуна 1986.

Архиви суда у Чикагу

Драги Тони,

Деветог јуна водим процес против оптуженог А. Волтера за от-

мицу детета. Потребне су ми информације о том случају пошто је предмет немогуће пронаћи. Да ли је отето дете живо? Зове се Роберт Луис Стивенсон.

Хвала на услузи, твој

А. Џ. Мекдивит

Информативној служби Националног статистичког центра, Чикаго

Молите се да нас обавестите о особи по имену Роберт Луис Стивенсон. Да ли је жива? Напомињемо да од полиције нисмо могли добити никакве податке о именованом.

За Архиву суда у Чикагу

Тони Малагази

Архиви суда у Чикагу

Обавештавамо вас да је Роберт Луис Стивенсон умро у 44. години.

Национални статистички центар Чикаго.

Судији Џону А. Мекдивиту

Драги Џоне,

Како изгледа, жртва отмице о којој си тражио обавештење убијена је.

С обзиром на недостатак вести о том убиству и на године жртве, мени ово мирише на обрачун међу гангстерским бандама. Сећам се неког Стивенсона који је припадао кријумчарској банди са источне обале. Ово су само моја нагађања. Ако ти је још нешто потребно, слободно ми се обрати.

Твој Тони

Из адвокатске канцеларије Мајкла Рејнолдса

Драги Тиме,

Жао ми је, али овог викенда нећу моћи да идем с тобом на пецање. Одређен сам да по службеној дужности браним једног отмичара детета, коме се суди сутра. У нормалном случају замолио бих судију Мекдивита да одреди неког другог браниоца, али ствар је ђаволски замршена и не могу да је оставим тек тако.

Човек над чијом главом виси најтежа казна жртва је читавог низа неспоразума. Он уопште није крив. Просто је невероватно да невин човек може да доспе у овакву ситуацију, али кад боље размислим то и није тако чудно с обзиром на ову нашу епоху у којој главну реч воде компјутери.

Мислим да нећу имати тежак посао. Разговараћу сутра са Мекдивитом пре суђења. Довољно је да му објасним како су текле ствари.

На пецање ћемо ићи идућег викенда. Твој

Мајкл

Из адвокатске канцеларије Мајкла Рејнолдса.

Драги Тиме,

Јављам ти да не могу ићи на пецање ни овог викенда. Веома ми је жао.

Нећеш ми веровати, али мој клијент, иако невин као јагње, осуђен је на смрт због тобожње отмице и убиства. Најлепше је то што сам судију Мекдивита за мање од три минута убедио да је мој клијент невин, али он ипак није могао да поступи друкчије.

Чињеница је да је мој клијент проглашен кривим на основу документације добијене од компјутера. Судија је дужан да базира пресуду искључиво на томе и пресуда је могла да гласи само: смрт.

Сада има рок од пет дана да се жали. Ја ћу учинити нешто боље: обратићу се директно гувернеру и тражити да он оконча ову комедију. И сам Мекдивит је писао гувернеру и изнео му сву апсурдност своје пресуде. Према томе, помиловање је сигурно. Кад то буде готово, идемо најзад на пецање.

Твој Мајк

Адвокату Мајклу Рејнолдсу

Шта је с тим помиловањем? До извршења казне остало је још само четири дана. Ако не стигне до суботе, готово је са мном.

Срдачно Вас поздравља

Волтер А. Бенд

Волтеру А. Бенду, државни затвор Илиноиса

Гувернер је одсутан. Враћа се у петак. Ја ћу од јутра бити пред његовом канцеларијом. Не брините.

Поздрав Мајк Рејнолдс

У име суверене државе Илиноис

Ја, Хјуберт Данијел Виликенс, гувернер, на основу овлашћења које ми дају Устав и закони, додељујем помиловање осуђенику на смрт Волтеру А. Бенду, сматрајући да није крив за дело које му се ставља на терет. Наређујем затворским властима да сместа предузму мере како би именовани био ослобођен...

Из Механографског центра државног затвора Илиноиса

Гувернеру Хјуберту Данијелу Виликенсу,

Обавештавате се да ваш акт о помиловању није могао бити прослеђен управи затвора зато што је број деловодног протокола написан на левој уместо на десној страни акта.

Враћа вам се ваш акт, с тим да у року од пет дана отклоните наведени пропуст.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Вера има много, а дух је један.

(Толстој)

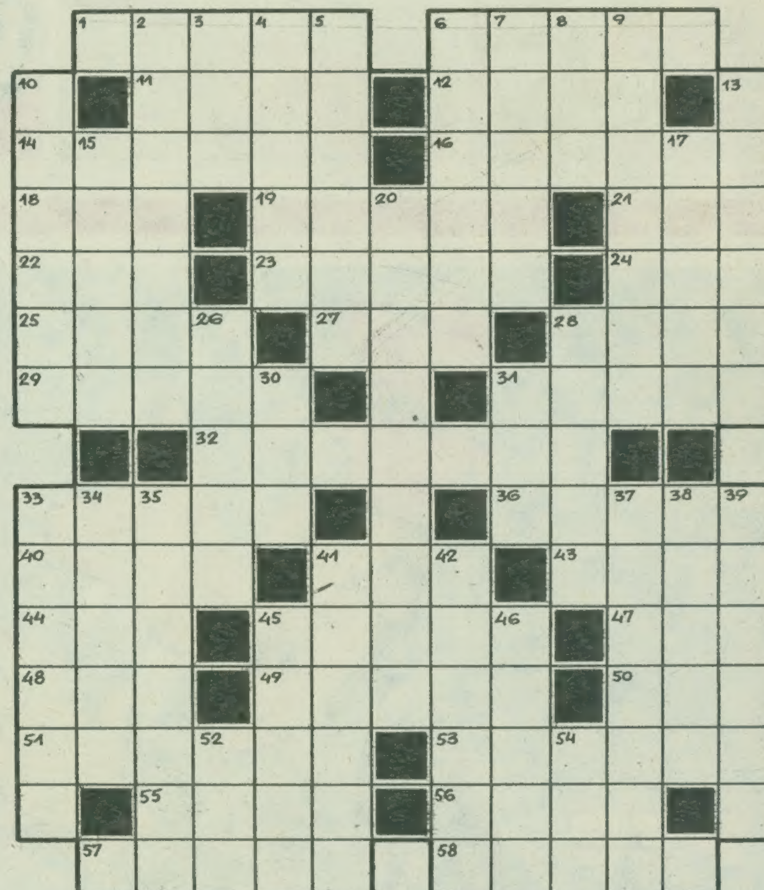
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Град у Србији, 6) намет, 11) дивља животиња, 12) први човек по предању, 14) део телепринтера, 16) млетачки бродови, 18) везник, 19) афричка држава, 21) индустијска област у СР Немачкој, 22) француски филмски режисер (Луј), 23) једна од електрода, 24) земљишна мера (мн.), 25) народни израз за чување, 27) отац (слов.), 28) град у Словенији, 29) наплавина, 31) појава на мору, 32) плавуша, 33) страна света, 36) један од атлетичара, 40) спортска приредба, 41) чула вида, 43) превозно средство, 44) шаховски термин, 45) путељак, 47) познати стадион у Будимпешти, 48) друга, остала, 49) тиранија, 50) карташки израз, 51) град и лука у Мароку, 53) превлаке за облагање зидова, 55) посуда за посмртне остатке, 56) старешина католичког манастира, 57) познати Гундулићев спев, 58) руда гвожђа.

УСПРАВНО:

2) Непозната у математици, 3) страно женско име, 4) грчко слово, 5) ситнозрнасто тесто, 6) источњачки храм, 7) верна, 8) земљишна мера, јутро, 9) пропагатори, 10) козачки поглавица, 13) речна риба, 15) мираз, прћија, 17) део запреге, 20) човек који се бави проучавањем флоре, 26) човеколики механизам, 28) новозеландски атлетичар (Рон), 30) гутљај, 31) скраћеница за једну јавну службу, 33) провера знања (мн.), 34) атмосферска падавина, 35) акутно заразно оболење, 37) ситни папирићи за новогодишње или неко друго славље, 38) становник једног острвља на совјетском Далеком истоку, 39) највећи светски филмски комичар, 41) прогнан, на силу одстрањен, 42) радиоактивна честица, 45) велика камена громада, 46) становници највећег полуострва на свету, 52) жбун, 54) друг из клупе.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

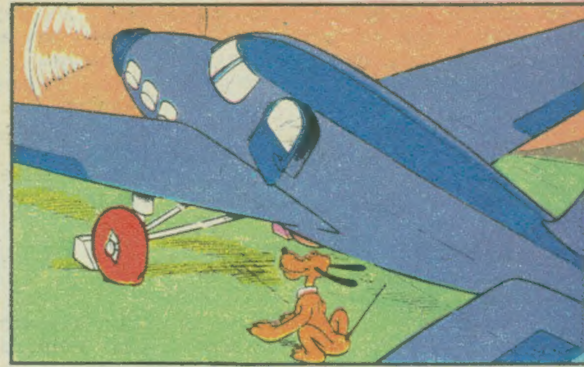
ВОДОРАВНО: 1) Ритер, 6) слика, 11) Икарус, 13) Орегон, 14) бова, 15) так, 17) кокс, 18) ика, 19) роман, 21) Реа, 22) за, 23) Лима, 24) ос, 26) Р(атна) м(орнарица), л, 27) кама, 28) клас, б, 30) анима, 32) квинтал, 34) опа, 35) Фиат, 36) ем, 37) ВА, 38) Марс, 39) Спа, 40) Киргизи, 42) трема, а, 44) иста, 45) оран, к, 46) па, 48) пк, 49) трем, 50) КВ, 51) Ерп, 53) еснаф, 55) ара, 56) тера, 58) итд, 59) ивер, 60) атаман, 62) аркаде, 64) нагон, 65) корал.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525. Нурдихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

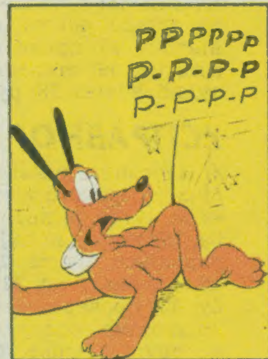

ПЛУТОН
by WALT DISNEY

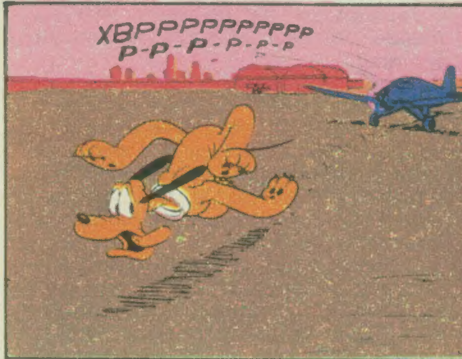

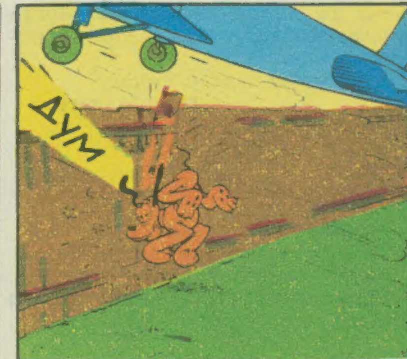

АЕРОДРОМ
УЛАЗ
!

САМО СИ МИ ЈОШ ТИ ОВДЕ ПОТРЕБАН!

РРРРРр
Р-Р-Р-Р
Р-Р-Р-Р

ХВРРРРРРРРРР
Р-Р-Р-Р-Р-Р

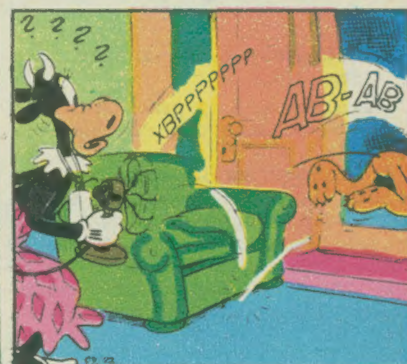

ДУМ

АЕРОДРОМ
УЛАЗ

ОХ! ЈАДНА МОЈА КУЦО!

САМО ТИ МИРНО ЛЕЗИ, ПЛУТОНЕ! САД ЋЕ ТЕБЕ ТВОЈА БЕЛКА ДА РАСХЛАДИ!

ХВРРРРР
ХВРРРР

Z Z Z Z
ХВРРРРРРР
АВ-АВ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

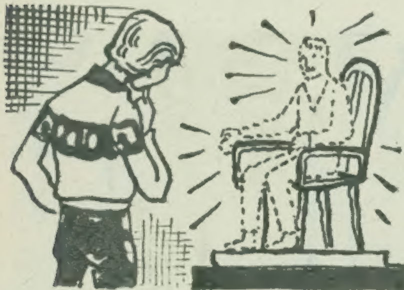
НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Причао ми је брат да је, кад је био у циркусу, била тачка с човјеком који постаје невидљив. Мађионичар је рекао публици да су то невидљиви зраци. Да ли је истина?

Џемалудин Којић, Сарајево

Невидљиви зраци не постоје, то и сам знаш. Међутим, мађионичар се послужио триком и тако су гледаоци добили илузију да је човек заиста нестао.

Мађионичар се вероватно послужио следећом варком: гледаоци виде дуг ходник на позорници, у чијем дну седи човек. Укосо, под углом од 45 степени, ходник је

преграђен усправном стакленом плочом. У суседном ходнику, који публика види, налази се иста онаква столица као што је она на којој човек седи. Мађионичарев помоћник полако гаси осветљење у ходнику у којем седи човек, а у исто време осветљава суседни ходник. На стаклу почиње да се показује према гледалишту слика празне столице, док на крају не остане само празна столица. Човек је нестао.

Једноставно, нема шта!

ФИЛАТЕЛИСТА ЗА СВА ВРЕМЕНА

Почео сам да се бавим филателијом па бих желео да знам ко се сматра највећим филателистом свих времена.

Зоран Јовановић, Београд

Марија, војвоткиња од Галијера (1812—1888), по свој прилици, највећи је филателиста свих времена. Подаци говоре да је недељно на куповину марака трошила и преко десет хиљада долара. Када је умрла, своме сину војводи од Фераре оставила је три стотине албума пуних најређих и најскупоценијих

марака. Албуми су били раскошно увезани, а сваки је имао по хиљаду страница. Војвода од Фераре завештао је марке Берлинском поштанском музеју а албуми су остали у Ђенови.

У току првог светског рата марака из Берлина докопали су се Французи и збирку продали по цени која није била ни десети део њене праве вредности.

КАМЕН ВРЕДАН ЗЛАТА

Да ли је истина да је брачки камен један од најквалитетнијих у Европи?

Филип Георгијевски, Штип

Брачки камен је несумњиво најпознатији и најцењенији камен који се вади у нашој земљи. То је беo и шарен, тврд и веома отпоран кречњак без пукотина, врло сличан мермеру.

Легенда прича да је обрађивање камена научено од гусара који су се у бури затекли у заливу, па су Брачанима, у знак захвалности што су их гостољубиво дочекали, оставили на острву свог друга који је био мајстор у клесању камена и научио мештане каменорезачком занату.

Данас брачки камен краси Диоклецијанову палату, Бечки парламент, Белу кућу у Вашингтону, палате у Будимпешти ... Из њега је вајар Аугустинчић исклесао споменик који се налази у Адис Абеби, у Етиопији ...

***

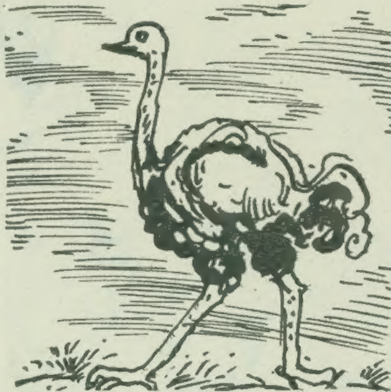

ДУГОВРАТИ ТРКАЧ

Хтјела бих да ми кажеш која је највећа жива птица.

Јасмина Мацура, Книн

Ној је највећа жива птица. Достиже и до два и по метра висине а често је тежак и преко сто двадесет килограма. Стегна, врат и глава су му покривени ретким паперјем, док му је тело обрасло лепим, меким перјем које се на репу завршава дивном перјаницом. Боја женке је једнолично сива, док су код мужјака крајњи делови крила и врата бели.

Како има сувише слаба крила, не може да лети. Но, ној је издржљив и снажан пешак, захваљујући чврстој мускулатури ногу. Ова див-птица насељава саване готово целе Африке. Пошто има дугачак врат, може видети целу савану и, захваљујући брзим ногама, побећи свакој опасности.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Имам комплет постера и желим их поклонити ономе ко ми пошаље најљепшу разгледницу. **Звонимир Крстуловић, Основна школа „Бруво Ивановић", VIIIe разр. 58000 Сплит.**

Скупљам разгледнице и џепне календаре без разлике на годину важности. На сваку разгледницу или календарчић одговарам истим. **Ружица Дакић, 22320 Инђија, Лењинова 51.**

Посједујем велики број значака и старог новца. Значке мијењам за значке а стари новац за „Кандит" маркице. **Мидхат Бркић, 74260 Тешањ, Османа Побрића 45.**

Имам велики број салвета и желела бих да их мењам за старе бројеве Забавника. Дајем шест салвета за један примерак. **Снежана Добриловска, 26201 Јабука, Македонска 47.**

Скупљам разгледнице и молим за помоћ. Свако ко ми пошаље разгледницу свог града добиће разгледницу Задра. **Звјездана Шимунов, 57000 Задар, Нинска цеста 3.**

Продајем укоричене комплете Забавника од 1952 до 1957. године у очуваном стању. **Јавити на телефон (011) 334-001.**

WALT DISNEY

МИКИ

ВЕЛИКА ПЕЋИНА
ПОГЛЕДАЈТЕ СТАЛАКТИТЕ И СТАЛАГМИТЕ

СТАЛАКТИТИ И СТАЛАГМИТИ СУ КУПАСТЕ НАСЛАГЕ КАЛЦИЈУМ-КАРБОНАТА!

ЈЕ Л'?

ПА ... БОЉЕ ДА СУ **ОНИ** У ПЕЋИНИ НЕГ' МЕДВЕДИ!

ЛИКА ЋИНА

СТАЛАКТИТИ И СТАЛАГМИТИ ЋЕ СЕ КАСНИЈЕ СПОЈИТИ И ОД ЊИХ ЋЕ НАСТАТИ СТУБОВИ!

ВЕЛИКА ПЕЋИНА

НАСЛАГЕ СЕ СТВАРАЈУ ИЗ ТИХ КАПЉИЦА...

ХММ!

ХММПФ!

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ЧЕКАМ ДА СЕ СПОЈЕ...

ПРОПАО БИ МИ МОЖДА **ЦЕО ДАН!**